POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN '66 JAARGANG 15 – NR. 5A
EXTRA EDITIE

d'66 DEMOCRAAT

Partijsecretariaat: Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ Den Haag,
telefoon: 070-858303

verschijnt 9 x per jaar

MET STEMBILJET EN KANDIDATENLIJST STEMBILJET INZENDEN VÓÓR 13 JULI A.S.

In verband met vervroegde kamerverkiezingen verschijnt deze tweede extra editie van Democraat buiten verantwoordelijkheid van de redactie.

CONCEPT-VERKIEZINGSPROGRAMMA

Verder in dit nummer:

- Overzicht kamerkandidaten
- Toelichting stemprocedure pag. 33
- Gewijzigde agenda ALV-33 op 16 en 17 juli a.s. in DE FLINT AMERSFOORT
- Gegevens presentatievergaderingen pag. 52/53
- Huishoudelijke mededelingen.

AGENDA

Voor de ALV 16-17 juli 1982 is gewijzigd. De *strategie resolutie* zal in de *ochtend* worden behandeld.

vrijdag 16 juli 1982

20.00 uur	1.	Opening door de partijvoorzitter en voorstellen van de congresleiding
	2.	Benoeming notulen- en stemcommissie
	3.	Toelichting op de stemprocedure
20.10 uur	4.	Bespreking van het Verkiezingsprogramma
22.30 uur	5.	Schorsing van de vergadering

zaterdag 17 juli 1982

10.00 uur	6.	Heropening
	7.	Toelichting
10.10 uur	8.	Toespraak partijvoorzitter
10.30 uur	9.	Toespraak fraktievoorzitter Tweede Kamer
10.50 uur	10.	Bespreking strategieresolutie
12.30 uur		Lunch. Sluiting kandidaatstelling voor het lijsttrekkerschap
13.15 uur	11.	Presentatie kandidaten voor het lijsttrekkerschap. Opening stembussen
13.45 uur	12.	Bespreking verkiezingsprogramma
14.15 uur		Sluiting stembussen
15.10 uur	13.	Presentatie campagneplan
15.30 uur	14.	Uitslag stemming lijsttrekker
15.30 uur	15.	Toespraak lijsttrekker
16.00 uur	16.	Sluiting door partijvoorzitter.

Hoe de Flint te bereiken?
Per trein. Bij het station lijn 6, die u vlak voor de deur (halte Cheltussingel) van de FLINT brengt. Vertrek van het beginpunt: 5 minuten voor elk heel en half uur.
Eigen vervoer: wij hopen dat bijgaand kaartje u de weg wijst.

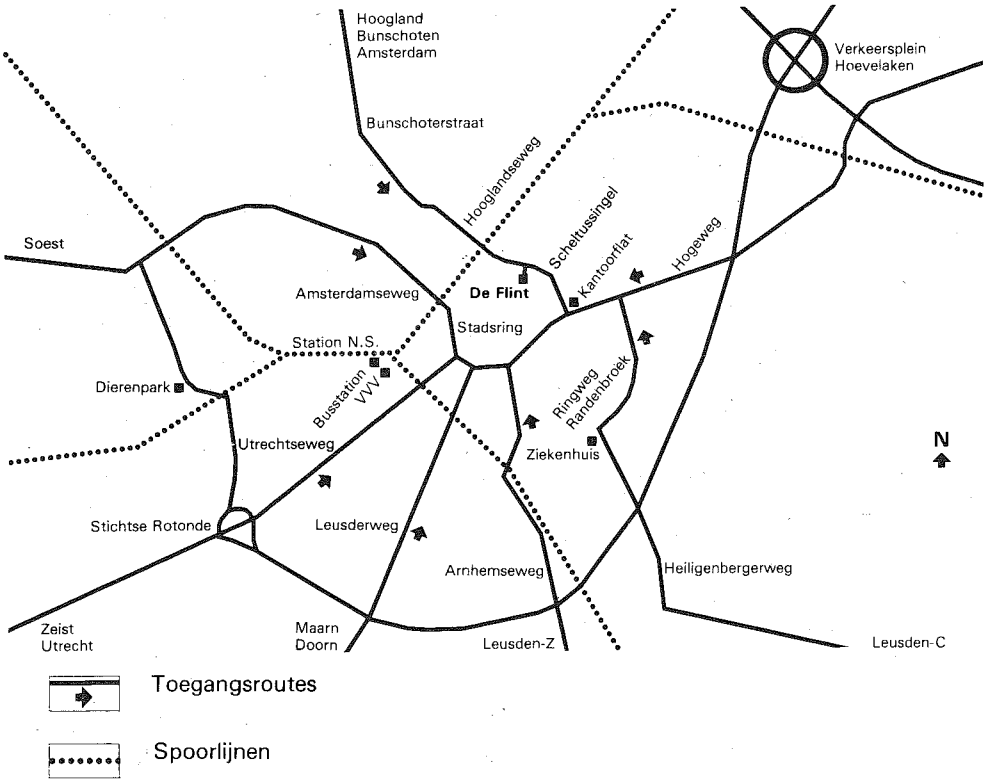

TOELICHTING OP HET VERKIEZINGSPROGRAMMA

D'66 komt, zoals andere partijen, ook met een nieuw Verkiezingsprogramma.
Alvorens de procedure voor totstandkoming daarvan hier uiteen te zetten, wijst het Hoofdbestuur op het volgende:
Zo spoedig mogelijk zal een sterk verkorte versie van het Verkiezingsprogramma verschijnen. Deze verkorte versie zal op grote schaal tijdens de komende campagne worden gebruikt, en zal bestaan uit een uittreksel van de verschillende hoofdstukken van het complete programma.

Van nu de toelichting.
Het Hoofdbestuur heeft gekozen voor een zo spoedig mogelijk na de ALV te verschijnen Verkiezingsprogramma, dat dan zal bestaan uit drie soorten tekst. Zoals iedereen begrijpt is het immers onmogelijk het volledige programma te herschrijven.

Deze drie soorten zijn de volgende:

1. teksten die letterlijk uit het vorige programma zijn overgenomen;
2. teksten, die - overeenkomstig de "noodprocedure" uit het Huishoudelijk Reglement - bescheiden door Hoofdbestuur en Programmacommissie zullen worden geactualiseerd;
3. teksten, die geheel of op onderdelen zijn herschreven en die op 16 en 17 juli 1982 aan de ALV ter beslissing worden voorgelegd.

De eerste soort teksten vindt u t.z.t. in het nieuwe programma terug, de tweede soort zal zo mogelijk ter kennisneming op de ALV beschikbaar zijn, de laatste soort treft u hierbij aan.

Deze laatste groep teksten kunnen door de leden worden geamendeerd. Amendementen dienen uiterlijk op 12 juli a.s. om 17.00 uur op het landelijk secretariaat ingediend te zijn. Gezien de zeer korte voorbereidingstijd op het congres is het absoluut noodzakelijk dat de amendementen aan de volgende voorwaarden voldoen (d.w.z. naast de formele voorwaarden zoals voldoende handtekeningen):

- getypte tekst,
- alleen de voorzijde van het A-4 gebruiken,
- duidelijke vermelding van de passage in het concept, waarop het amendement betrekking heeft,
- één amendement (hoe klein ook) per vel,
- duidelijke vermelding van twee contactpersonen met telefoonnummers, graag ook overdag.

Verwerking van de amendementen tot een congresboek kan op deze wijze met tenminste één kostbare dag bekort worden.

Niet amendeerbaar zijn die onderdelen die gelijk zijn aan het oude verkiezingsprogramma. In de bijgaande teksten zijn de nieuwe punten zoveel mogelijk als zodanig aangeduid.

Van de hoofdstukken Energie, Onderwijs en Vrede en Veiligheid zijn alleen de nieuwe onderdelen hierbij gevoegd.

Wederom ten gevolge van de tijdsdruk is de taalkundige redactie hier en daar niet optimaal. Redactionele suggesties kunnen tot op het congres aan de Programmacommissie worden overhandigd. Deze wijzigingen zullen echter niet als amendement worden behandeld.

Voor verdere inlichtingen gaarne contact opnemen met Michiel ten Brink (secretaris-politiek), telefoon: 071-141934 of op het landelijk secretariaat.

Het Hoofdbestuur.

II-1: NAAR EEN INFORMATIEBELEID

Onze samenleving ontwikkelt zich van een industriële maatschappij naar een steeds meer op informatie gebaseerde samenleving. De privacy is een onderwerp dat al sinds 1971 terecht centraal staat. De laatste jaren is echter gebleken, dat informatiebeleid veel meer onderwerpen omvat dan alleen privacy. Een samenhangende informatie-economie moet worden ontwikkeld. Voor verlangde informatie zal een realistische prijs moeten worden betaald, maar door subsidies moet de overheid basisvoorzieningen, zoals bibliotheken, garanderen De uitdaging van een nieuwe samenleving moet worden opgepakt.

Beleidsuitgangspunten

Het informatiebeleid moet zich toespitsen op onder meer openbaarheid, rechtsbescherming t.a.v. vertrouwelijke informatie, democratische controle op de informatiekanalen, het voorkomen van monopolievorming, het beschermen van de rechten van minderheden, het scheppen van beroeps- en arbitragemogelijkheden en het verzekeren van de toegankelijkheid van de informatiekanalen voor alle maatschappelijke groeperingen, zowel aan de verzend- als aan de ontvangstkant. Het informatiebeleid moet vorm krijgen in samenspel van overheid, wetenschap en techniek, bedrijfsleven en burgers. De overheid moet zich hierin allereerst en doelbewust richten op de belangen en de wensen van de burgers, de gebruikers van informatie. Omdat de informatiesector groeiend is, dienen onderwijs- en werkgelegenheidsbeleid extra aandacht te krijgen. Gedacht moet worden aan wetgeving (datanetten, auteursrecht, privacy), financiële hulp (onderzoek, innovatie) en snelle besluitvorming (bijv. over de toegang tot en de exploitatie van nieuwe media). Een kaderwet, waarin de grondbeginselen van informatie en communicatie zijn opgenomen, zou een uitweg kunnen bieden uit de huidige impasse, die maakt dat nu nieuwe technologische ontwikkelingen geforceerd worden ondergebracht in bestaande wetgeving, geënt op oudere technieken.

Informatie en werkgelegenheid

De kwaliteit en kwantiteit van de werkgelegenheid op het informatieterrein moet in het werkgelegenheidsbeleid van de overheid veel aandacht krijgen. Om de groei in deze sector ook ten goede te doen komen aan de Nederlandse werkgelegenheid, is steun van de overheid onontbeerlijk (bijv. gericht aankoopbeleid, steun aan experimenten, exportbevordering). Nauwe samenwerking is nodig tussen de overheid, de zogenaamde informatie-industrie en de onderzoekssector, terwijl al het mogelijke gedaan moet worden om ook de burger bij het invullen van het beleid te betrekken. De oveheid moet bevorderen dat het bedrijfsleven op nieuwe ontwikkelingen tijdig kan inspelen. Ontwikkelingen in het bedrijfsleven tot meer Europese samenwerking moeten door de overheid worden gestimuleerd. De informatiesector biedt meer mogelijkheden dan tot dusver benut zijn voor het inschakelen van vrouwen in het arbeidsproces en het invoeren van deeltijdarbeid voor mannen en vrouwen.

Informatie en macht

Geconcentreerd bezit van informatie is een instrument van macht. Nieuwe technische middelen enerzijds en toenemende ingewikkeldheid van organisaties anderzijds, leiden ertoe dat de neiging ontstaat steeds meer informatie centraal te gaan beheren. Dit dreigt te leiden tot ongewenste machtsconcentraties, ook bij de overheid zelf. Dezelfde technische middelen bieden evenwel ook mogelijkheden om de keuzevrijheid van elke individuele burger te vergroten. Hiertoe moeten politieke keuzes worden gemaakt. D'66 kiest in principe voor decentralisatie.

Organisatie van het informatiebeleid

Voor zover de overheid zich met informatiezaken bezighoudt gebeurt dat versnipperd over vele departementen en wetten. Dat betreft ook de informatieoverdracht door de overheid zelf. De opzet van een samenhangend informatiebeleid is een noodzakelijke voorwaarde voor het uitbouwen van een open samenleving en het bevorderen van het economisch en maatschappelijk welzijn van zowel groepen als individuen. Het beleid dient gedecentraliseerd te zijn.

Bescherming van de privacy

Wij hechten veel waarde aan de bescherming van de privésfeer van de burger. Met de afhandeling van het eind 1981 bij de Tweede Kamer ingediende ontwerp 'Wet op de persoonsregistraties' moet spoed betracht worden. Het ontwerp 'Wet op de Centrale personenadministratie' moet worden bekeken tegen de achtergrond van de voorkeur van D'66 voor decentralisatie.

P.T.T.

De toevloed van nieuwe technologische mogelijkheden op het informatieterrein stelt onder meer de vraag aan de orde of de diverse monopolieposities van de PTT onverkort gehandhaafd moeten worden. De ontwikkeling naar een Postbank wordt door D'66 gesteund. Daarbij is spoedige duidelijkheid over een Nationaal Betalingscircuit gewenst. Het moet worden tegengegaan dat de beschikking over informatiebestanden in dezelfde handen raakt als het beheer van de informatiekanalen (zie ook IV-j; Economische Orde). In een informatiesamenleving heeft de PTT een steeds grotere verantwoordelijkheid voor de hoofdstructuur van het informatieverkeer. Dit stelt zware eisen inzake de beheersstructuur en de democratische controle. Maatschappelijk gewenste voorzieningen moet en voortvarend tot stand worden gebracht (zie ook Informatie en werkgelegenheid).

Informatie en onderwijs

Het onderwijs moet snel en beter gaan inspelen op het feit dat nieuwe informatietechnieken de wereld, waarin de leerlingen straks gaan functioneren, ingrijpend veranderen. Scholing, ook aan de onderwijsgevenden, in het opschoren, vormgeven en gebruiken van informatie moet geïntegreerd worden in alle vormen van onderwijs, vooral ook in nascholingsprojecten en het tweede-kans-onderwijs. Alleen dan bestrijden wij de ongelijkheid van kansen die anders voortvloeit uit het verschil in vaardigheid bij gebruik van informatiekanalen. Ter verbetering van de relatie onderwijs/arbeidsmarkt en ter stimulering van de Nederlandse informatie-industrie is een goede afstemming tussen het onderwijs- en het economisch beleid.

Een eerste belangrijke stap hiertoe kan de realisering zijn van ons plan: de computer in het onderwijs. Dit plan voorziet erin alle leerlingen in het eerste brugjaar te trainen in het gebruik van computers, een vaardigheid die later in de maatschappij even onontbeerlijk zal blijken als kunnen fietsen of zwemmen. Door archief van 50.000 zakcomputers inééns kunnen alle gemiddeld 200.000 dertienjarigen die het eerste brugjaar doorlopen, ruimschoots geoefend raken in computergebruik. Op 750 scholen voor voortgezet onderwijs en op Paedagogische Academies in het bijzonder moeten complete mini- of microcomputers worden geinstalleerd. De kosten (ca. 50 miljoen) dienen als een matige investering door E.Z. te worden gedragen. De order dient aan de Nederlandse industrie gegund te worden, zodat er tegenover de investering niet alleen belangrijke kennisvergroting bij de jeugd staat, maar bovendien een stimulans voor een toekomstgerichte industrie, die ook speciale software voor het school gebruik kan gaan ontwikkelen.

Nationale inventarisaties

Veel beeld- en geluidsmateriaal is door versnippering van archivering verloren gegaan, veel is ook voor de meeste mensen onbereikbaar, omdat er geen goed overzicht bestaat van nationaal totaal aanwezige informatie. Wij bepleiten daarom instelling van een wettelijk depot van Nederlandse publikaties, van een nationale bibliografie en van een nationaal beeld- en geluidarchief. Ook inventarisatie van alle in computergeheugens opgeslagen gegevensbestanden is vereist.

Internationaal beleid

Bij het maken van internationale -waaronder Europesebeleidsafspraken, moet centraal staan dat internationaal geregeld wordt wat landelijk niet goed te regelen is. Dat geldt bijv. voor besluiten over satellieten, bepaalde overdrachtstarieven, aspecten van privacywetgeving en harmonisatie zowel als uitbouw van de auteursrechtwetgeving. Steeds dient terdege rekening te worden gehouden met de consequenties voor de Derde Wereld. In veel internationale verbanden waarin de Nederlandse overheid deelneemt, komen informatieprojecten aan de orde. Het beleid moet er systematisch op gericht zijn om de uitvoering van deze projecten voor Nederland te verwerven.

II-i MEDIABELEID

Ten aanzien van alle media moet de overheid de grondwettelijke vrijheid van meningsuiting, de verscheidenheid van informatievoorziening en die van opinievorming waarborgen. Inzake de vrijheid van meningsuiting heeft de overheid een dubbele taak: waarborgen en realiseren; waarborgen van de uitingsmogelijkheden en bevorderen van de verspreiding ervan. De overheid dient te waken tegen monopolievoring en protectionisme, met name ook t.a.v. de nationale omroeporganisaties die niet gevrijwaard mogen blijven van concurrentie door lokale zendgemachtigden, of kabeldoorgifte van buitenlandse satellietprogramma's. Met de inhoudelijke kant van de media heeft de overheid principieel geen bemoeienis.

Televisie

Invoering van een derde net is nu zonder veel problemen mogelijk. Dit derde net moet in handen komen van een stichting, die ressorteert onder een "NOS nieuwe stijl", die programma's afwisselt met reclameblokken. Zogenaamde "underwritten" uitzendingen (gesponsorde programma's zonder sponsorinvloed op de inhoud) worden op dit net toegestaan. De opbrengsten van dit derde net vormen dan met de omroepbijdragen, de reclame-inkomsten van het eerste en tweede net, en de "merchandisinginkomsten" (opbrengsten uit de commerciële exploitatie van door de televisie populair geworden thema's, personen en onderwerpen of figuren), de financiering van de gehele omroep. Een nader te bepalen percentage van de totale opbrengsten moet gestort worden in een productiefonds voor kostbare, cultureel waardevolle programma's. Het eigen Nederlands aandeel in de producties (vooral ook de dramatische) verdient drastische uitbreiding. (Zie ook de SWB-nota "landelijke en Regionale Omroep"). Binnen het door ons voorgestane omroepbestel is geen ruimte voor verdeling van zendtijd op basis van het aantal abonnées van de omroepbladen.

Radio

De radiozendtijd behoeft niet persé in handen te blijven van omroeporganisaties met ook een televisie-machtiging. Het streven moet gericht zijn op horizontale progammering (dagelijks dezelfde programmatypes op dezelfde vaste tijden, als service aan de luisteraar, en op zenderredacties (voor Hilversum III en IV) die het programmapatroon centraal stellen.

Lokale en regionale radio en televisie

De vrijheid van expressie en informatie als grondslag voor ons mediabeleid, brengt met zich mee dat afstand moet worden gedaan van de bestaande wettelijke en beleidsmatige belemmeringen voor technisch mogelijk geworden vormen van lokale en regionale omroep. D'66 is voorstander van een landelijke bedekking met lokale en regionale radio. De enige financieringsbron hiervoor die D'66 uitsluit, is degene die invloed zou verschaffen aan lokale of regionale overheden.

Dat geldt voor de lokale of regionale overheden, maar ook voor de adverteerders, wij wijzen overigens met name reklame als financieringsbron niet af. Lokale en regionale radio dient in het algemeen ook via de ether te kunnen worden ontvangen. Lokale t.v. zou zich in het algemeen kunnen beperken tot het kabelmedium. Op basis van de vrijheid van meningsuiting dient voor lokale en regionale kabel- en etheromroep een afzonderlijke wettelijke regeling tot stand te komen. De toewijzing van zend- en/of kabeltijd zal op basis van die wet door een onafhankelijk landelijk orgaan plaats moeten vinden.

Organisatie
Wij zijn voorstanders van een gewijzigde structuur van de NOS. Voor uitwerking van onze ideeën daarvan verwijzen wij naar ons Beleidsprogramma Hoofdstuk Media.

Pers
Er dient een Wet Persvoorzieningen tot stand te komen, waarin ook het Bedrijfsfonds voor Pers moet worden ondergebracht. Dag-, nieuws- en opinieweekbladen en bepaalde tijdschriften, die een bijdrage leveren aan de veelvormigheid van het aanbod en die in financiële moeilijkheden verkeren, moeten in principe via het Bedrijfsfonds, in aanmerking kunnen komen voor tijdelijke steun. Op die manier kan ongewenste verschraling van het aanbod, monopolievorming een aantasting van de redactionele onafhankelijkheid worden voorkomen. Bij verdere uitgeversconcentraties moet angstvallig gewaakt worden voor behoud van het veelvormig aanbod.

Film
Een eigen scenariocultuur moet worden bevorderd door het, in samenwerking met het Fonds voor de Letteren uitwerken van een stelsel van gerichte opdrachten en evenredige beloningen. Het bioscoopbedrijf moet in de gelegenheid worden gesteld, om via een bescheiden heffing op alle entree-bewijzen, de produktie van Nederlandse films sterk te stimuleren.

Fotografie
Een goede wettelijke regeling m.b.t. het auteursrecht en vooral de contrôle daarop en de incasso daarvan, heeft (ook sociaal) een hoge urgentie.

Geluidsdragers

Het veelvormig aanbod is op de markt van platen en cassettes goeddeels verdwenen. Herstel van het pluriforme aanbod in deze sector vraagt overheidsmaatregelen inzake van BTW, Prijsbindingsafspraken, ratificatie van de Conventie van Rome, leenrecht op geluidsdragers, compenserende bestemmingsheffing op geluidcopiematerialen, effectiever justitieel optreden vervaardigers en verkopers van "witte platen" (= diefstal van auteursrechten) en het scheppen van gunstiger financieringsmogelijkheden voor kleinschalige producenten van minderheidsrepertoires. Soortgelijke regels dienen ook te gelden voor videobanden.

Het boek
Bindende prijsafspraken voor eenvormige produkten zijn strijdig met het consumentenbelang (zie IV: Economische Orde). Een uitzondering moet hier worden gemaakt voor veelvormige culturele media als het boek. Loslaten van de prijsbinding betekent daarbij aanbodverschraling, verlies van verkooppunten en stijgende prijzen voor minderheidsboeken. Voor ons beleid t.a.v. het boek verwijzen wij naar de SWB-publicatie "Het (bedreigde) boek in de samenleving", waarin de volgende beleidsuitgangspunten uitgewerkt zijn:
- handhaving verticale prijsbinding;
- invoering leenrecht voor auteur (in de ruimste zin) en uitgaven, binnen het kader van de auteurswet;
- beter wettelijk kader voor een effectieve reprorecht;
- oprichting van een Fonds voor de lezer ter medefinanciering (op refundbasis van kwaliteitsboeken voor minder omvangrijke publieks sectoren;
- garantiesubsidies voor assortimentshandhaving bij de detailhandel (garantie voor rente op in assortiment geïnvesteerd vermogen);
- samenwerkingsvormen bibliotheek-boekhandel;
- meer formatieplaatsen bibliotheekwerk;
- stichting Productiefonds Wetenschappelijke publicaties;
- coördinatie van de Universitaire Pers.

II-j KUNSTEN
In de keuze tussen een kunstenaarsbeleid en een kunstenbeleid, keizen wij voor het laatste.
Een kunstenaarsbeleid houdt zich voor alles bezig met de sociaal-economische positie van de kunstenaar.
Deze dient echter als alle burgers onder het totale sociaal-economische beleid te vallen en in die zin geen uitzonderingspositie in te nemen.
Voor iedereen dient er één sociale inkomensverzekering te komen (zie IV), het krappe kunstenbudget dient dan ook voor een beter kunstenbeleid aangewend te worden.

Bezuinigen?
In de voorbije jaren van hoge welvaart bleef de groei van voor de kunsten beschikbare budgetten relatief vaak achter bij de groei van alle andere overheidsbestedingen. Daarom is het niet wenselijk deze reeds beperkte budgetten nu wel te onderwerpen aan algemeen geldende bezuinigingspercentages. Noodzakelijke bezuinigingen mogen niet leiden tot onherstelbare vernietiging van zorgvuldig opgebouwde structuren.

Horizontale en verticale spreiding decentralisatie
Samenwerking tussen beroeps- en amateurskunstenaars (niet alleen artistiek maar ook wat betreft hulpmiddelen e.d.) moet worden bevorderd.
Voor werkloze beroepskunstenaars moet het mogelijk zijn om met behoud van uitkering hun krachten aan deze samenwerking te verlenen.
Spreiding en amateuristische kunstbeoefening zijn gediend met decentralisatie van het kunstenbeleid. Vergroting van de provinciale en gemeentelijke autonomie mag evenwel niet betekenen dat kwetsbare en experimentele initiatieven daardoor in de knel komen: garanties daarvoor moeten ingebouwd.
Een snel tot stand te brengen Wet op de Kunsten, dient tenminste de randvoorwaarden te bevatten, waaronder kunstenbudgetten gedecentraliseerd worden. Gezien de golf van van weinig samenhangende en structuren bedreigende bezuinigingen op kunstengebied op landelijk niveau, dient op zeer korte termijn in een plan voor de kunsten gecoördineerd overleg tussen rijk, provincies en gemeenten terzake gecentraliseerd te worden.

Beleid
De budgettaire ruimte die kan ontstaan door beter kostenbewaking, jaarlijkse groei (hoe gering ook) en herverkaveling, dient geheel te besteed te worden aan het inhalen van de achterstand van de scheppende kunsten. Instrument hiervoor dient de Raamwet Fondsen Scheppende Kunsten te zijn. Aan een actief opdrachtenbeleid geeft D'66 de voorkeur boven een statisch subsidiebeleid. Subsidievoorwaarden zijn daarvoor aangewezen.
Daarmee kunnen zowel doublures als leemten in het aanbod worden voorkomen, als een groter Nederlands aandeel in de repertoires worden verzekerd. Zulks om de eigen identiteit te bevorderen en als bijprodukt de inkomenspositie van onze eigen scheppende kunstenaars buiten direct bezwaar van de schatkist te stabiliseren Dezelfde eis mag worden gesteld aan radio en televisie, vooral als daar het productiefonds tot stand is gekomen. (Zie onder media.)

Financiering
De subsidiëring op jaarbasis laat vaak een verhoogde uitgave activiteit tegen het eind van het speeljaar zien. Wij geven bij kunstensubsidiëring dan ook de voorkeur aan een financieringssysteem in rekening-courant, gekoppeld aan een verplichting tot "refunding" in de zeldzame gevallen van gunstige eigen opbrengsten. Het spreekt vanzelf dat betere spreiding en dus langere series hierin een gunstig element kunnen vormen. Alternatieve financieringsbronnen voor het kunstenbeleid moeten gevonden worden in samenwerking met het Ministerie van Justitie: erkenning van leenrecht en betere regeling reprorecht (Zie onder Media) en het uitvoering geven aan de Conventie van Rome inzake de nabuurrechten van uitvoerende kunstenaars. Auteurs en kunstenaars moeten beschermd worden in hun economisch zwakke positie tegenover opdrachtgevers, door een wettelijke regeling van hun meest gangbare contracten met de exploitanten van hun werken, die veelal de media zijn.
Beeldende kunstenaars zouden gebaat zijn met het bindend maken van de zgn. 5%-regeling bij aanbesteding van openbare gebouwen en bij de contrôle op kunstzinnige besteding daarvan. De mogelijkheid van kunsten-sponsoring door het bedrijfsleven (hoe marginaal ook) verdient nader onderzoek. Met name speciale manifestaties en festivals kunnen hiervan naar buitenlands voorbeeld profiteren.

Kunstenonderwijs
Het kunstenonderwijs dient beter te gaan aansluiten op de terecht hoge eisen van de instellingen. Voor toelating tot die opleidingen dient daarom het Mammoetwet-getalscriterium verlaten en de drempel verhoogd te worden. Kunstenonderwijs moet gericht zijn op kwaliteit niet op kwantiteit en mag in die zin élitair zijn. Immers de beoefening van een artistiek beroep vereist eenzelfde professionaliteit en soms excellentie, die de samenleving ook van andere beroepen verwacht. Daarom dient men bij toelating van het voortgezet onderwijs zodanig te differentiëren, ook binnen de vakken, dat de opleiding relevant kan worden geacht voor de keuze van de kunstopleiding.

B.K.R.
De onder Sociale Zaken ressorterende Beeldende Kunstenaars Regeling is, hoe noodzakelijk op dit moment ook, een ongelukkige, frustrerende zaak. Aan het sociale principe ervan mag pas getornd worden als er een betere regeling in zicht is. Wij streven ook hier naar duidelijkheid in structuren en verantwoordelijkheden. In een kunstenbeleid behoren geen vertroebelende sociale normen gehanteerd te worden, evenmin als andersom. In een kunstenbeleid past wèl een actief aankoop- en opdrachtenbeleid. Het geven van stipendia en reisbeurzen en het mogelijk maken van experimenten e.d. Er dient een beter systeem te komen voor het verspreiden van BKR-werken, naar openbare gebouwen, bedrijven en particulieren. BKR-werken dienen in de kunstuitleen te worden gebracht, waarbij leners het recht van koop hebben.

Organisatie
Zie onder II c- Organisatie Departementen.

Buitenland
Het kunstenbeleid dient zich met meer zelfvertrouwen te richten op exportbevordering van scheppende en herscheppende kunst. Nederlandse diplomaten moeten beter worden voorbereid op hun promotionele taak t.a.v. met name eigentijdse kunst. Uitzending van tijdelijke culturele attachés uit de kunstenwereld verdient aanbeveling. Met Vlaams-België moet samenwerking worden gezocht. Het is een Europees belang de diversiteit van de culturen te handhaven, waarbij van Europees Parlement en EG mag worden gevraagd vooral de kwetsbare, kleinere culturen te steunen.

III-a DE SCHAARSTE AAN BETAALD WERK

De geregistreerde werkoosheid in ons land bedraagt volgens de nieuwste definities in het voorjaar '82 ruim 600.000 arbeidsplaatsen. Maar het feitelijke werkloosheidsprobleem is nog veel groter. Zeer grote groepen ex-werknemers zitten tegen hun zin en tegen de bedoeling van die wetten in de AAW of de WAO. Naar schatting zijn er daarnaast nog eens ruim 100.000 mensen die zouden willen werken maar geen kans hebben op een baan. De komende jaren zal de beroepsbevolking bovendien jaarlijks met zo'n 50.000 manjaren toenemen, omdat meer nieuwe arbeidskrachten op de markt komen dan er gepensioneerden uittreden. Juist de jeugdwerkloosheid zal daarom krachtig moeten worden bestreden. Naast een tekort aan werk is er dan bovendien nog een teveel aan kwalitatief weinig aanvaardbaar werk: zware lichamelijke arbeid, of arbeid die zó geestloos en uitzichtloos is, dat werknemers redemotiveerd raken. Dat leidt dan weer tot onaanvaardbaar menselijk ongeluk en produktiviteitverlagend en geldverslindend ziekteverzuim. Ons beleid zal gericht zijn op het streven iedereen in onze samenleving zinvol te laten meedoen. Daartoe zal het beschikbare werk in de "formele sector" (zie hfdst.I) zo eerlijk mogelijk verdeeld moeten worden. Maar daarnaast zullen meer mensen de kans moeten krijgen tot zelfontplooiing in de "informele sector" (zie hfdst. I). In dit verband streeft D'66 naar gelijke kansen voor mannen en vrouwen op deelname in alle sectoren en op alle niveau's van betaalde arbeid en naar een gelijke verdeling van de overige taken in de samenleving. Daartoe dient het sociaal-economisch beleid in de komende jaren in het teken te staan van:

- het behoud van bestaande arbeidsplaatsen en het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen door versterking van het bedrijfsleven (zie hfdst IV onder Vernieuwend structuurbeleid);
- het humaniseren van de arbeid;
- verdeling van het werk over mannen en vrouwen, jongeren en ouderen, vooral door het invoeren van meer deeltijdbanen.

Om te bezien hoeveel arbeidsplaatsen in de komende vier jaar moeten worden geschapen gaan we uit van de volgende veronderstellingen (in arbeidsjaren):

geregistreerde werkloosheid 1982	600.000
netto groei beroepsbevolking	+ 200.000
totaal	800.000
structurele arbeidsreserve	- 150.000
benodigde extra arbeidsplaatsen	650.000
	¦
	tot 1986

Het is intussen een deel van de politieke cultuur geworden om 'exact' aan te geven waar en wanneer deze arbeidsplaatsen tot stand zullen komen. '66 is zich tè bewust van de huidige economische onzekerheden om nu met beloften te komen. We willen wèl aangeven wat we met de huidige kennis mogelijk en wenselijk achten op het gebied van scheppen en verdelen van werk.

Via het in hfdst. IV te schetsen sociaal-economisch beleid zouden er t/m 1985 door herstel van de marktsector en door het scheppen van nieuwe banen in nieuwe of vernieuwde volle bedrijven bij een zeer optimistische schatting 100.000 volle bannen bij of terug kunnen komen. Dat betekent tevens dat er een gigantisch tekort aan arbeidsplaatsen dreigt te ontstaan, dat naar de opvatting van D'66 klemmend vraagt om haast te maken met:

- de bevordering van deeltijdarbeid;
- de verkorting van de arbeidsduur langs collectieve weg;
- uitbreiding van de kwartaire sector in activiteiten die maatschappelijk nut afwerpen;
- verhoging van het woningbouwprogramma;
- de uitvoering van het jeugdwerkplan;
- het verruimen van de mogelijkheden tot het doen van acticiteiten van maatschappelijk belang buiten de beroepssfeer door uitkeringsgerechtigden;

III-b: DE ENERGIESCHAARSTE

Olie en gas.

Binnen de grenzen van het Plan van Gasafzet kan het gebruik van aardgas tijdelijk worden gestimuleerd, mits dat gas voornamelijk wordt gebruikt voor stimulering van warmte/krachtkoppeling. Door de gasprijs voor zeer grote verbruikers iets te verlagen kan lastverlichting voor de grote bedrijven worden verkregen, totdat deze op steenkool kunnen overschakelen.

Steenkool.

Het stoken van steenkool moet worden bevorderd maar binnen de grenzen van een goed milieubeleid. In verband daarmee moet de herinvoering van steenkool niet worden overhaast, om de ontwikkeling van schone technieken mogelijk te maken. Onze prioriteit ligt eerst bij het stoken van steenkool in de industrie met nieuwe, schone technieken, daarna bij ombouw van bestaande elektriciteitscentrales naar steenkool, en pas wanneer deze beide opties nog ruimte laten, nieuwbouw van kolencentrales. Centrales moeten van goede rookgaszuivering worden voorzien.

III-c: HET SCHAARSE GEZONDE MILIEU

Doelstellingen.
Alleen al op het punt van milieuhygiëne - het "schoonmaken" van bodem, water en lucht, en het tegengaan van hinder, zijn de bedreigingen nog steeds veelvuldig. En dat is nog maar een deel van het totale probleem. Want het gaat ons om milieubeheer in ruime zin, dat o.a. de verantwoordelijkheid voor externe veiligheid en milieuvreemde stoffen omvat, recht kan doen aan de wisselwerking tussen de verschillende bestanddelen van het milieu en aan de waarden van natuur en landschap.
Milieubeheer en natuur- en landschapsbescherming omvatten volgens D'66 gezamenlijk de kardinale taak van het leefbaar maken en houden van de wereld om ons heen. Daarbij gelden drie doelstellingen:
- het waarborgen van een goede leefomgevingskwaliteit als voorwaarde voor ieders individuele gezondheid.
- verantwoordelijkheid voor het instandhouden en zorgvuldig beheren van ecosystemen, natuurgebieden en landschappelijke waarden, niet alleen vanwege ons aller belang daarbij maar ook uit respect voor de omgeving als waarde in zichzelf.
- het veiligstellen van de kans op menswaardig overleven ook voor toekomstige generaties.

Dit brengt met zich mee dat aan alle activiteiten de eis van ecologisch inpasbaarheid moet worden gesteld. Naast nog noodzakelijke sanering heeft preventie de hoogste prioriteit. Alle onderdelen van het milieubeleid moeten daarom gericht zijn op:
- het voorkomen van verdere aantasting en het terugdringen/herstellen van reeds veroorzaakte schade.
- het ontwikkelen, stimuleren en toepassen van milieuvriendelijker alternatieven.
- doeltreffend en zuinig omgaan met energie en grondstoffen, delfstoffen, drink- en industriewater, en bevorderen van hergebruik.
- rekening houden met de draagkracht van het milieu, tegengaan van functieverlies van de omgeving en behoud van ecologische verscheidenheid.
- gezondheidsbescherming en externe veiligheid.
- het respecteren en veiligstellen van de waarden van natuur en landschap.

Vanuit deze doelstellingen blijft de zorg om en de zorg voor het milieu als een groene draad door de beleidsbepaling van D'66 lopen. Het is nu meer dan ooit geboden die lijn met kracht door te zetten, omdat een verantwoord milieubeleid niet alleen telt als het voor de wind gaat, maar een voortdurende noodzaak is.

2. Milieubeleid en overig beleid

Effectief milieubeleid vergt het toetsen van alle activiteiten - ook die van de overheid zelf - op hun gevolgen voor de omgeving. Dat geeft een breed scala aan beleidspunten op velerlei gebied, variërend van binnensteden tot natuurgebieden, van consumentengedrag tot industriebeleid. Daarom moet het milieubeleid ook voldoende kunnen doorwerken in het overig beleid, dat zich vanuit andere invalshoeken bezighoudt met al die activiteiten die het milieu kunnen beïnvloeden. Zo moet het totaalbeleid voor verkeer en vervoer milieuvriendelijk zijn. (zie hfdst. IIIc)
Het energiebeleid moet worden afgesteld op de draagkracht van het milieu (zie hfdst. IIIc, De energieschaarste). Zorgvuldig omgevingsbeheer vraagt om precieze afstemming van het Ruimtelijke Ordeningbeleid en het Landbouwbeleid op het milieubeleid (zie hfdst. IIId en hfdst. IVg). De samenhang in het milieubeleid moet vorm krijgen in concrete verbetering van de integratie in het totale overheidsbeleid. Bij eventuele herverdeling van beleidsgebieden moet milieubeleid als volwaardig beleidsterrein blijven gelden.

3. Milieu en economie. Financiële aspecten

Milieubeheer is investeren in de toekomst, ook in economisch opzicht. Milieu- en landschapsaantasting nu, komt ons straks duur te staan. Met op de rekening naast onherstelbare schade en verlies een hoge post voor dan onvermijdelijke maatregelen om te redden wat er te redden valt.
Het overheidsbeleid moet niet uitgaan van een schijntegenstelling: milieu óf werkgelegenheid, maar gericht zijn op werk in én ten behoeve van een schoon milieu en een veilige en leefbare omgeving. Het vernieuwend structuurbeleid (zie hfdst. IV) zal gericht dienen te zijn op selectie van hoogwaardige schone specialismen, waarbij de overheid met name de "milieu-industrie" - die moet inspelen op de markt voor schonere processen, zuiveringsmethoden, recycling, etc. - moet stimuleren. Het realiseren van mogelijkheden op het vlak van preventief toepassen van schone technologie moet een belangrijke rol spelen in het beleid voor industriële vernieuwing en werkgelegenheid; dit laatste moet uitvoering van milieugerichte werkgelegenheidsprojecten omvatten.
Er moet een algemeen milieuschadefonds voor vergoedingen aan door vervuiling gedupeerden komen. Het principe "de vervuiler betaalt" moet blijven gelden als een grondslag voor heffingen ter medefinanciering van milieumaatregelen, naast een behoorlijke bijdrage uit de algemene middelen. (Dit principe houdt ook in: geen doorberekening van milieukosten in de prijscompensatie) Betalen is geen vrijbrief voor vervuilen. Samen met een sluitend stelsel van verbalen, normen en voorwaarden moet het heffingenbeleid, m.n. preventie en bronbestrijding bevorderen.
De kosten van reële milieuvoorzieningen moeten worden beschouwd als normale produktiekosten; in bijzondere omstandigheden en daardoor onevenredig hoge kosten en bij sanering van milieuhinderlijke bedrijven is er aanleiding voor financiële steun van overheidszijde.
De in gang gezette verbetering van overzichtelijkheid en hanteerbaarheid van

voorschriften en regels moet worden voortgezet (zie par. 4).

4. Bestuur en Wetgeving: integratie beleid en burger

Op het vlak van bestuurlijke organisatie en bestuurlijk instrumentarium zijn vooral de volgende punten van belang:
- een versterkt Ministerie van Milieuzaken en Volksgezondheid dat de primaire verantwoordelijkheid draagt voor alle rechtstreeks tot het milieubeleid te rekenen zaken.
- versterking van de coördinerende bevoegdheden van de Minister van Milieuzaken en Volksgezondheid.
- verbetering van samenhang tussen de onderdelen van het milieubeleid zowel als van de doorwerking in het overig beleid door vaststelling en uitvoering van het project integratieplan Milieubeleid.
- bundeling en stroomlijning van de wetgeving, o.a. door uitbouw van de Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne tot een basiswet voor het milieubeleid.
- zo snel en volledig mogelijk invoeren van Milieu-Effect-Rapportage voor potentiële aantastingen van natuur, milieu en landschap, met onafhankelijke toetsing.
- de uitvoering van het interim-beleid van de Milieu-Effect-Rapportage (MER) voor potentiële aantastingen van natuur, milieu en landschap met onafhankelijke toetsing, waarmee de volledige invoering van de MER kan worden onderbouwd.
- sanering van het vergunningenstelsel tot één milieuvergunning.
- overkoepeling van gemeentelijke en provinciale milieuplannen door een gecoördineerd landelijk milieuplan (integrale voortschrijdende meerjarenplanning).
- verbetering van de nalevingscontrole (toezicht en sancties).
- versterking van hinderwetbeleid en sanering van milieuhinderlijke bedrijven.

Betrokkenheid van de burger bij het milieubeleid brengt voor ons onder meer met zich mee: mogelijkheid van inspraak in een vroeg voorbereidend stadium van de besluitvorming: ruime beroepsmogelijkheid, gekoppeld aan sterke vereenvoudiging en versnelling van beroepsprocedures; meer mogelijkheden voor de consument (beleid in samenwerking met een bewust consumentengedrag), o.a. door invoering van een "milieukeur" en bevorderen van de verkrijgbaarheid van milieuvriendelijke produkten; versterking van milieu-educatie in de ruimste zin zowel als van gericht vakonderwijs en onderzoek op het gebied van milieubeheer.

5. Onderdelen van milieubeleid

5.1 Waterbeheer
Verontreiniging van het oppervlaktewater moet konsekwent tegengegaan worden, o.a. door strenge lozingsvoorschriften, preventieve zuivering aan de bron, versnelde bouw van zuiveringsinstallaties met derde trap en fosfaatloze wasmiddelen, snelle opstelling van een waterkwaliteitsplanwet, verbod, resp. terugdringing vervuiling van Noordzee en Waddenzee; schadelijke lozingen moeten worden teruggedrongen (Wet Verontreiniging Noordzee), een samenhangend Noordzeebeleid op basis van de Nota Noordzee moet snel concreet worden ingevuld. Zie ook onder: Internationaal milieubeleid. De Grondwaterwet moet zo spoedig mogelijk in werking treden en benut worden voor beperking van het grondwatergebruik.
5.2. Luchtverontreiniging
Ook de luchtverontreiniging vereist voortgaande maatregelen: bijsturen van verontreinigende activiteiten (industrie, energie, verkeer); voorschriften voor zuivering volgens de best bestaande technieken; het ontwikkelen en verplicht stellen van schonere processen en bronbestrijding, handhaving van het plafond van 500.000 ton/jaar aan zwaveldioxideverontreiniging; ontwikkeling van een NO_x-bestrijdingsbeleid; tegengaan van stof- en roetemissies; voorrang voor het ontwikkelen van schone kolentechnologie en betere verbrandingstechnieken; handhaving van de milieuvoorwaarden van de Kolennota; koleninzet en omschakeling van gas op olie alleen met toepassing van maximale reinigingstechniek; tegengaan van spuitbussen met schadelijke drijfgassen; verlaging loodgehalte benzine.

5.3 Geluidhinder

Alle geluidhinder, ook die van vliegtuigen, dient onder de Wet Geluidhinder te vallen. Bij burger- en militaire luchthavens moeten vluchtschema's, aantal vliegbewegingen en toelating van het soort vliegtuigen aangepast worden aan de geluidhindereisen. Alle natuurgebieden dienen als stiltegebieden actief beschermd te worden. Auto's, apparaten etc. moeten aan strengere geluidsvoorschriften gaan voldoen. De uit een oogpunt van energiebesparing gewenste isolatie in de bouw dient gecombineerd te worden met geluidsisolatie.

5.4 Bodembescherming en -sanering

Strikte bescherming van bodem en grondwater onder meer door versterking, snelle totstandkoming en uitvoering van de Ontwerp-Wet Bodembescherming is geboden om nieuwe ellende te voorkomen. Vooruitlopend op de wet moet een effectief interimbeleid worden gevoerd. Ook versterking en goede uitvoering van de Wet Chemische Afvalstoffen moet nieuwe verontreiniging helpen voorkomen. (zie ook 5.5) Voor de helaas noodzakelijke, omvangrijke taak van bodemsanering (op basis van de Interimwet Bodemsanering) zullen de komende jaren voldoende financiële middelen moeten worden veiliggesteld om een voortvarende aanpak te garanderen.

5.5 Afval

5.5.1 Chemisch afval

Niet-verwerkbaar chemisch afval moet onder een preventief beleid vallen erop gericht dat processen waarbij dit afval ontstaat, gewijzigd of stopgezet worden. Ook wanneer het economisch (nog) niet interessant is moet terugwinning van herwinbare stoffen ter hand genomen worden.

De Wet Chemische Afvalstoffen moet versterkt worden (o.a. met verplichte registratie van de gang van het afval van ontstaan tot verwerking.). Verder is o.m. nodig voldoende mankracht voor stelselmatig preventief toezicht, verzwaring van sancties, verlenging van verjaringstermijn. Er moet een totaal-opzet komen voor de toekomstige verwerking van chemisch afval, met zekerstelling van toereikende verwerkings- en opslagcapaciteit, goede controle op afgifte en transport en voldoende mogelijkheden voor de overheid om een verantwoorde gang van zaken te waarborgen. De kosten van verwijdering en verwerking moeten door de producent van het afval worden gedragen.

5.5.2 Stedelijk afval

Eerste doel van het afvalbeleid is het terugdringen van verspilling en voorkomen dat afval ontstaat. Daarvoor is o.a. nodig tegengaan van wegwerpartikelen en overtollige verpakkingen, opnieuw invoeren van statiegeld, inzamelen van glasverpakking en blik, gebruik van kringlooppapier, een langere levensduur van duurzame consumptiegoederen (met steun voor reparatiebedrijven, zie ook hfdst. IV) en hergebruikswinkels, allerlei vormen van gescheiden inzameling en hergebruik, sterke uitbouw van recyclingsmogelijkheden.

5.5.3 Diversen

Er moet een heffing komen op autowrakken, ten behoeve van uitvoering van provinciale autowrakkenplannen.
Aan berging van baggerspecie, verontreinigd slib uit havens en rivieren, moeten hoge eisen worden gesteld.
Verantwoorde verwerkingsmogelijkheden voor kolenafval is een randvoorwaarde.
Er moet een landelijk plan komen voor beperking van winning van oppervlaktedelfstoffen (zand, grind, mergel) tot de minst kwetsbare gebieden, in samenhang met terugdringing van het gebruik door hergebruik en produktie van alternatieve materialen (havenslib, vliegas van centrales) uit afvalstoffen.
Er moet een statiegeldregeling komen voor batterijen ter recycling.

5.6 Milieugevaarlijke stoffen

Er moet (in het kader van de ontwerp-wet Milieugevaarlijke stoffen) op basis van "omkering van de bewijslast" een preventief toelatingsbeleid voor milieuvreemde chemische stoffen komen; schadelijke bestrijdingsmiddelen (zie ook onder Landbouw) en onnodige additieven moeten worden teruggedrongen. De blootstelling van werknemers aan kankerverwekkende stoffen kan sterk omlaag, evenals de aanwezigheid van kankerverwekkende stoffen in voedingsmiddelen en produkten als sigaretten. Een beleidsnota en een indicatief meerjarenprogramma zouden hiervoor opgesteld moeten worden.

5.7 Externe veiligheid

Milieu- en gezondheidsbescherming, veiligheid en arbeidsomstandigheden moeten beter op elkaar worden afgestemd. Daarbij gelden produktieprocessen en produkten pas als aanvaardbaar wanneer het ontbreken van onevenredige risico's of schadelijke effecten aannemelijk is gemaakt.
Er moet een samenhangend beleid op het gebied van de externe veiligheid worden ontwikkeld, waarin o.a. beoordeling van grote, risicodragende projecten en de gehele keten van aanvoer/produktie/vervoer en gebruik van gevaarlijke stoffen (o.a. LPG) een plaats krijgen.

6. Natuur- en landschapsbescherming

Behoud, herstel en ontwikkeling van natuur en landschap moet als beleidsdoel een volwaardige plaats krijgen bij beheer en gebruik van de niet-bebouwde omgeving. Dit moet onder meer tot uitwerking komen bij landinrichting, recreatiebeleid, beheersovereenkomsten, uitvoering Nota Nationale Landschapsparken, aanwijzingen tot beschermd natuurgebied en herziening van de Natuurbeschermingswet, en het verstedelijkingsbeleid (zie ook de hfdst. Ruimtelijke Ordening en Landbouw).
D'66 wijst verdere aantasting van waardevolle, onvervangbare gebieden af. Het gaat daarbij onder meer om: Markermeer (geen inpoldering tot Markerwaard), Naardermeer, Oosterschelde (zorgvuldig beheer), Waddengebied en Eems-Dollardgebied (wettelijke vastlegging onverkorte bescherming: geen gas- of olieboringen, geen inpolderingen), Veluwe (beheer als één gebied), plateau van Margraten (geen afgraving voor mergelwinning), Biesbos, Lauwersmeer (geen militair oefenterrein), Oostvaardersplassen.

7. Internationaal milieubeleid

Milieu-aantasting stoort zich niet aan grenzen, dus moet milieubeheer ook internationaal meetellen. Zie daarvoor het Europees programma. Enkele belangrijke onderdelen van het milieubeleid in internationaal verband zijn: instemming met de World Conservation Strategy en uitbouw en versterking van het UN Environmental Program; rekening houden met ecologische kriteria bij ontwikkelingsprojecten; een beheersplan voor de Noordzee en krachtig bestrijden van zeeverontreiniging: geen dumping of verbranding op zee van schadelijk afval, tegengaan van illegale olielozingen, preventie en rampenorganisatie m.b.t. tankerongelukken; terugdringen van lozingen via rivieren; tijdiger uitwerking in het nationale beleid van verplichtingen uit EG-milieurichtlijnen; prioriteit voor uitvoering van de Rijnverdragen in eigen land; het instellen van internationale autoriteiten voor kwaliteit waterbeheer; aanwijzing van beschermde Europese natuurgebieden, met harmonisatie van inspraak, milieu-effect-rapportage en vestigingsvoorschriften en bestrijding van grensoverschrijdende luchtverontreiniging, tegengaan van export van vervuilende processen en schadelijke produkten naar derde landen; milieubescherming als volwaardige doelstelling in het EG-verdrag.

HOOFDSTUK IV: SOCIAAL-ECONOMISCH BELEID

De jaren 1980 en 1981 waren rampjaren voor de Nederlandse economie. In die beide jaren immers is de geregistreerde werkloosheid verdubbeld van 240.000 tot 475.000, terwijl tegelijkertijd een aanzienlijke verhoging van het financieringstekort van de overheid optrad van 5,5 tot 8,25% van het natioanle inkomen. In diezelfde periode daalden bovendien de investeringen met ruim 20%, gedeeltelijk een gevolg van de veel te lage winsten die in het Nederlandse bedrijfsleven behaald kunnen worden.
Werkloosheid, koopkrachtverlies, ontredderde overheidsfinanciën en steeds minder investeringen: het zijn elementen van een neerwaartse, zichzelf versterkende spiraal, die alleen doorbroken kan worden door een krachtig, op de middellange termijn gericht sociaal-economisch beleid.

D'66 doet voor de komende regeerperiode op sociaal-economisch gebied slechts één "belofte": met inzet van alle krachten zal geprobeerd worden om onze sociaal-economische visie in beleid om te zetten. Over de exacte effecten van dit beleid kunnen wij geen beloften doen. De internationale economische ontwikkelingen zijn daarvoor te onzeker. Daarnaast kan het beleid dat wij voorstaan slechts gerealiseerd worden met medewerking van werkgevers, werknemers, zelfstandigen enz.

D'66 wil de grote sociaal-economische problemen te lijf op basis van een visie, die steunt op de volgende doelstellingen:

1. individuele en maatschappelijke ontplooiingskansen;
2. het bieden van mogelijkheden tot individuele ontplooiing aan anderen, in binnen- en buitenland;
3. emancipatie, in dit kader met name gericht op gelijke kansen voor vrouwen en mannen;
4. een zuinig beheer van milieu, energie en grondstoffen, terwille van huidige en toekomstige generaties.

Voor het sociaal-economische beleid heeft dit de volgende consequenties:

a. Betaalde arbeid vormt voor zeer velen een uiterst belangrijke voorwaarde om zich te kunnen ontplooien, zowel vanwege de financiele onafhankelijkheid, die men daaraan ontleent, als vanwege de sociale contacten.
b. Collectieve voorzieningen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de ontplooiingskansen voor velen.
Wanneer collectieve voorzieningen echter ontaarden in bureaucratie en onnodige betutteling door de overheid, dan worden hiermee even zo vele barrières opgeworpen voor individuele ontplooiing. Vanwege dit laatste is een voortdurende heroverweging van collectieve voorzieningen geboden.
c. Terwille van diezelfde ontplooiingskansen is een verantwoord stelsel van sociale voorzieningen nodig voor diegenen, die hetzij fysiek niet in staat zijn aan het arbeidsproces deel te nemen (arbeidsongeschikten, bejaarden), hetzij buiten hun schuld tijdelijk geen betaald werk kunnen vinden (werklozen). Wanneer wij in dit verband spreken van verantwoord, dan bedoelen wij daarmee dat het stelsel enerzijds gericht moet zijn op het bieden van zekerheid aan degenen, voor wie de voorzieningen bedoeld zijn, terwijl anderzijds voorkomen moet worden dat van deze voorzieningen oneigenlijk gebruik en/of misbruik wordt gemaakt. Dit betekent onder meer, dat het stelsel van sociale voorzieningen een goede werking van de arbeidsmarkt niet zal mogen frustreren.
Evenmin zal de kwaliteit van het arbeidsproces zodanig mogen zijn, dat tè velen tè vroeg een beroep moeten doen op de sociale voorzieningen.

Op grond van deze doelstellingen heeft D'66 een sociaal-economische visie ontwikkeld, waarin de volgende elementen centraal staan:

1. Vernieuwing en versterking van het bedrijfsleven in het algemeen en de industrie in het bijzonder als cruciale voorwaarde voor:
   - behoud van werkgelegenheid, resp. schepper van nieuwe werkgelegenheid in de marktsector van onze economie. Wij gaan er daarbij op basis van ervaringsgegevens van uit, dat vernieuwing en versterking van de industrie tevens zal leiden tot versterking van de daarvan afgeleide sector van de commerciële dienstverlening. Bij

het beleid, gericht op vernieuwing en versterking van de marktsector dient speciale aandacht te worden gegeven aan de noodzakelijke vergroting van de ontplooiingskansen voor middelgrote en kleinere bedrijven.

- de financiering van (nieuwe werkgelegenheid in) de kwartaire sector en van het stelsel van sociale voorzieningen.
- het verkrijgen van een inkomenscheppend effect, dat de koopkrachtverliezen zal beperken en de herverdeling van arbeid zal vergemakkelijken.

2. Herverdeling van arbeid via deeltijdarbeid en andere arbeidstijdverkortende maatregelen, waaronder arbeidstijdverkorting per dag.
Zonder herverdeling van arbeid zal het naar onze mening onmogelijk zijn de totale werkloosheid (geregistreerd en verborgen) in ons land in de 80er jaren tot aanvaardbare proporties terug te dringen. Herverdeling van arbeid is echter niet alleen om die reden noodzakelijk. Andere redenen zijn:

- het bieden van gelijke kansen op betaald werk aan vrouwen en mannen;
hierdoor ontstaat tevens de mogelijkheid tot herverdeling van onbetaald werk (huishoudelijke arbeid, vrijwilligerswerk);
- het bieden van een perspectief aan jongeren in verband met de sociaal kwalijke gevolgen van langdurige werkloosheid aan het begin van het economisch actieve leven;
- het bieden van kansen tot reïntegratie van arbeidsongeschikten in het arbeidsproces.
Velen zijn in het verleden om oneigenlijke redenen arbeidsongeschikt verklaard.
Anderen zijn slechts gedeeltelijk arbeidsongeschikt en zouden graag op part-time basis weer aan de slag willen. Door het scheppen van voldoende deeltijdbanen kan hieraan tegemoet worden gekomen. Bovendien zal het langs die weg mogelijk zijn om het aantal mensen dat een beroep doet op de sociale zekerheid, substantiëel terug te dringen (volumebeleid).

3. Een kritische herbezinning op bestaande collectieve voorzieningen, het stelsel van sociale zekerheid en de regelgeving voor de overheid.
Gezien de geringere groei van het nationale inkomen, die, hoe dan ook, voor de 80er jaren te verwachten valt, alsmede de noodzaak van beperking van de toekomstige groei van de in Nederland reeds zeer omvangrijke collectieve sector is een dergelijke herbezinning onontkoombaar. Dit past ook in een veranderd denken over de verzorgingsstaat en de rol, die de overheid moet spelen in relatie tot de eigen verantwoordelijkheid. In het verleden is dit onvoldoende gelukt en zijn bovendien vaak de overheidsinvesteringen het kind van de bezuinigingsrekening geworden.
Een fundamentele herschikking van prioriteiten binnen de totale collectieve sector ten gunste van een verhoging van de overheidsinvesteringen en ten koste van het aandeel van de consumptieve overheidsuitgaven zal hierin naar onze mening verandering moeten brengen.
Tenslotte achten wij het nodig, dat op korte termijn begonnen wordt aan een drastische vereenvoudiging en sanering van overheidsvoorschriften (vergunningenprocedures en subsidieregelingen), die momenteel een verdere ontplooiing van de particuliere sector (o.a. industrie, woningbouw) frustreren. Wij constateren dat op veel gebieden de regelgeving voor de verschillende overheidsinstanties (nationaal, provinciaal en lokaal) de oorspronkelijke en gerechtvaardigde doelstellingen die eraan ten grondslag hebben gelegen, ver voorbijgeschoten is en ontaard tot een bureaucratisch wangedrocht waarmee niemands belangen gediend worden. Wij vermoeden dat hier een van de hoofdoorzaken ligt voor het onvoldoende van de grond komen van nieuwe middelgrote en kleinere ondernemingen (starters).

4. Een krachtig energiebesparings- en milieubeleid is met het oog op de leefbaarheid van ons land voor huidige en toekomstige generaties van het grootst mogelijke belang. Mits dit beleid op de juiste wijze wordt ingericht, kan hierdoor ook de nodige nieuwe werkgelegenheid ontstaan. Voorwaarde is dan wel een planmatige opzet van dit beleid in nauw overleg met het betrokken bedrijfsleven, waarbij dit tijdig van tevoren geïnfor-

meerd wordt over de toekomstige richting van het beleid (bijv. normstellingen op milieugebied), zodat het hier op tijd op kan inspelen en hier nieuwe markten uit kan putten

Tenslotte wijzen wij hier nog op de samenhang tussen deze doelstelling en de eerder genoemde doelstelling van vernieuwing van onze industrie.

Vernieuwing van de industrie in de richting van meer geavanceerde kennisintensieve produkties (o.a. electronica, instrumentenfabrieken, medische apparatuur- en kapitaalgoederenindustrie) is noodzakelijk. Op deze wijze zal tevens een belangrijke bijdrage kunnen worden geleverd tot de realisatie van het gewenste milieu- en energiebesparingsbeleid.

Een samenhangend meersporenbeleid

Deze sociaal-economische visie vraagt om een samenhangend meersporenbeleid. De gedachte van het meersporenbeleid steunt op het uitgangspunt dat de Nederlandse economie alleen uit het slop kan worden gehaald als er gelijktijdig voldoende sanerende èn stimulerende maatregelen worden getroffen. Dat moet niet verward worden met beleid dat erop gericht is het iedere belangengroep naar de zin te maken en dientengevolge uit allerlei tegenstrijdige maatregelen bestaat Het meersporenbeleid dat ons voor ogen staat is geen halfslachtig compromissenbeleid!

Het internationale beleid

Wij bepleiten dat Nederland in de geëigende internationale samenwerkingsverbanden (EG, OESO, GATT, IMF, IDA, UNCTAD) initiatieven neemt, resp. ondersteunt, die erop gericht zijn het internationale restrictieve beleid om te buigen in de richting van een gecoördineerd stimuleringsbeleid.
In concreto houdt dit in dat:

1. in internationaal verband druk dient te worden uitgeoefend op o.a. de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk om een minder rigide monetaristisch beleid te voeren, dat kansen biedt op het samengaan van lagere rente en economisch herstel;
2. overeenkomstig de aanbevelingen van de commissie-Brandt in internationaal verband afspraken dienen te worden gemaakt voor een gecoördineerde bestedingsimpuls vanuit de geïndustrialiseerde landen naar de ontwikkelingslanden;
3. D'66 een krachtig voorstander is van een verdergaande liberalisering en het verder uitbouwen van het open multilateraal handelssysteem. Ten aanzien van de instellingen van het multilaterale handels- en betalingsverkeer (Wereldbank, Regionale Ontwikkelings banken en -fondsen, UNCTAD, IDA, GATT, IMF, de Lomé-conventie, is D'66 van opvatting dat de zeggenschap, verbonden aan het lidmaatschap tot meer landen, m.n. ontwikkelingslanden, moet worden uitgebreid. Voorkomen moet worden dat het gewenste behoud van een vrij handels- en betalingsverkeer ten laste van de armere landen zou worden gehandhaafd.
4. in noodgevallen beschermende maatregelen onvermijdelijk kunnen zijn. Deze moeten echter niet discriminerend, tijdelijk en aflopend zijn. Wanneer de veranderingen in de internationale marktomstandigheden een meer duurzaam karakter hebben, moeten de beschermende maatregelen gekoppeld zijn aan een concreet herstructureringsprogramma. D'66 is overigens van mening dat er daarbij ook een verantwoordelijkheid ligt bij de landen met een overschot op de betalingsbalans, om dit overschot niet teveel te doen toenemen, omdat daardoor protectie in andere landen wordt uitgelokt.
5. Nederland internationaal (ILO, EG) het ontwikkelen van een wereldwerkgelegenheidsplan moet bevorderen. In dit plan kunnen aanbevelingen worden gedaan t.a.v. de internationale arbeidsverdeling, het stimuleren van investeringen en gecoördineerde maatregelen tegen de jeugdwerkloosheid.
6. er grote aandacht moet worden besteed aan een Nederlands exportbeleid. D'66 stelt zich op het standpunt dat exportinspanning in de eerste plaats een zaak van het bedrijfsleven zelf is. Het is de taak van de overheid om gunstige voorwaarden te scheppen.
De overheidsbemoeienis met de exportbevordering moet op doeltreffender en doorzichtiger

wijze georganiseerd worden. De positie van midden- en kleinbedrijf verdient hierbij speciale aandacht.

7. de wederom opkomende protectionistische tendenzen (zoals het Multivezelaccoord) met kracht moeten worden bestreden. Met name de nieuwe vormen van protectionisme die buiten de regels van de huidige overeenkomsten t.a.v. de internationale handel vallen moeten weer onder een handelsregime worden gebracht;

8. in internationaal verband moet worden gestreefd naar de terugdringing van de toenemende concurrentievervalsing op het gebied van exportfinanciering.

Het nationale beleid

Bij het nationale beleid gaat het er in de eerste plaats om het bedrijfsleven via kostenmatiging en een gericht structuurbeleid weer op de been te helpen. Daartoe doen we de volgende voorstellen, die zullen moeten worden ingepast in een meerjarig sociaal accoord:

A. HET KOSTENMATIGENDE BELEID

1. Loon- en inkomensmatiging met gelijktijdige verlaging van de loon- en inkomstenbelasting

Het beleid zal erop gericht moeten zijn om alle inkomens gedurende een periode van vier jaar in nominale termen te bevriezen in combinatie met een koopkrachtinjectie via het verlagen van de loon- en inkomenstenbelasting. Als enige uitzondering op deze nominale inkomensstop dient de zgn. incidentele looncomponent jaarlijks met 2% te kunnen groeien. Dit is nodig t.b.v. een betere werking van de arbeidsmarkt: te denken valt hierbij o.a. aan een betere beloning voor vuil en onaangenaam werk.

Voor wat betreft de CAO-inkomens zal dit beleid gestalte moeten krijgen via het afsluiten van een vierjarig sociaal accoord op centraal niveau tussen overheid, vakbeweging en werkgevers. De overheid zal de afsluiting van een dergelijk meerjarig sociaal accoord kunnen bevorderen door werknemers en werkgevers te wijzen op de volgende positieve gevolgen daarvan:

a. De werkgelegenheid zal toenemen; het overgrote deel daarvan zal in de marktsector worden gerealiseerd.

b. De reële koopkracht zal na vier jaar aanzienlijk minder zijn gedaald t.o.v. de situatie, dat zo'n sociaal accoord niet zou worden afgesloten.

c. Zowel de rendementen als de concurrentiepositie van het bedrijfsleven zullen aanzienlijk verbeterd kunnen worden.

d. Op deze wijze zal het mogelijk zijn de koppeling tussen inkomens en uitkeringen op het minimumniveau (de zgn. netto-netto koppeling) en daarmee de solidariteit tussen actieven en niet-actieven te handhaven.

e. De loon-prijsspiraal wordt op deze manier doorbroken, wat zal leiden tot een lagere inflatie.

f. Het financieringstekort van de overheid zal naar schatting na vier jaar zijn teruggelopen met 2 à 2,5 procentpunt van het nationale inkomen.

Het enige risico, dat met een dergelijk beleid wordt gelopen, betreft de ontwikkeling van het financieringstekort op korte termijn. Dit tekort zou in de eerste twee jaar tijdelijk met 0,5 à 0,75 % van het nationale inkomen kunnen oplopen. Wij pleiten ervoor dit risico, gezien de huidige hoogte van het tekort, zoveel mogelijk te beperken door in de eerste jaren van de uitvoering van dit plan de verlaging van loon- en inkomstenbelasting beperkt te houden, in combinatie met de mogelijke invoering van het investeringsloon.
De verlaging van de loon- en inkomstenbelasting moet wel van dien aard zijn, dat het deflatoir effect van inkomensmatiging wordt tegengegaan.
Het spreekt voor ons vanzelf, dat een dergelijk beleid niet tot de CAO-inkomens beperkt zal mogen blijven. Via onder meer de wet op de niet-CAO-inkomens, het trendbeleid (ambtenaren en trendvolgers) en het

prijs-inkomensbeleid vrije beroepsbeoefenaars, zal gezorgd moeten worden dat de vierjarige inkomensstop voor alle inkomens zal gelden.

2. Halvering van de tarieven van de vennootschapsbelasting, gecombineerd met verlaging van de WIR-basispremies

De vermogenspositie van het overgrote deel van het bedrijfsleven in ons land is de afgelopen 15 jaar uitgehold. Bij veel bedrijven ontbreekt daardoor het weerstandsvermogen om nieuwe, risicovolle investeringen te verrichten. Het is daarom van het grootste belang om het risicodragend vermogen van het bedrijfsleven weer op een gezond niveau te brengen. Daarvoor is het nodig om het beleggen in risicodragend vermogen door institutionele beleggers en particulieren weer aantrekkelijk te maken.
Er is eveneens momenteel in ons land sprake van een fiscale bestraffing van risicodragend vermogen via de dubbele belastingheffing op uitgekeerde winsten. Nederland is het enige EG-land, waar een dergelijke dubbele belastingheffing nog bestaat. Daardoor bestaat de situatie, dat van elke gulden winst voor de belegger gemiddeld slechts f 0,13 overblijft. Dit heeft ertoe geleid, dat veel institutionele beleggers en particulieren de afgelopen jaren een duidelijke voorkeur hebben getoond voor risicomijdende beleggingen, bijvoorbeeld in staatsobligaties. Om het beleggen in risicodragend vermogen weer aantrekkelijker te maken, alsmede om de gevolgen van de dubbele belastingheffing te verzachten, stellen wij voor de tarieven van de vennootschapsbelasting te halveren van 48% naar 24%. Wij tekenen hierbij aan, dat deze maatregel uitsluitend voor de niet-aardgassector zal moeten gelden. Dit betekent dat de oliemaatschappijen die het Nederlandse aardgas exploiteren, hiervan niet zullen mogen profiteren.
Om voor al deze maatregelen de financiële ruimte te vinden, stellen wij voor de basispremies van de Wet Investeringsrekening op evenredige wijze te verlagen, zodat hiermee budgettair per saldo geen extra collectieve uitgaven gemoeid zijn.

B. HET STRUCTUURBELEID

4. Een verdere versterking van het economisch structuurbeleid

Het structuurbeleid kan worden omschreven als het met gerichte instrumenten en maatregelen bevorderen van nieuwe en het behouden van bestaande economische activiteiten in de marktsector van de economie.
Een investeringsherstel in de marktsector komt niet automatisch tot stand. Naast een gericht macro-beleid is een industriebeleid nodig, gericht op het stimuleren van bepaalde toekomstvolle sectoren en activiteiten. Een dergelijk beleid kan uitermate belangrijke vermenigvuldigingseffecten veroorzaken, die de economie over een dood punt heen helpen. Met name de Maatschappij voor Industriële Projecten, de kapitaalcredieten, het overheidsaankoopbeleid en de regionale ontwikkelingsmaatschappijen zijn instrumenten, die hiertoe ingezet zullen moeten worden. Daarnaast is grote aandacht voor het midden- en kleinbedrijf en de regio's geboden.

MIP

De MIP zal veel kunnen bijdragen tot de realisatie van hoogwaardige kansrijke projecten in de industrie en de commerciële dienstensector. Dit nieuwe instituut kan dergelijke projecten actief opsporen, tot ontwikkeling brengen en er ook financiëel in deelnemen. Het zal op armlengte van de overheid met een grote mate van zelfstandigheid moeten opereren. Het zojuist ingediende wetsontwerp tot oprichting van de MIP zal daarom zo spoedig mogelijk door de Kamer moeten worden behandeld.

Kapitaalcredieten

Met deze faciliteit kan de vermogensproblematiek in het bedrijfsleven verlicht worden. Deze credieten zijn bedoeld voor in de kern gezonde bedrijven. Ze worden beschikbaar gesteld aan bedrijven die een aantal belangrijke activiteiten willen ficieren, zoals energie- en grondstofbesparende investeringen, investeringen gericht

op innovatie, milieu-technologie en in het algemeen de ontwikkeling van nieuwe technieken.

Overheidsaankoopbeleid

Voor de ontwikkeling van goederen ten behoeve van de publieke sector dient een op innovatie gericht aankoopbeleid te worden gevoerd. Dit beleid moet dan de volgende doelstellingen hebben:

- verhoging van de efficiëncy en van de effectiviteit van de goederen en diensten die de overheid aankoopt;
- het bedrijfsleven helpen met het ontwikkelen van goederen voor de publieke sector, door goederen voor de overheid te laten ontwikkelen;
- nieuwe industrieën van de grond helpen komen;
- het weer op gang brengen van technologische ontwikkelingen in traditionele industrieën.

De overheid moet zijn behoeften aan produkten en diensten zo vroeg kenbaar maken, dat het bedrijfsleven er tijdig op kan inspelen. Om tot een optimale afstemming van overheidsaankoopbeleid en economisch structuurbeleid te komen, bepleiten wij de totstandkoming van een systematisch overleg per beleidsterrein (binnenlands bestuur, milieu, waterstaat, volksgezondheid, enz.) tussen de verantwoordelijke overheidsinstanties, onderzoeksinstellingen en het betrokken bedrijfsleven. In het kader van dit overleg dient te worden nagegaan, welke ontwikkeling in het toekomstige overheidsbeleid te verwachten valt en wat daarvan de gevolgen zijn in termen van overheidsaankopen, aan het bedrijfsleven te verstrekken ontwikkelingsopdrachten, enz. Bovendien achten wij het noodzakelijk dat de coördinerende rol van het ministerie van Economische Zaken in het overheidsaankoopbeleid verder wordt versterkt. Hiertoe zullen de andere departementen en overheidsinstellingen hun toekomstig aankoopprogramma in een zo vroeg mogelijk stadium bij Economische Zaken moeten aanmelden.

Concurrerende energieprijzen voor de industrie

Wij bepleiten dat op korte termijn maatregelen worden genomen die een oplossing bieden voor het concurrentienadeel dat een aantal industriële bedrijven in ons land ondervindt als gevolg van de in verhouding tot het buitenland hoge electriciteitsprijzen.
Op den duur zal dit probleem moeten worden opgelost via nieuwbouw van kolencentrales, resp. ombouw van bestaande centrales op kolen, alsmede via een zo ruim mogelijke toepassing van warmtekrachtkoppeling binnen de industrie. De overschakeling op kolen zal slechts mogen geschieden, voor zover dit verantwoord is vanuit een oogpunt van een goed milieubeleid.
Tegen die achtergrond bepleiten wij om als overgangsmaatregel aardgas tegen kolenpariteit beschikbaar te stellen voor de industriële toepassing van warmtekrachtkoppeling.

Het belang van een voldoende inspanning voor onderzoek en ontwikkeling

Voor een effectief langere-termijnbeleid is een voldoende onderzoeks- en ontwikkelingsinspanning een noodzakelijke voorwaarde. Tevens is op dit gebied in de huidige periode van economische stagnatie een stimulerend beleid noodzakelijk.
Gepaard aan een heroverweging van de Nederlandse onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten met het doel de effectiviteit te vergroten, is gedurende de periode 1982-1987 een verhoging van deze activiteiten noodzakelijk van 1,9 % van het BNP naar 2,4 %. Accenten zullen daarbij worden gelegd op die activiteiten die op middellange en langere termijn voor de sociaal-economische ontwikkeling van belang zijn. De gewenste uitbreiding van de onderzoeks- en ontwikkelingscapaciteit zal voor een deel worden gerealiseerd in de marktsector door middel van opdrachten, subsidies en fiscale faciliteiten.

Regionaal beleid

De gevolgen van de huidige economische te-

ruggang worden het sterkst gevoeld in de zwakke regio's. De financiëel-economische problemen van de overheid mogen dan ook geen aanleiding geven tot verwatering van het regionaal beleid, maar vergen juist een verhoogde prioriteit.
Verdunning van het regionale beleid moet worden vermeden: geconcentreerde aandacht voor een beperkt aantal zeer zwakke regio's wordt als uitgangspunt bij het verdelen van Rijksmiddelen gehanteerd.
De zeggenschap van provinciale besturen over de aanwending van deze middelen dient te worden vergroot, zodat het regionale beleid zo goed mogelijk aansluit bij de beste ontwikkelingskansen van het betreffende gebied. Regionale componenten dienen de beslissingen van sectorbeleid in belangrijke mate mede te bepalen. Hetzelfde geldt voor de samenhang tussen regionaal en innovatiebeleid (het voorrang geven aan zwakke regio's bij de opzet of ondersteuning van innoverende activiteiten).

Naast het bovenstaande kan de overheid als werkgever bijdragen aan de ontwikkeling van zwakke regio's door:

- de onverkorte handhaving van de taakstelling van de spreiding rijksdiensten (wat betreft aantallen, kwaliteit, tempo van de arbeidsplaatsen);
- het zwaar mee laten wegen van regionale aspecten bij beslissingen omtrent vestiging van overheidsdiensten en -instellingen. Als opdrachtgever dient de overheid het aankoopbeleid te vervlechten in het regionale beleid.

Tenslotte dient de overheid het regionale beleid vorm te geven door het scheppen en verbeteren van randvoorwaarden voor de ontwikkeling van de regionale werkgelegenheid, onder andere door middel van:

- een verdere versterking van de rol van regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Deze maatschappijen zijn door hun kennis van het regionale bedrijfsleven over het algemeen beter dan de landelijke overheid in staat om kansrijke innovatieve projecten binnen het midden- en kleinbedrijf te begeleiden en financiëel te ondersteunen. Op deze wijze zouden zij een rol kunnen en moeten vervullen die complementair is aan de rol van de MIP, die zich over het algemeen zal richten op kansrijke innovatieve projecten van grotere omvang.
Wij bepleiten dan ook dat de gelden waarover (bestaande en nieuw op te richten regionale ontwikkelingsmaatschappijen kunnen beschikken, aanzienlijk worden uitgebreid. Om hiervoor de financiële ruimte te vinden, bepleiten wij een vergaande vereenvoudiging en concentratie van de bestaande lappendeken van regionale investeringspremies.
- het aanbieden van pakketten van geïntegreerde dienstverlening aan zich nieuw vestigende industrieën (op het gebied van bedrijfsruimten, administratie, marketing enz.);
- het bij voorkeur in de zwakke regio's nemen van maatregelen ter verbetering van de arbeidsmarkt en het opzetten van experimenten op dat gebied;
- het verzorgen van een goede ontsluiting door openbaar vervoer (handhaving en uitbreiding van railverbindingen ook voor grensoverschrijdend verkeer, toereikende faciliteiten voor redelijke vliegverbindingen die aansluiten op het internationale net).
- bevordering binnenlands toerisme. Nederland kent sinds jaren een negatieve toeristenbalans. Het negatieve saldo vertoont sinds kort een dalende tendens.
Door het verbeteren van de aantrekkelijkheid van de toeristische accomodaties en het promoten van Nederland als vakantieland dient genoemde tendens te worden versterkt.
Concrete maatregelen in dit verband zijn:

  . investeringssubsidies voor verbetering van de kwaliteit van bestaande toeristische accomodaties en voor de realisering van nieuwe;
  . stimuleren van activiteiten ter promotie van Nederland als vakantieland voor zowel lange als korte vakanties (BNT, VVV's enz.).

Bij deze maatregelen dient de nadruk te liggen op de economisch zwakke regio's.

Midden- en kleinbedrijf

Het staat voor ons vast dat juist de geringe omvang van de bedrijven in deze sector grote voordelen t.o.v. grotere bedrijven kan geven zoals vaak relatief gunstige werkomstandigheden, flexibiliteit door kleinschaligheid, ruimtelijke spreiding, productdifferentiatie en goede communicatie.
Belangrijk is voordat dat kleinschaligheid niet sowieso beschouwd wordt als tussenfase naar grootschaligheid. Er is dan ook een mentaliteitsverandering t.a.v. het ondernemen in het algemeen en de ongelimiteerde groei als belangrijkste ondernemersdoel in het bijzonder nodig. Naast zo'n mentaliteitsverandering moeten er volgens ons de volgende maatregelen genomen worden:

Particuliere participatiemaatschappijen
Naast door de overheid te creëren participatiemogelijkheden (ombouw respectievelijk uitbouw van reeds bestaande gesubsidiëerde instellingen; aandacht van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen juist ook voor het midden- en kleinbedrijf) staan wij de totstandkoming van particuliere participatiemaatschappijen voor het midden- en kleinbedrijf voor. Vermogensverschaffers uit de particuliere sector, institutionele beleggers e.d. kunnen in dergelijke, commerciëel zelfstandige maatschappijen deelnemen.
Wel zullen met betrekking tot oprichting, inrichting en functioneren moeten voldoen aan bepalingen van een te ontwerpen wet.
De overheid moet gunstige voorwaarden voor de maatschappijen scheppen, zowel in de fiscale sfeer als d.m.v. het geven van garanties. Tussen overheid en maatschappijen kan een gezonde wedijver ontstaan, die aldus bijdraagt tot de door ons gewenste vernieuwingsactiviteiten.

Informatie aan midden- en kleinbedrijf
Als nadeel van de kleinschaligheid kan men de moeilijker toegang tot informatiestromen zien. Wij zijn daarom voorstander van de oprichting van een centrale gegevensbank voor het midden- en kleinbedrijf, waarin alle informatie over subsidiemogelijkheden, technologische ontwikkelingen, nationale en internationale marktkennis, is opgeslagen. De gegevens hieruit dienen op regionale punten gemakkelijk verkregen te kunnen worden.

Opleiding en begeleiding
Er zijn nu weinig opleidingen die zijn afgestemd op de (potentiële) midden- en kleinbedrijf-ondernemer. Die dienen er te komen, zowel gericht op de traditionele (maar zich snel ontwikkelende) ondernemerstaken, als op toekomstgerichte activiteiten. Ook werknemers in het midden- en kleinbedrijf dienen een meer beroepsgerichte opleiding te kunnen volgen. Bij grote bedrijven is dat intern mogelijk, voor kleine bedrijven denken wij eerder aan begeleiding van de werknemers, maar dan wel binnen het bedrijf zelf.

Vermindering bureaucratie
Vooral in kleinere bedrijven wordt veel kostbare tijd verloren met de door diverse overheidsinstanties verplicht gestelde administratie. Betere coördinatie en doeltreffende vereenvoudiging binnen de overheid moet voor verlichting van de administratieve eisen zorgen.

Opzet sectororganen
Het is wenselijk dat voor een aantal (niet noodzakelijk traditionele) industriesectoren, bedrijfstakorganen opgericht worden, waarin bedrijfsleven, onderzoekinstellingen en overheid participeren. Deze organen moeten een belangrijke rol spelen bij de opzet van informatiesystemen, marktverkenningen, exportplannen en nieuwe technologieën. Vooral bedrijfstakken met veel kleine en middelgrote bedrijven kunnen hier baat bij hebben. Deze sectororganen dienen een zeer beperkte publiekrechtelijke bevoegdheid te krijgen, aangezien ze anders een gezonde mededinging zouden kunnen blokkeren.

Het hiervoor geschetste vernieuwende structuurbeleid raakt de competentie van een groot aantal departementen. D'66 acht de realisering van dit beleid van zo groot maatschappelijk belang, dat het uiteindelijk

voor de politieke verantwoordelijkheid van een minister dient te komen. Wij zijn voor integratie van technologie- en industriebeleid (zie ook I-i).
"Er dient een wettelijke regeling te worden ingevoerd van een eenvoudig niet-kostbaar en snel te verkrijgen 'klein-octrooi'".

Herverdeling van het werk en verbetering van de werking van de arbeidsmarkt

Algemene randvoorwaarden van herverdeling van arbeid zijn in de D'66-visie:

- het totale aantal arbeidsuren dient niet te verminderen,
- zo mogelijk verlenging van de bedrijfstijd
- het verband tussen het inkomen en het gewerkte aantal uren wordt in principe gehandhaafd.

Deeltijdarbeid, collectieve en algemene arbeidstijdverkorting

Planmatige bevordering van deeltijdarbeid kan leiden tot een substantiële verkorting van de individuele arbeidsduur, en kan daarmee een bijdrage leveren aan de noodzakelijke oplossing van de werkgelegenheidsproblematiek.
Wil bevordering van deeltijdarbeid slagen en optimale ingang vinden, dan zullen:

- voorzieningen moeten worden getroffen in de organisatorische en administratieve sfeer, ter voorkoming van knelpunten;
- gelijke rechten in rechtspositie, met name op het gebied van sociale voorzieningen, pensioenrechten, opleidings- en promotiekansen en medezeggenschap van deeltijdwerkers ten opzichte van volletijdwerkers moeten gelden; en
- maatregelen worden getroffen om deeltijdarbeid gelijkelijk door mannen en vrouwen op alle niveaus en in alle functies in te voeren.

De voorlichting met betrekking tot de invoering van deeltijdarbeid ten opzichte van het bedrijfsleven, de lagere overheden, alsmede de sector van de niet-commerciële dienstverlening dient te worden geïntensiveerd.

Een ander instrument, namelijk collectieve arbeidstijdverkorting, kan eveneens een bijdrage leveren aan herverdeling van werk en oplossing van de werkgelegenheidsproblematiek. In de kwartaire sector (overheid, gesubsidieerde instellingen) kan deze vorm van arbeidstijdverkorting dringender worden ingevoerd dan in de marktsector. Te denken valt met name aan het onderwijs en de gezondheidszorg.

Het is de vraag of maatregelen ter bevordering van deeltijdarbeid en collectieve arbeidstijdverkorting in de kwartaire sector toereikend zullen zijn om de werkgelegenheidsproblematiek op te lossen. In het sociaal overleg dient dan ook te worden nagegaan, welke marktsectoren zich lenen voor invoering van arbeidstijdverkorting.
De overheid dient hierbij stimulerend op te treden en voorwaarden te scheppen voor een zo goed mogelijk onderhandelingsklimaat.

Ten aanzien van de drie genoemde wegen dient de overheid een voortrekkersrol te vervullen. Hierbij kunnen o.m. de volgende instrumenten dienen:

- vacatures en nieuwe arbeidsplaatsen moeten in beginsel in deeltijd, c.q. minder dan volle tijd, b.v. 32 uur, open worden gesteld;
- in dienst zijnde werknemers dienen te worden gestimuleerd om in deeltijd te gaan werken, c.q. minder dan in volle tijd te gaan werken.
- in bepaalde sectoren kan, afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie, reeds verplichte verkorting van de werkweek worden ingevoerd, bij voorkeur via verkorting van de arbeidsdag, m.n. in het onderwijs en de gezondheidszorg;
- het geven van extra stimulansen voor invoering van deeltijdarbeid/ arbeidstijdverkorting, zoals extra formatieplaatsen en ruimere subsidiemogelijkheden voor de gesubsidieerde instellingen;

- het geven van een recht om volletijdarbeid om te zetten in deeltijdarbeid aan bij voorrang jongeren en ouders van jonge kinderen.

Herverdeling van arbeid in de marktsector

Voor wat betreft de marktsector zal het accent ten aanzien van de herverdeling van arbeid vooral op het stimuleren van deeltijdarbeid moeten worden gelegd. Dit sluit niet uit, dat in bepaalde bedrijven of bedrijfstakken ook tot andere, verdergaande vormen van arbeidstijdverkorting kan worden overgegaan, afhankelijk van het bereiken van overeenstemming tussen de CAO-partners. Herverdeling van arbeid in de marktsector dient wat betreft de concrete uitvoering en uitwerking in het CAO-overleg nader te worden ingevuld. Daarbij zullen diverse vormen van herverdeling, zoals deeltijdarbeid, verkorting van de werkdag en wisselweken aan de orde moeten komen.
Wij pleiten derhalve voor een gedecentraliseerde en gedifferentieerde aanpak, waarbij de primaire verantwoordelijkheid bij werknemers en werkgevers wordt gelegd.
Wij zouden ons bijvoorbeeld kunnen voorstellen dat met name in het bank- en het verzekeringswezen al verdergaande doelstellingen voor herverdeling van arbeid gesteld zouden kunnen worden dan in bepaalde industriële bedrijfstakken. In de eerste plaats vanwege de aard van de werkzaamheden, in de tweede plaats omdat juist in die sectoren met de toenemende automatisering een relatief grote uitstoot met name in de middenfuncties zal plaatsvinden. Maar nogmaals: dit is een zaak voor het CAO-overleg.
Wel pleiten wij ervoor dat het punt van de herverdeling van arbeid, alsmede de stimulerende maatregelen die de overheid in dat verband kan nemen (voorlichting, subsidies) in het eerder in deze paragraaf bepleite meerjarige sociaal contract als één van de hoofdpunten wordt opgenomen.

Jeugdwerkloosheid

De jeugdwerkloosheid is de laatste tijd enorm toegenomen. Dit is meer dan een werkloosheidsprobleem. Het wordt door de jeugd zelf veelal gevoeld als een bij voorbaat door de maatschappij weggeworpen zijn. Daarom moet op alle manieren getracht worden jeugdigen weer bij de maatschappij te betrekken. Door:

1) speciale maatregelen ten behoeve van de werkgelegenheid voor jeugdigen en dan met speciale aandacht voor meisjes, die momenteel zo'n 70% van de jeugdige werklozen vormen;

2) een snelle uitvoering van de maatregelen die in het kader van het Jeugd Werk Plan, zoals opgenomen in het Werkgelegenheidsplan, zijn voorgesteld.

3) Verder zijn wij van mening dat de jongeren ook in de marktsector grotere kansen op een baan moeten krijgen door:

   - steun aan jongerenprojecten, waarbij men tijdelijk kan werken met behoud van uitkering (zoals in Lelystad);

   - snel te onderzoeken (vóór '83) of het mogelijk is de werkgelegenheids- en opleidingskansen in kleine, startende bedrijven te vergroten.
     In ruil voor deze gecombineerde opleidingsarbeidsplaatsen zouden deze ondernemingen de eerste vijf jaar kunnen worden vrijgesteld van de vennootschapsbelasting (vgl. Plan Horringa)

Opheffing van de knelpunten op de arbeidsmarkt

Om tot een verbetering van de werking van de arbeidsmarkt te komen stellen wij de volgende oplossingen voor:

a. Grotere loondifferentiatie
Wij zijn van mening dat meer differentiatie van de loonontwikkeling bijdraagt aan het beter functioneren van de arbeidsmarkt.

In dit verband bepleiten wij:

- het voeren van een sectoraal gedifferentieerd loonbeleid, waarbij voorkomen moet worden dat binnen bepaalde marges de loonverschillen te groot worden;

- een differentiatie naar schaarsteverhoudingen van de functies met slechte arbeidsomstandigheden of functies waarin onaantrekkelijke arbeid wordt verricht;
- een differentiatie van het beleid in combinatie met andere beleidsinstrumenten als voorlichting, her- en bijscholing, mobiliteitspremies en kwaliteitsverbetering van arbeid.

Hierbij dient bedacht te worden dat geldelijke beloning niet het enige middel is om te komen tot een betere motivatie en een optimaler arbeidsklimaat. Vergroting van de betrokkenheid van de werknemer bij het wel en wee van de onderneming via verbeterde medezeggenschap in een gedemocratiseerde bedrijfsvorm, het verbeteren van de kwaliteit van het werk en van de organisatie van de produktie zijn hiertoe van belang.

b. Verfijning van het begrip passende arbeid

Het begrip 'passende arbeid' probeert een norm te geven voor de werkzaamheden, die een bepaalde werkloze in billijkheid en redelijkheid kunnen worden opgedragen. Wat nu billijk en redelijk is zou, naast factoren als leeftijd, opleiding, reisduur en eerder verdiend loon, ook kunnen worden bepaald door de situatie op de arbeidsmarkt en de huiselijke omstandigheden. Het lijkt dan ook gewenst het begrip 'passende arbeid' te verruimen en het begrip systematischer en beter toegankelijk op te zetten, waardoor werklozen eerder verplicht gesteld kunnen worden werk te aanvaarden, hetgeen kan bijdragen tot de oplossing van het schaarsteprobleem.

c. Verdergaande afstemming onderwijs - arbeidsmarkt

Ter vergroting van de functionele mobiliteit en in het algemeen om aan de vereiste kwalificaties tegemoet te komen bij economische herstructurering, innovatie- en speerpuntenbeleid dienen aanpassingen getroffen te worden in de onderwijs- en scholingsvoorzieningen.
Wij bepleiten in dit verband om de beschikbare instrumenten voor om-, her- en bijscholing een meer dwingend karakter te geven. Dit zal dan gepaard moeten gaan met uitbreiding van de opleidingscapaciteit. Primair zal moeten staan een betere afstemming van het onderwijs op de arbeidsmarkt om te voorzien in de vraag naar meer specifieke beroepen.
Wanneer het overschot op de arbeidsmarkt van potentiële werknemers met een algemene opleiding kan worden vervangen door vaklieden, is uiteraard het verplichten van omscholing niet meer relevant. Een dergelijk beleid zal er dan toe moeten bijdragen de zwakke positie van de jeugdigen op de arbeidsmarkt te versterken.
De resultaten hiervan zijn echter pas op langere termijn te verwachten. Om op korte termijn deze kwalitatieve discrepantie te overbruggen kan verplichte omscholing een middel zijn om deze doelstelling te realiseren. De situatie op de arbeidsmarkt zou verplichte omscholing op dit ogenblik en ook met het oog op de toekomstige ontwikkeling kunnen rechtvaardigen, bij voorkeur binnen de eigen bedrijven.

Werkgelegenheidsplan en Sociaal Accoord

D'66 wil de werkloosheid met een hele batterij van maatregelen te lijf. Sommigen van die maatregelen vereisen grote offers en inspanningen van iedereen. Het door ons bepleite samenhangende beleid zal alleen slagen als er over de hoofdlijnen overeenstemming bestaat met werkgevers en werkgeversorganisaties, èn als de overheid de uitvoering en uitwerking zoveel mogelijk decentraal in de bedrijfstakken en bedrijven laat plaatsvinden. Daartoe pleiten wij voor een meerjarig sociaal accoord.

Teneinde aan de samenleving duidelijk te maken dat er tegenover de offers die voor de werkgelegenheid worden gebracht inderdaad positieve resultaten ontstaan, dient de overheid regelmatig een werkgelegenheidsplan te publiceren, dat een middellange termijn karakter heeft. Dit werkgelegenheidsplan dient t.a.v. de collectieve sector een taakstellend karakter te dragen en t.a.v. de marktsector indicatief van aard te zijn.

Een kritische doorlichting van de collectieve sector

De collectieve sector is de afgelopen jaren stormachtig gegroeid. Jaren achtereen was de groei groter dan de totale economische groei. Gevolg: steeds hogere belastingen en sociale premies en een veel te hoog financieringstekort. Voor het herstel van de investeringen is het nodig dat het aandeel van de collectieve sector in het nationale inkomen niet meer toeneemt.
Daarnaast moet er een herschikking van de uitgaven plaatsvinden ten voordele van de overheidsinvesteringen. Tenslotte zal het financieringstekort geleidelijkaan naar een aanvaardbaar niveau teruggebracht moeten worden. Daartoen we de volgende voorstellen:

Beheersing van inkomens in de collectieve sector

Weliswaar zal inkomensmatiging in het bedrijfsleven door de verschillende koppelingsmechanismen automatisch leiden tot een zekere beperking van de via de collectieve sector uitbetaalde inkomens, maar omdat de trendbepalende groep inkomenstrekkers (loontrekkenden in het bedrijfsleven) nu al kleiner is dan de trendvolgende groep (ambtenaren, trendvolgers en sociale uitkeringstrekkers), ontstaat het effect van de vallende dominostenen: kleine inkomensverbeteringen in het bedrijfsleven hebben zeer grote consequenties voor de collectieve uitgaven.

Vervanging trendsysteem voor inkomensbepaling trendvolgers, bij voorkeur door CAO's

D'66 pleit er al jaren voor om na te gaan of de salarissen van de ambtenaren en die in de kwartaire sector niet naar verhouding tot die in de marktsector teveel zijn gestegen. De overheid zou voor zo'n inkomensvergelijking overleg moeten openen met de werknemerscentrales en de ambtenarencentrales. Op basis van pakketvergelijking en begrotings- en arbeidsmarktoverwegingen kan dan over een zelfstandig salarisbeleid bij de overheid worden onderhandeld.
D'66 vindt dat hier haast bij is.
Eind 1982 zouden de resultaten beschikbaar moeten zijn om nog voor 1983 betekenis te kunnen hebben. Bij deze salarispolitiek zou het stakingsrecht voor ambtenaren moeten worden erkend en geregeld.
Bij de heroverweging van de staatsuitgaven kan een financiële ruimte ontstaan die voor de meest urgente uitgaven beschikbaar komt. Deze heroverweging en de daaraan voorafgaande toetsing zou zich moeten uitstrekken over alle staatsuitgaven, zowel consumptie als investeringen, overdrachten aan gezinnen zowel als die aan bedrijven. Wij zijn van mening dat het noodzakelijk is aan deze heroverwegingsprocedure een permanent karakter te geven teneinde over het nodige materiaal te beschikken op basis waarvan prioriteiten kunnen worden gesteld.

Verhoging van overheidsinvesteringen

De overheidsinvesteringen zijn al jaren lang het kind van de bezuinigingsrekening geweest. Daarentegen zijn de consumptieve overheidsuitgaven jarenlang te snel gegroeid, wat weer ten koste is gegaan van de ruimte van de marktsector en daardoor van de particuliere investeringen. Hierin dient ten spoedigste verandering te worden gebracht.
Teneinde de overheid een positieve impuls op de economische ontwikkeling te laten uitoefenen, bepleiten wij een planmatige verhoging van de overheidsinvesteringen in de periode 1983 t/m 1986 van per saldo tenminste 4% per jaar.
Wij denken hierbij vooral aan een verhoging van de investeringen van de overheid in de vernieuwing van de industrie, de woningbouw, energiebesparing, handhaving en sanering van het milieu, alsmede het openbaar vervoer.

Een wat ruimere toepassing van monetaire financiering, met name waar het gaat om een tijdelijke financiering van budgettaire tegenvallers

Het hebben van een financieringstekort is duur, welke financieringsmethode ook geko-

zen wordt. Ook monetair financieren is duur, maar wij zijn van mening dat daar wel wat meer ruimte voor is dan de huidige afspraken tussen de Minister van Financiën en de Nederlandse Bank toelaten.
Monetaire financiering is geen dogmatische keuze, het is eerder een andere techniek van financiering. Afgesproken zou kunnen worden dat monetaire financiering vooral gebruikt zal worden om budgettaire tegenvallers op te vangen. Hiermee wordt tevens voorkomen, dat er allerlei ad hoc bezuinigingen doorgevoerd moeten worden.
Wij waarschuwen ervoor dat dit voorstel slechts van beperkte betekenis is. Het zal er met name niet toe mogen leiden dat voor het opvangen van allerlei wel-voorzienbare budgettaire tegenvallers de weg van de monetaire financiering wordt gekozen.
Het dient naar onze mening uitsluitend om uitzonderingsgevallen te gaan, waarin sprake is van niet-voorzienbare budgettaire tegenvallers.Deze kunnen dan tijdelijk monetair worden gefinancierd om vervolgens bij de normale begrotingsvoorbereiding in de zomer met het oog op de indiening van de Miljoenennota op Prinsjesdag structureel te worden gedekt.

Vergaande vereenvoudiging en sanering van overheidsvoorschriften

Het lijkt ons van het grootste belang dat met spoed gewerkt gaat worden aan een vergaande vereenvoudiging en sanering van de onoverzichtelijke hoeveelheid van overheidsvoorschriften, vergunningenprocedures en subsidieregelingen.
Deze deregulering dient systematisch en waar mogelijk gedecentraliseerd te worden geëffectueerd door per departement te bekijken welke procedures, voorschriften en regelingen zich lenen voor (tijdelijke) bijstellingen, resp. versoepeling met het oog op de bevordering van bedrijfsinvesteringen en investeringen in de woningbouw.
In het kader van de milieuwetgeving zou o.m. onderzocht moeten worden of het vooroverleg over milieuvergunningen aan een bepaalde termijn zou kunnen worden gebonden.

SOCIALE ZEKERHEID EN INKOMSTENBELEID

Naar een vernieuwd stelsel van sociale zekerheid

D'66 wil het systeem van sociale zekerheid als volgt veranderen:

1. Er dient gekomen te worden tot één inkomensdervingsregeling, waarin het uitkeringsrecht wordt gesplitst in enerzijds het recht op een basisuitkering voor iedereen die werkloos of arbeidsongeschikt is, en anderzijds het recht op een aanvullende (bovenminimale) uitkering.
2. De basis-uitkering moet gerelateerd zijn aan het netto minimumloon, alsmede aan het aantal gewerkte uren. De duur van de uitkering dient onbeperkt te zijn, zolang aan de voorwaarden wordt voldaan (naast werkloosheid of arbeidsongeschiktheid ook de aanvaarding van passende arbeid en een reële inspanning werk te vinden (omscholing, bij/herscholing). De hoogte van de uitkering wordt voor iedereen gelijk; het kostwinnersbegrip speelt geen rol.
3. Voor de aanvullende uitkering dienen aanvullende voorwaarden te gelden. De uitkering moet daarbij gekoppeld zijn aan het bovenminimale deel van het genoten arbeidsinkomen. Recht op uitkering bestaat bij onvrijwillige werkloosheid en arbeidsongeschiktheid.
   De aanvullende uitkering is bedoeld om te voorzien in de plotselinge gevolgen van inkomensderving en daarom slechts van beperkte duur.
   Duur en hoogte van de uitkering zijn afhankelijk van de leeftijd en de arbeidsgeschiedenis van de uitkeringsgerechtigde, waarbij rekening moet worden gehouden met de relatieve arbeidsachterstand van (oudere) vrouwen.
4. Het maximum verzekerd inkomen (nu plusminus ƒ 66.000) dient bevroren te worden of verlaagd tot een minimum van 1,5 x modaal (plusminus ƒ 50.000).
5. Differentiatie van het uitkeringspercentage naar de hoogte van het voorheen genoten arbeidsinkomen (lager percentage bij hoger inkomen) achten wij aanvaardbaar mits deze

differentiatie tot uiting komt in de premieheffing over het inkomen.

6. Verplicht verzekerde aanvullende uitkeringen van langere duur of tot een hoger niveau zullen geen onderdeel van het stelsel vormen. Materieel betekent dit vooral een achteruitgang voor (toekomstig) langdurig arbeidsongeschikten.
   In verband hiermee zullen wij een beleid, gericht op reïntegratie (zo vroeg mogelijk) van arbeidsongeschikten in het arbeidsproces krachtig ondersteunen. Daarnaast pleiten wij echter voor een verruiming van de mogelijkheden tot vrijwillige, aanvullende verzekering, waaraan door de overheid duidelijke voorwaarden moeten worden gesteld. Door een grotere individuele vrijheid ten aanzien van de verzekering van hogere en/of langdurige uitkeringen krijgt de door ons positief gewaardeerde eigen verantwoordelijkheid voor de eigen financiële toekomst gestalte, terwijl toch in de overige elementen het beschermingselement gehandhaafd blijft.

Individualisering

Wij bepleiten individualisering van uitkeringsrechten (geen kostwinnersbeginsel). Dat betekent niet dat wij de ogen sluiten voor de huidige realiteit, waarin het in veel gevallen nog zo is dat in een leefeenheid door één persoon het (minimum-) inkomen wordt verdiend. Met deze feitelijke situaties van kostwinnerschap moet in het sociale zekerheids- en inkomensbeleid rekening worden gehouden op de hierna volgende wijze.

In de komende tijd zal gewerkt moeten worden aan een situatie waarin inkomens- en sociale zekerheidsbeleid niet langer resp. niet verder dan nu, het alleenverdienerschap als uitgangspunt hebben.
In plaats daarvan zal de "omslag" tot stand moeten komen van die situatie naar een, waarin als principe geldt dat ieder (volwassen) persoon in zijn of haar eigen levensonderhoud voorziet. Vanuit dit uitgangspunt kunnen dan correcties worden aangebracht voor die situaties, waarin het kostwinnerschap nog wel een feitelijk gegeven is: de regel wordt uitzondering.
Voor de hoogte van de basisuitkering betekent dit dat deze als principe niet het niveau behoeft te bereiken van het huidige netto sociaal minimum. Voor feitelijke gevallen van kostwinnerschap zal dit echter minimaal wel het geval moeten zijn.

Wij willen dit als volgt realiseren:
Aan iedere volwassene wordt een eigen, voor ieder even hoge belastingvrije som toegekend, welke bedoeld is voor toepassing op het eigen inkomen.
In gevallen, waarin men van deze belastingvrije som zelf geen gebruik kan maken, omdat inkomen uit (vroegere) arbeid ontbreekt, kan deze belastingvrije som extra toegepast worden op het inkomen van degene op wie de feitelijke financiële zorg rust.

Wij zijn van mening dat de nu in ons land naast elkaar bestaande pensioenstelsels dringend herziening behoeven om zeer grote ongelijkheden weg te nemen. Daarnaast dient het stelsel van sociale verzekeringen gereorganiseerd te worden, met als uitgangspunt een groter besef van persoonlijke verantwoordelijkheid bij de verzekerden, meer aandacht voor emancipatoire uitgangspunten, een billijker verdeling van rechen en lasten, een scherpere kostenbeheersing en administratieve vereenvoudigingen.
Hierdoor zal tevens misbruik of oneigenlijk gebruik kunnen worden tegengegaan. De volgende maatregelen moeten daarvoor genomen worden.

Pensioenen

D'66 kan zich voldoende vinden in de pensioenplannen van ex-staatssecretaris Dales. Als van die plannen wordt afgeweken zal echter alsnog worden vastgehouden aan het D'66 pensioenplan.

Pensioenenleeftijd

Wettelijk moet worden geregeld dat er geen onderscheid gemaakt wordt tussen mannen en vrouwen bij de vaststelling van de pensioenleeftijden. Aanpassing van discriminerende regelingen dient in beginsel kostendekkend te zijn.

Ziektekostenverzekeringsplan D'66

Dit plan is gericht op de totstandkoming van een verplichte volksverzekering, waarin AWBZ en Ziekenfondswet opgaan. Premieheffing zal naar inkomen plaatsvinden. Het onderscheid tussen fonds- en particuliere patiënten verdwijnt. De uitvoering zal geschieden door daartoe op bepaalde voorwaarden toegelaten verzekeringsinstellingen, waartussen men een vrije keuze zal hebben.

Wijziging kinderbijslagregeling

De "gezinssubsidie" per kind dient afhankelijk te worden van de leeftijd van het kind en niet van diens rangnummer in het gezin.

Arbeidsintensieve bedrijven

Er dient een onderzoek verricht te worden naar een nieuwe heffingsgrondslag, waardoor voor arbeidsintensieve bedrijven verlichting van sociale lasten gerealiseerd zal kunnen worden.

Vereenvoudiging aanslagen

Premies voor de volksverzekeringen moeten op een neutrale wijze opgenomen worden in de tarieven van loon-, inkomsten- en bedrijfsbelastingen (zie ook onder IV c).

EEN REDELIJKER INKOMENSVERDELING

Wij gaan uit van de realiteit dat er de komende jaren geen ruimte zal zijn voor algehele inkomensverbetering, omdat - zoals gezegd - herstel van onze economie offers van iedereen vraagt.
Het accepteren van de minlijn is alleen aanvaardbaar bij een rechtvaardiger inkomensverdeling dan de huidige. Zowel wat betreft primaire als secundaire arbeidsvoorwaarden (incl. pensioenrechten).
Om daartoe te komen moeten alle inkomensverhoudingen getoetst worden aan een systeem van functiewaardering. Zeer in het bijzonder ook t.a.v. het verschil tussen ambtelijke en niet-ambtelijke functies en de beloning daarvan. Wij zijn wel van mening dat inkomensverschillen gerechtvaardigd kunnen zijn, maar dan wanneer ze gebaseerd zijn op verschillen van offers in tijd en/of inspanningen en/of (on)gunstiger omstandigheden.
Ook kunnen verschillen op grond van aanleg en opleiding gerechtvaardigd zijn, maar dan alleen wanneer zulks voor een goede werking van de arbeidsmarkt noodzakelijk is. Verschillen, voortvloeiende uit tradities, relaties en macht (dus ook die tussen man en vrouw) zijn onaanvaardbaar.
Met het oog op het beleid, dat is gericht op een verbeterde werking van de arbiedsmarkt, is er binnen het inkomenstraject van minimum tot anderhalf à twee keer modaal nauwelijks meer ruimte voor verdere nivellering.

Wel is D'66 van mening dat het verantwoord en rechtvaardig is om mensen met een inkomen vanaf twee keer modaal, substantieel meer te laten inleveren dan degenen met een lager inkomen.
Waar nodig dient een herstructurering van de inkomensverhoudingen te worden gerealiseerd. In het inkomensverdelingsbeleid, dat tot dusver vrijwel uitsluitend op de hoogte van de inkomens was gericht, dient daartoe meer betekenis te worden toegekend aan de wijze waarop en de omstandigheden waaronder inkomens worden verdiend.
Vrouwen en mannen behoren, onafhankelijk van huwelijkse staat of leefvorm, gelijke kansen te hebben op het verkrijgen van arbeidsinkomens en op de bijbehorende sociale voorzieningen. Zolang echter nog niet van alle vrouwen kan worden verwacht dat zij volwaardige betaalde arbeid verrichten en in hun eigen onderhoud kunnen voorzien, kan in de fiscale wetgeving hiermee rekening worden gehouden, o.m. door de mogelijkheid van overheveling van de per individu vast te stellen belastingvrije som.
Overigens dient het beginsel van individualisering in de belastingwetgeving onverkort te worden toegepast.
Deze geïntegreerde visie op een geëmancipeerd inkomensverdelingsbeleid zal in de komende kabinetsperiode moeten worden uitgewerkt.
Tevens dient het inkomenspolitieke instrumentarium, dat op het ogenblik opvallend vaak een tijdelijk karakter draagt, te worden vernieuwd. Daartoe dient in de komen-

de kabinetsperiode een raamwet op de inkomensvorming tot stand te worden gebracht.

De inkomenspolitiek die ons voor ogen staat is onuitvoerbaar zonder openbaarheid van alle inkomens. Belangrijk onderdeel van de door ons voorgestane politiek terzake is het loonbeleid. Wij menen dat alle in de toekomst af te sluiten CAO's (ook die welke - zie hiervoor - in de plaats dienen te komen van het huidige trendvolgerssysteem) beoordeeld dienen te worden door een nieuw te vormen en door de regering te benoemen College van Rijksbemiddelaars Nieuwe Stijl, dat alle CAO's toetst aan de hiervoor genoemde normen van rechtvaardiger inkomensverdeling. CAO's, die een negatieve bijdrage leveren tot rationalisering van de inkomensverdeling kunnen door dit College dan onverbindend verklaard worden. Wij willen voor dit nieuwe inkomensbeleid de term begeleide inkomenspolitiek introduceren.

RENOVATIE VAN HET FISCAAL BELEID

Wij zijn van mening dat loon- en inkomstenbelasting nauwelijks een rol zullen kunnen spelen bij het inkomensverdelingsbeleid, aangezien verhoging van de progressie alleen zal leiden tot vergrote afwentelings- en ontduikingsmechanismen.
Wel dienen die mechanismen beteugeld te worden door beperking van fiscale aftrekposten met een consumptief karakter (in de ruimste zin). Zo dit mocht leiden tot sterk verhoogde belastingopbrengsten, dient verlaging van de tarieven overwogen te worden.
Heffing van inkomstenbelasting dient zoveel mogelijk inflatieneutraal te zijn.
Plannen in die richting, zoals voorgesteld door prof. Hofstra, verdienen daarom serieuze heroverweging, zowel voor wat betreft de 'privé-' als de ondernemingssfeer.
In principe zijn wij voorstander van vermogenswinstbelasting.
De redelijkheid vergt dan dat ook vermogensverliezen daarbij betrokken worden.
Rationalisering van de belastingheffing kan tot niet onaanzienlijke besparingen leiden.

Wij zijn van oordeel dat de huidige fiscale rentevrijstelling voor particulieren te laag is. De hoogte van deze vrijstelling moet worden afgestemd op het huidige renteniveau voor particuliere besparingen. Ook een optrekking van de vrijstelling van dividendbelasting voor particulieren beantwoordt aan dit doel.

CONSUMENTEN- EN CONSUMPTIEBELEID

Wij achten het van belang dat de goederen en diensten die aan de gemeenschap worden aangeboden, naar hoeveelheid, samenstelling en produktiewijze zoveel mogelijk aansluiten bij de behoeften en wensen van de burgers. Dat kan alleen als de wensen van de consumenten niet slechts duidelijk tot uiting komen, maar dan ook daadwerkelijk van invloed zijn op het wat en hoe van de consumptie.
Tegen deze achtergrond ondersteunen wij vanzelfsprekend de vijf rechten van de consument, te weten het recht op bescherming van veiligheid en gezondheid, het recht op voorlichting en vorming, het recht op bescherming van economische belangen, het recht op medezeggenschap en vertegenwoordiging, het recht op schadevergoeding.
De positie van de consument moet daarom versterkt worden.

Informatieve etikettering

Deze moet wettelijk verplicht worden: niet alleen voor levensmiddelen, maar ook voor alle andere produkten.
De informatie moet o.a. in de Nederlandse taal gesteld zijn. Dit kan gerealiseerd worden door bijv. wijziging (aanvulling) van de Warenwet in die zin.

Ongewijzigd: VP '81 p.23 linker kolom r. 65 t/m p. 25 rechter kolom r.30. R. 31 tot eind vervalt.

V EDUCATIE

gewijzigd: blz. 25, rechter kolom, regel 43-60:

Financiering/Bezuinigingen
In ons land kennen wij het grote goed van de financiële gelijkstelling tussen openbaar en bijzonder onderwijs. Dit systeem werkt echter niet goed in die gevallen waarin het openbaar onderwijs gelden nodig heeft voor noden die het bijzonder onderwijs niet kent. Daarom is D'66 voor een bijstelling van het systeem van financiële gelijkstelling, waarbij elke school een gelijk basisbedrag krijgt, dat per school aangevuld wordt met een toeslag op grond van nader te omschrijven bijzondere omstandigheden.

Door de daling van het leerlingenaantal zal het aandeel van de onderwijsuitgavan in de Rijksbegroting dalen. Er zijn echter ook nieuwe beleidsterreinen die financiële middelen zullen vergen zoals de volwasseneneducatie, het onderwijsstimuleringsbeleid en de overgang naar een multicultureel gericht onderwijs. D'66 wil dat deze beleidsterreinen prioriteit krijgen. Daarnaast zal er geld nodig zijn, zeker in de start fase, voor het voortgezet basisonderwijs. Bij een toenemende financiële problematiek roept dit de vraag op waar D'66 op de onderwijsbegroting zou willen bezuinigen: D'66 is er op uit de werkgelegenheid in het onderwijs zoveel mogelijk intact te laten. Op het deel van de onderwijsbegroting dat niet uit salarissen e.d. bestaat kan nauwlijks nog bezuinigd worden. D'66 kiest daarom voor een verlaging van de salarissen van nieuw aan te stellen onderwijsgevenden. Met name denken wij daarbij aan verlaging van de salarisschaal voor eerstegraadsleraren tot schaal 130 van het BBBRA. Dit zou ook heel goed passen in ons streven naar een tweegradensysteem voor het voortgezet onderwijs. Deze verlaging voor eerstegraadsleraren dient dan wel te passen in een algehele herziening van de salarissystematiek voor ambtenaren. Door de niet te beïnvloeden daling van het leerlingenaantal zal een aantal onderwijsgevenden zeker niet langer in het onderwijs werkzaam kunnen zijn. Voor hen wil D'66 adequate omscholingsmogelijkheden bevorderen. In het kader van bezuinigingen dient voorts nader onderzocht te worden of een verandering van beheersvormen van het openbaar onderwijs, zoals onder "democratisering en decentralisatie" is aangegeven, in het licht van de conclusies waartoe de commissie Londo van het lager onderwijs is gekomen, tot besparingen zou kunnen leiden. Een soortgelijk onderzoek dient ook plaats te vinden ten aanzien van de Rijksscholen voor voortgezet onderwijs. Verder verwacht D'66 veel van een andere systematiek van de Rijksbegroting, waarbij suggesties van de commissie Vonhoff t.a.v het zg. "horizontaal begroten" worden opgevolgd. De ambtenarensalarissen lenen zich bij uitstek hiervoor: zo zou een beëindiging van het opbouwen van pensioenrechten over "overuren" voor het onderwijs aanzienlijke besparingen kunnen opleveren.

gewijzigd: blz. 25, rechter kolom regel 76 tot blz 26, linker kolom, regel 43:

Voortgezet onderwijs
Het beleid wordt gericht op de doorbreking van het huidige categoriale stelsel in de eerste fase van het voortgezet onderwijs. Uitgangspunten daarbij zijn:
-uitstel van verplichte studie- en beroepskeuze
-voortzetting van het streven van de basisschool om door middel van aanbieding van een gedifferentieerd onderwijs alle leerlingen gelijkwaardige mogelijkheden te bieden hun talenten te ontplooien
-verbreding van het onderwijs- en vormingsaanbod: naast de ontwikkeling van bekwaamheden op het gebied van de creatief/artistieke, technische, huishoudelijke en sociale vaardigheden
-aanbieden van passende onderwijsleersituaties voor zowel individuele als sociale ontwikkelingen.

Als een wettelijke basis voor een dergelijk beleid wordt zo spoedig mogelijk een voorbereidingswet voortgezet basisonderwijs ingediend, die in eerste instantie regelingen bevat voor de uitbreiding en de bekostiging van experimenten en projecten en voor de realisering van de daarbij noodzakelijke voorwaarden.

Om perspectief en samenhang in dit beleid te verzekeren en een grondslag te bieden voor de criteria ter evaluatie daarvan, zal tevens met de onderwijsorganisaties overleg moeten worden gevoerd over de opzet en inhoud van een nieuw stelsel van voortgezet onderwijs. Onder meer aan de hand van een voorstel tot uitbreiding van de voorbereidingswet in die zin, zal de Kamer daarover uiterlijk in 1983 moeten kunnen beslissen.

D'66 is van mening dat thans nog niet de vraag beantwoord kan worden wanneer een nieuw schooltype in het voortgezet onderwijs moet zijn gerealiseerd en hoe pluriform dat schooltype kan zijn. D'66 is er voorstander van gedurende tenminste 10 jaar het voortgezet basisonderwijs te ontwikkelen náást het huidige stelsel. Mede afhankelijk van de belangstelling kan dan beslist worden over de integrale invoering van het voortgezet basisonderwijs.

Los van de hierboven genoemde beleidsdoelen op middellange en lange termijn is D'66 van mening dat in het kader van de bestaande wetgeving in het voortgezet onderwijs op korte termijn nog een groot aantal verbeteringen kan worden aangebracht.

Urgent vindt D'66 een andere planningssystematiek in het voortgezet onderwijs. Nu worden scholen gesticht of uitgebreid op basis van de keuze naar levensbeschouwelijke richting in het basisonderwijs. Dit automatisme is achterhaald, D'66 wil bijvoorbeeld d.m.v. enquêtes de stichting van scholen nauwer laten aansluiten bij de voorkeuren van de ouders. Daarbij gaat het niet alleen om de levensbeschouwelijke richting van de school, maar ook om de pedagogisch-didaktische richting. Eveneens urgent vinden wij dat in het voortgezet onderwijs, maar ook in het basisonderwijs, de leerlingen voorbereid worden op de komende informatiemaatschappij. D'66 heeft op dit punt een voorstel gelanceerd (zie paragraaf informatiebeleid en automatisering).

VI VREDE EN VEILIGHEID

VI-a Mensenrechten

De bescherming van de fundamentele rechten van de mens, zoals verwoord in de universele Verklaring en in de beide mensenrechtverdragen, dient een van de centrale elementen te zijn van het gehele overheidsbeleid. D'66 acht naleving van de fundamentele normen ten aanzien van de rechten van de mens zo essentieel dat bij grove en voortdurende schending daarvan andere waarden, zoals die van handelsbevordering of hulp aan ontwikkelingslanden ervoor moeten wijken.

par. VI-a wordt VI-b

Toevoegen aan VI -c

Te denken valt aan registratie van wapentransacties.

Afghanistan.

Nederland dient, o.a. in Europees verband, initiatieven te stimuleren en te ondersteunen die erop zijn gericht te bereiken dat de Sovjettroepen, die dat land zijn binnen gevallen, worden teruggetrokken en dat het Afghaanse volk in vrijheid zijn recht op zelfbeschikking kan uitoefenen. Bijzondere aandacht dient ondertussen gegeven te worden aan de opvang en ondersteuning van de nu ca 3 miljoen vluchtelingen in de buurlanden van Afghanistan.

Toevoegen aan VI -d

Polen.

De gebeurtenissen in Polen hebben echter opnieuw aangetoond dat de Sovjet Unie de Oosteuropese landen zeer weinig ruimte laat voor een ontwikkeling naar grotere zelfstandigheid en naar een maatschappelijke inrichting die meer overeenstemt met de wensen van de eigen bevolking. Zolang de staat van beleg niet is opgeheven, de politieke gevangenen niet zijn vrijgelaten en de dialoog met de vakbonden en met de kerk niet is hersteld kan er van verbetering in de Oost- Westrelaties geen sprake zijn.

par. VI-d t/m VI-j wordt VI-e t/m VI-k

Toevoegen aan VI-k

Nuchtere en zakelijke beoordeling van de veiligheidssituatie tegen de achtergrond van enerzijds de wens tot vermindering van de kerntaken - een wens die extra kosten voor conventionele bewapening met zich mee kan brengen - en anderzijds de financieel-economische situatie van het land, dient maatstaf te zijn. Bij noodzakelijke algemene bezuinigingen zal Defensie niet bij voorbaat uitgesloten kunnen worden. De in het kader van het Lange Termijn Defensie Programma (LTDP) overeengekomen reële stijging van ca 3% per jaar moet dan ook regelmatig opnieuw worden bezien.

Toevoegen aan VI-1

De Europese Politieke Samenwerking (de EPS) moet versterkt en qua activiteiten uitgebreid worden. Institutionalisering door middel van een zelfstandig secretariaat en het betrekken van de Europese Commissie als volwaardig lid in de EPS-structuur is hierbij voorwaarde.

Versterking institutionele structuur

Ook de institutionele structuur van de Europese Gemeenschappen heeft versterking nodig. D'66 acht voorts de konsekwente toepassing van meerderheidsbesluiten, waar voorgeschreven in het Verdrag van Rome, van groot belang. D'66 acht de macht van de Raad van Ministers te groot. Daarom moeten de positie en bevoegdheden van het Europees Parlement en Commissie versterkt en uitgebreid worden. Het Parlement moet inspraak krijgen in de benoeming van de Commissievoorzitter, waarna deze op zijn beurt dient in te stemmen met de aanstelling van de overige Commissieleden. Jaarlijks dient de Commissie een beleidsprogramma op te stellen, dat dan aan het Europees Parlement moet worden voorgesteld.

Europese werkloosheidsbestrijding

Het niveau van de werkloosheid in de tien Europese lidstaten is volstrekt onaanvaardbaar. Oplossingen daarvoor kunnen niet alleen op nationaal niveau gevonden worden, maar moeten gepaard gaan aan een krachtige ontwikkeling van het industriële en sociale beleid van de Europese Gemeenschap. (zie hiervoor ons Europees Programma).

Europees milieubeleid

Onder geen beding mogen de economische omstandigheden gebruikt worden als alibi voor aantasting van de gemeenschappelijke aanpak van milieuproblemen. Zo zal Nederland druk moeten blijven uitoefenen op de Rijnoeverstaten en met name Frankrijk, om tot echte sanering van de Rijn te komen, zoals Nederland ook bij andere grensoverschrijdende problemen op het gebied van milieu- en natuurbescherming moet doen.

Europees landbouwbeleid

Gezien de onbetaalbaar wordende overproduktie in belangrijke sectoren van de landbouw zijn produktiebeheersende maatregelen (zoals in de vorm van bedrijfsgewijze contingentering) onvermijdelijk. Deze moeten leiden tot ontlasting van het budget, een beter marktevenwicht en voldoende prijsgaranties voor de agrarische inkomens. (Zie voorts hfdst IV- en ons Europees Programma).

Europees energiebeleid

Een Europees energiebeleid dient ontwikkeld te worden, in eerste instantie gericht op energiebesparing. Toepassing van kernenergie dient, zolang daaraan verbonden problemen niet opgelost zijn, geen deel uit te maken van het Europese energiebeleid.

Ontwikkelingssamenwerking

Europa zal zijn inspanningen op dit gebied moeten vergroten, o.m. door verruiming van de handelsmogelijkheden van de Derde Wereld (zie ook hfdst VI-).
De recente uitbreiding van de Europese Gemeen-

schap dwingt ons de vraag onder ogen te zien of de Gemeenschap nog langer van een systeem van twee snelheden kan afzien. Dit betekent dat de doelstelling Europese integratie voor alle lidstaten in gelijke mate blijft gelden, maar dat bepaalde staten dit later zullen bereiken dan andere.

Emancipatie binnen Europa
Een emancipatiebeleid zoals wij dat voorstaan (zie hfdst II-d) moet ook in Europees verband krachtig worden nagestreefd en in de samenstelling van de vertegenwoordigende en bestuurlijke lichamen zijn afspiegeling vinden.

Een vreedzame en rechtvaardige wereld.
Een werkelijk vreedzame en rechtvaardige wereld behoort, misschien, tot het rijk der illusies en utopieën, maar dat betekent niet dat we daar niet naar moeten streven.
Het buitenlands beleid dient daarom gericht te zijn op de opbouw van een internationale rechtsorde, op vermindering van de welvaartsverschillen in de wereld, stimulering van het respect voor de mensenrechten en het bevorderen van het begrip en het bereiken van vertrouwen. Het meest geëigende kader hiervoor blijft de Organisatie van Verenigde Naties. Nederland dient het werk hiervan met kracht te ondersteunen evenals dat van de ermee verbonden Geneefse Ontwapeningscommissie. Pogingen tot verbetering van het functioneren van deze organen dient te worden aangemoedigd en gesteund. In de huidige wereld is echter ook een negatief veiligheidsbeleid d.w.z. handhaving van een verdedigingsapparaat nog wel noodzakelijk.

VI -m Zuidelijk Afrika
Zuid-Afrika
De apartheid in Zuid-Afrika leidt niet alleen tot onderdrukking in eigen land, maar ook tot agressie tegen buurlanden. De supermachten raken in gevaarlijke mate betrokken bij deze gewapende conflicten.

Extra steun voor de zgn. "frontlijnstaten."
Deze steun moet die staten op korte termijn helpen het hoofd te bieden aan de problemen die de vluchtelingenstroom en de economische dwangmaatregelen veroorzaken. Op langere termijn moet deze steun ertoe bijdragen de frontlijnstaten economisch onafhankelijk van Zuid-Afrika te maken.

Namibië
Tot deze druk behoort o.m. het niet langer verrijken van Namibisch uranium en het bij de leden van de zgn. Westelijke Contactgroep aandringen op het versnellen van hun bemiddelingswerkzaamheden. Dit is des te urgenter nu het achterwege blijven van een oplossing voor Namibië aanleiding is geworden voor een Zuid-Afrikaanse beheersing van Zuid-Angola.

VI -n Suriname
Met volledige respectering van de onafhankelijkheid van Suriname dient Nederland te doen wat in zijn vermogen ligt om de democratie daar te bevorderen. Voortzetting van de ontwikkelingssamenwerking is een verplichting waaraan Nederland zich niet mag onttrekken. Heroverweging daarvan zou, als bij andere concentratielanden, slechts mogelijk zijn in het geval van grove en voortdurende"schendingen van de mensenrechten".

VI-o Midden Amerika
Het gerechtvaardigd verzet tegen uitbuiting en onderdrukking door oligarchieën en militaire dictaturen is in de landen van Midden-Amerika helaas in het spanningsveld van de Oost-West tegenstelling komen te staan, en is mede terecht gekomen in een spiraal van uitzichtloos geweld. Het Nederlands beleid dient gericht te zijn op:
-terugdringing van de inmenging door de supermachten;
-steun aan alle interne krachten die echte democratische en sociale hervormingen nastreven;
-voortzetting van de steun aan Nicaragua, waarbij handhaving van het pluriforme karakter van de samenleving wordt bevorderd;
-een politieke oplossing van de strijd in El Salvador, waarbij de guerrilla als onderhandelingspartner wordt erkend.

VI-q Ontwikkelingssamenwerking

1e zin: 800 miljoen wordt: 1 miljard

regel 27: kopje luidt nu:
Economische arbeidsverdeling tussen Noord en Zuid.

Toevoegen aan VI -q

Relatie ontwikkelingssamenwerking en de Nederlandse economie
D'66 erkent dat er een relatie is tussen ontwikkelingssamenwerking en de Nederlandse economie, zowel in termen van beschikbaarheid van goederen en diensten als voor wat betreft directe en indirecte effecten op de werkgelegenheid. Deze relatie kan waar mogelijk worden versterkt, mits de behoeften en prioriteiten van de ontwikkelingslanden bij de beslissingen prevaleren en in de beleidsuitvoering zorgvuldig in het oog wordt gehouden dat ontwikkelings samenwerking en exportbevordering in de praktijk overlappingen kunnen en zullen vertonen maar niettemin wezenlijk verschillende doelstellingen hebben.

Nationale Commissie Bewustwording Ontwikkelingssamenwerking (NCO)
Het handhaven of verbreden van het draagvlak in de Nederlandse samenleving voor de ontwikkelingssamenwerking is van belang. In dat kader hecht D'66 grote waarde aan de NCO. De NCO is bedoeld om mensen kritisch bewust te maken van de problemen, niet om het door Nederland gevoerde beleid uit te leggen en te ondersteunen. Daarom is een grote mate van autonomie van de organisatie gewenst, o.a. d.m.v. een programsubsidiemodel. Wel moet de organisatie slagvaardiger kunnen functioneren en moet erop worden toegezien dat de projecten ontwikkelingsrelevant zijn en dat het relatieve gewicht van de verschillende stromingen in de nederlandse samenleving voldoende tot uiting komt in het geheel van activiteiten.

Kwaliteitsverbetering

Ter verhoging van de kwaliteit van de Nederlandse hulpverlening willen wij maatregelen uitgevoerd zien op het terrein van:

- decentralisatie van uitvoeringsbevoegdheden naar Ambassades in ontwikkelingslanden en naar met de leiding van projecten en programma's belaste experts;
- grotere aandacht voor uitbesteding van activiteiten;
- betere aansluiting bij in Nederland bestaande kennis en ervaring op het terrein van ontwikkelingssamenwerking;
- betere inschakeling van in de betrokken landen aanwezige deskundigheid.

Toelichting op interne kandidaatstelling

1. De samenstelling van de kandidatenlijsten voor de vertegenwoordigende lichamen gebeurt bij D'66 op democratische wijze. Alle leden hebben hierin gelijke stem, d.w.z. de leden van D'66 bepalen de volgorde op de kandidatenlijst voor de verkiezingen voor de TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL. Raadpleeg voor een nadere toelichting over de vernieuwingsprocedure Hoofdstuk IX en bijlage A van het Huishoudelijk Reglement.
2. In verband met het feit dat er op korte termijn vervroegde verkiezingen worden gehouden (8 september 1982) wordt de definitieve landelijke ranglijst in één schriftelijke ronde samengesteld, met dien verstande dat op de Algemene Ledenvergadering, 16/17 juli 1982 te Amersfoort, de lijstaanvoerder zal worden gekozen.
3. De stembiljetten zijn genummerd om fraude te voorkomen.
4. Alle gegevens van de kandidaten staan in deze Democraat.
5. ELKE KANDIDAAT HEEFT EEN NUMMER. U moet deze keer op het stembiljet géén **namen van kandidaten invullen maar het nummer** dat elke kandidaat heeft. U vindt het nummer rechtsboven de pasfoto.
   Bijvoorbeeld:
   U wilt kandidaat Van der Plas op de eerste plaats invullen en Van der Sloot op de tweede.
   Kandidaat Van der Plas heeft nummer 79, Van der Sloot nummer 86.
   U vult dus in het vakje nummer 1 het getal 79 in en in vakje nummer 2 het getal 86.

   De stembiljetten worden met behulp van de computer geteld en daarom zijn de namen door nummers vervangen.
6. Het stembiljet is alleen geldig wanneer **minimaal 20 nummers** van kandidaten zijn ingevuld. Dit minimum aantal is in overleg met de Landelijke Verkiezingscommissie door het Hoofdbestuur vastgesteld.
   De volgorde waarin de nummers van de kandidaten op het stembiljet hebt ingevuld is bepalend voor de volgorde van de definitieve landelijke ranglijst.
7. Om uw stem maximale invloed te geven dient u op alle plaatsen nummers van kandidaten te vermelden. Een kandidaat meer dan éénmaal vermelden heeft geen zin. Alleen de hoogste vermelding telt.
8. Het telsysteem dat de Landelijke Verkiezingscommissie hanteert voor het bepalen van de uitslag is vastgelegd in Bijlage A van het Huishoudelijk Reglement.
9. Het stembiljet moet in een gefrankeerde enveloppe worden verzonden naar de

Landelijke Verkiezingscommissie
Postbus 93313
2509 AH Den Haag

en **vóór dinsdag 13 juli 1982 om 17.00 uur** aldaar ontvangen te zijn.

VERSTREKTE GEGEVENS:

Met de grootst mogelijke zorgvuldigheid hebben wij de gegevens overgenomen van de kandidaatstellingsformulieren.
Mochten er door de voor U begrijpelijke haast toch enige fouten ingeslopen zijn, dan bieden wij daar bij voorbaat onze excuses voor aan.

Marin Engelhard, hoofd alg. zaken.

Naast de pasfoto staan achtereenvolgens:
NUMMER, dit hebt U nodig om het stembiljet in te vullen (zie de toelichting)
Naam, voorletters, roepnaam.
Straat, postcode, woonplaats, telefoon thuis.
Geboortedatum, geboorteplaats.
Opleiding.
Verder hebben wij vermeld:

6. beroep en functie,
7. vorige functies binnen D'66,
8. huidige functies binnen D'66,
9. functies binnen andere maatschappelijke organisaties,
10. heeft hij/zij zich kandidaat gesteld voor de kandidatenlijst van andere vertegenwoordigende lichamen,
11. is hij/zij lid van een vertegenwoordigend lichaam, of staat hij/zij op een kandidatenlijst,
12. i.v.m. de verkorte procedure kunnen na de landelijke, schriftelijke stemming de eerste veertig hoogst geëindigde kandidaten als lijsttrekker. Hiertoe wordt gelegenheid gegeven na het bekendmaken van de uitslag van de interne verkiezing tot zaterdag 17 juli 13.00 uur,
13. is hij/zij bereid op een verkiesbare plaats te staan,
14. met welk gebied wil hij/zij contact onderhouden,
15. met welk onderdeel van het beleid wil hij/zij zich bij voorkeur belasten,
16. de persoonlijke toelichting.

1

ENGWIRDA, M.B. Maarten

Helmstraat 24A
2584 AT DEN HAAG
Tel. 070 - 553840
2 juni 1943 Tilburg

Doctoraal examen rechten vrije studierichting aan de Rijksuniversiteit te Groningen.

6. Tweede Kamerlid.
7. Secr./voorzitter werkgroep buitenland; secr. werkgroep Beleidsplan 1971; regio-voorzitter Zuid-Holland.
8. Vice-voorzitter Tweede Kamerfractie.
9. Hoofdbestuurslid Nederl. Genootschap voor Intern. Zaken.

10. Neen.
11. Lid Tweede Kamerfractie.
12.
13. Ja.

14. Brabant/Zeeland, dan wel het hele land.
15. Economische Zaken, Financiën.
16. Graag wil ik mij ook de komende 4 jaar inzetten voor D'66.

2

GRINWIS, J. Hans

Beatrixweg 20,
3253 BB OUDDORP
Tel.01878-2187.

Ouddorp, 12-10-1940.

L.O., Horeca-opleiding, diverse politieke kadercursussen, Verkoop- en organisatie-opleiding.

6. WAO-er (oud-horeca-employee).
7. Oprichter D'66 afdeling Goedereede, Afdelingsvertegenwoordiger P.O.R. politiek overlegraad subregio Rijnmond. Lijsttrekker D'66 afdeling Goedereede.
8. Sinds 2 juni gekozen kandidaat raadslid D'66 in de gemeente Goedereede.
9. Commissaris woningbouwvereniging "Beter Wonen" te Goedereede. Lid, commissie Advies Toewijzing Woningen, van de Woningbouwvereniging "Beter Wonen". Oprichter en voorzitter van de dansclub "Let's Dance" te Ouddorp. Bestuurslid van de Nederlandse Amateur Dansbond. (N.A.D.B.)

10. Neen.
11. N.V.T.
12.
13. Ja.

14. Zuid-Holland en Zeeland.
15. Woningbeleid - organisatie en sportbeleid.
16. Het argument om mij verkiesbaar te stellen voor de Tweede Kamer is, dat er broodnodig mensen nodig zijn die weten wat verkoop en organiseren is. Om zo doende D'66 een duidelijk gezicht te laten zien dat daarmee het onsamenhangende en tegenstrijdige van kamerleden tegen te gaan. Een hecht blok en team vormen en als eenheid D'66 verkopen met een duidelijke organisatie naar buiten. Met mijn ervaringen in organiseren en mijn werk in de woning sector en sport dacht ik een wenselijke bijdrage te kunnen leveren als 2de kamer lid, te meer daar ik als doodgewone dorpsjongen met een niet geschoolde graad maar met een goede dosis gezond verstand de gewone man/vrouw wil aanspreken en dat de doodgewone man/vrouw zichzelf ook herkent in de Tweede Kamer, wat naar mijn oordeel thans niet optimaal geschiedt.
Voorts sta ik een hechte band na met de afdelingen, sub-regio's en regio's, daar de opbouw van D'66 aan de basis ligt. Ook hier zal veel organisatie talent nodig zijn om de banden via werkbezoeken te versterken en zodoende de basis te ondersteunen. Als voorbeeld kan de afdeling GOEDEREEDE dienen waar wij konstant zijn gegroeid de afgelopen drie verkiezingen. Hiervoor wil ik mij organisatorisch en politiek voor inzetten op landelijk niveau.

3

GROENMAN, L.S. LOUISE SIENKE

Schippersgracht 12
3603 BC MAARSSEN
Tel. 03465-71105
29-6-40 Meppel

Gymnasium- alpha, doctoraal Sociologie.

6. Tweede Kamerlid
7. lid PEAC
8. lid Tweede Kamerfractie, portefeuilles sociale zekerheid, emancipatie, overheidspersoneelsbeheer, gehandicaptenbeleid.
9. lid Bondsraad Consumentenbond.

10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.

14. Midden (Utrecht, Gelderland)
15. Sociale zekerheid, emancipatie.
16. D'66 zal naar mijn mening een voortrekkersrol moeten vervullen als het gaat om het ontwikkelen van een middellange termijn perspectief. Op mijn terrein betekent dat dat niet willekeurig bezuinigd kan worden op de sociale zekerheid, met voorbijgaan aan zaken als werkelijke emancipatie en werkelijke solidariteit met de machtelozen in deze samenleving (mensen zonder uitzicht op verbetering van hun woon-, leef-, en werksituatie).

Ongerustheid over het perspectiefloze matigings- en bezuinigingsbeleid bracht mij ertoe binnen de fractie de discussie op gang te brengen over een andere sociaal-economische lijn.
Mijn initiatief mondde uit in Perspectief '86. Mijn gedachten over het stelsel van de sociale zekerheid in relatie tot een werkelijk emancipatiebeleid zijn daarin terug te vinden (solidariteit naast individuele verantwoordelijkheid, gelijkberechtiging van mannen en vrouwen in de sociale en fiscale wetgeving).
Perspectief '86 laat zien dat D'66 nog steeds en opnieuw reële alternatieven te bieden heeft. Samenwerking met andere partijen is in die zin afhankelijk van de mate waarin deze bereid zijn vanuit de zin voor realiteit, vernieuwing en solidariteit, onze inhoudelijke, toekomstgerichte stellingname te onderschrijven (uiteraard ook milieu, vrede en veiligheid).
Progressiviteit is voor mij nog steeds het vooruit durven lopen op de maatschappelijke ontwikkeling, ook als dat betekent het ter discussie stellen van traditionele waarden en normen.
Geen ad hoc beleid, maar een samenhangend beleid, gericht op de toekomst!

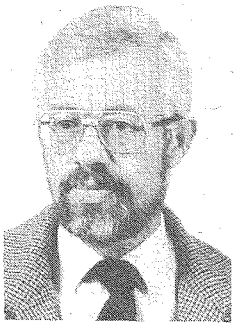

4

VAN DER HAMSVOORT, A.W., Ad
Zilstraat 33b
6114 KG SUSTEREN.
Tel. 04499-1630
5-6-1938 Oirschot
Drs. Sociologie, specialisatie sociale en economische politiek.

6. Leraar Sociologie maatschappijleer
7. Lid bestuur West. Mijnstreek; Lid Regioraad Limburg; voorzitter werkgroep Werkgelegenheid; Lid Werkgroep Luchtvaart Limburg.
8. Voorzitter afd. Land van Swentibold; Lid Steunfractie Staten Limburg en lid ad hoc werkgroepen.
9. Voorzitter Landelijke Rijvereniging Susteren.

10. niet van toepassing
11. niet van toepassing
12.
13. ja.

14. Limburg, eventueel de zwakke regio's-
15. Sociaal-economisch beleid.
16. Bij de kamerverkiezingen van 1981 heb ik me eveneens kandidaat gesteld en heb met genoegen meegewerkt aan met name de inhoudelijke voorbereidingen: - de inbreng vanuit Limburg met name voor het hoofdstuk Sociaal-economisch beleid. - de regionale politieke items; dit bleek tijdens de verkiezingen een onmisbaar boekwerk voor de D'66 vertegenwoordigers in het Limburgse. Ik haalde in de "Tombola der Verkiezingen" geen verkiesbare plaats; graag heb ik echter meegedaan aan forums en voorlichtingsbijeenkomsten.
Ik betreur het ten zeerste, dat wij nu weer verkiezingen hebben; als leraar merk ik dagelijks, hoe moeilijk het is om jongeren nog te motiveren tot interesse in de politiek: "Mijnheer ... het is één ellende".
Toch, of misschien juist daarom stel ik me weer kandidaat. Ik weet evenwel, dat mijn loopbaan binnen D'66 niet de gebruikelijke is om in de Tweede Kamer te komen: ik zit niet in het regio-bestuur, Hoofdbestuur, landelijke commissies of werkgroepen.
Mijn interesse en werkzaamheden binnen D'66 richten zich vanuit opleiding en praktijkervaring als werkgroepen en steunfractie op de inhoudelijke kant; ik meen, door mij jarenlang te verdiepen in de ellendige sociale en economische problematiek van Limburg, een verantwoorde kandidaat voor met name Limburg en andere zwakke regio's te zijn en daarbij of liever daardoor een goede bijdrage te kunnen leveren aan het macro (sociaal-economisch) beleid.
Ik denk, dat we nu binnen onze partij vooral behoefte hebben aan het inhoudelijk uitwerken en verduidelijken van ons redelijk alternatief met name op economisch gebied met behoud van een goed en in de toekomst beter milieu; ten slotte denk ik voor de duidelijkheid en het kontakt met de kiezer dat het de hoogste tijd wordt, dat onze kamerfractie zich meer profileert naar de provincie toe; op deze dubbele basis zou ik graag vertegenwoordiger voor D'66 zijn.

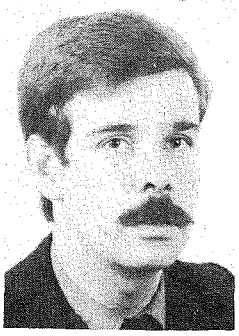

5

VAN DER HEIJDEN, R.P.W.J.M. Rob
Dokter van Kleefstraat 42B
6217 JK MAASTRICHT
043-71967

14-03-1954 MAASTRICHT

kandidaats letteren

6. student/docent
7. secretaris subregio Maastricht en Mergelland, secretaris regio Limburg, vice-voorzitter politiek regio Limburg, e.a.
8. Geen
9. lid van de sectie geschiedenis van de commissie ter behartiging van de culturele belangen Maastricht, lid. Kerngroep Maastricht vestingstad.

10. nee
11. nee
12.
13. ja

14. De sociaal-economische probleemgebieden (Oost-) Groningen en (Zuid-) Limburg.
15. Sociaal-economisch en onderdelen van cultuur.

16. Mijn kandidatuur is ingegeven door het feit dat het voor de regio's belangrijk is, dat er eigen kandidaten op de landelijke lijst staan. Ook op een lage plaats werven regionale kandidaten. Ze is niet ingegeven door de wens om erg hoog op de lijst te komen. We hebben mijns inziens namelijk nog niet genoeg ervaring met de mensen die onze partij sinds één jaar in de Tweede Kamer vertegenwoordigen. Ware het niet dat een aantal 'buitengewesten' niet vertegenwoordigd zijn in de fractie, terwijl de Randstad oververtegenwoordigd is, dan zou mijn voorkeur uitgaan naar het indienen van de oude kandidatenlijst. Publicitair is het zowel tijdens de campagne als na een eventuele installatie enorm belangrijk, dat alle regio's - voor zover mogelijk gemaakt wordt door de verkiezingsuitslag - een vertegenwoordiger in de fractie krijgen. Bij de procedure die gevolgd wordt, kan het overwicht van de Randstad echter nog drukkender worden (maar één ronde). Ik spreek de hoop uit dat de leden zowel zullen kijken naar de de capaciteiten van de kandidaten als naar de plaats van herkomst. Win inlichtingen in over hun capaciteiten, ga niet af op een lijst - soms een waslijst - van vervulde functies. Dat hoeft niets te zeggen. De participatie van de Limburgse democraten bij het opstellen van het provinciaal programma was bedroevend slecht. Het werd grotendeels door twee mensen geschreven, waarvan de ander, regio-voorzitter Jo Toussaint onlangs werd geïnstalleerd als Statenlid. Daarom verwacht ik dat ik helaas de enige kandidaat uit Limburg zal zijn, die verder wil kijken dat zijn (gemeentelijke) neus lang is. Tot slot nog iets over mijn politieke plaats binnen de partij: provinciaal heb ik de discussie over mijn voorkeur voor de GS-combinatie PVDA-VVD-D'66 verloren van de mensen, die zich hoe dan ook achter het CDA wilden scharen. Indien u landelijk met VVD en CDA wenst in zee te gaan, kunt U beter op iemand anders stemmen.

6

HOLLEMANS, J.A. Johan

Massenweg 24
6991 CR RHEDEN
Tel. 08309 - 2093
22-1-1945 Ridderkerk.

MULO, MO-staathuishoudkunde en statistiek.

6. Leraar economie HAVO-VWO.
7. D'66 '77-'78 lid van het bestuur Arnhem e.o. '78-'80 Lid hoofdbestuur voor regio Gelderland '80-20 mrt.'82 Vice voorz. organisatie.
8. Geen.
9. i.v.m. de nog kort geleden beeindiging van drukke D'66 werkzaamheden geen.
10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.
14. Gelderland/Utrecht.
15. Onderwijs, Sociaal Economische Zaken.
16. Door opleiding en werkervaring, en door het werk dat ik voor de partij als Vice voorzitter organisatie heb mogen doen, heb veel bestuurlijke ervaring opgedaan, heb onze partij zeer goed leren kennen en heb een redelijk goed inzicht verworven in de sociaal economische problematiek. Tot op heden is deze kennis te zwak in de fraktie vertegenwoordigd. Standpunten: - Als het streven naar een 40-urige werkweek voor iedereen via een herindustrialisatieprogram zou lukken, zou dat leiden tot een ramp voor het milieu, grondstoffen, energiebronnen en het zou desastreus zijn voor de kansen van toekomende generaties. Oplossingen zijn te vinden in een goede verdeling van het werk en van de produkten. De overheid zal hierin een aktieve rol moeten spelen om de zwakke marktpartijen te beschermen. - De overheid dient via wetgeving de mogelijkheid te scheppen om de vigerende afvloeiingsregelingen te wijzigen. Nu worden alle jonge mensen ontslagen en blijven diegenen met de meeste dienstjaren in dienst. Het lijkt rechtvaardiger en voor de noodzakelijke vernieuwingen beter om mensen die reeds 30 jaar of langer hebben mogen werken als eersten te laten afvloeien. Het is uitermate belangrijk om jonge mensen opnieuw kansen te geven. - Regeringssamenwerking in de combinatie D'66, CDA en VVD is alleen mogelijk als onze invloed groter is dan 20 kamerzetels. In alle andere gevallen moeten we een conservatief beleid van de combinatie CDA, VVD vanuit de oppositie bestrijden. - Kerncentrales: bouw absoluut afwijzen, bestaande installaties sluiten. - Kernwapens: voorstel tot plaatsing moet leiden tot aftreden van de regering. - Netto-Netto koppeling: Handhaven.

7

VAN HOREN A. J. F.G. (Ton)

Tijm 29
1273 EB HUIZEN
Tel. 02152-51132

Maastricht, 26 april 1937

Mulo, HBS, Sociale Academie.

6. Cultureel werker, Progr.secr. Adm. VPRO-Televisie.
7. Afd. voorzitter '67-'70, coördinator '76-'77, afdelingssecretaris '77-'78, Werkgroep Media en Kunsten.
8. Neen.
9. Geen.
10. Neen
11. Gemeenteraadslid.
12.
13. Ja.

14. Noord-Holland en/of Noord-Brabant.
15. Minderheden, emancipatie, ontwikkelingssamenwerking, culturele zaken. (In het bijzonder de media).
16. Helaas is het na één jaar opnieuw noodzakelijk dat er verkiezingen voor de Tweede Kamer moeten worden gehouden. Noodzakelijk, omdat er geen mogelijkheid aanwezig bleek binnen het kabinet tot een eensluidende aanpak te komen om de grote economische problemen, waar Nederland voor staat, aan te pakken. Deze problemen zijn van een dermate grote importantie, dat al het andere, noodzakelijk te voeren, beleid in de schaduw lijkt te staan.
Natuurlijk weet ook ik, evenals vele anderen, dat bij aanhoudende economische teruggang de zwakkeren in onze samenleving het nog moeilijker zullen krijgen. Met de zwakkeren wordt dan vaak vooral de groep met lage inkomens bedoeld. Dat hun bestaansrecht de zeer noodzakelijke aandacht en ondersteuning verdient, staat buiten kijf. Naast deze groep zijn er echter nog andere groepen en zaken, die onze noodzakelijke aandacht verdienen en waarvoor ik me in het bijzonder zou willen inzetten. Het programma van D'66 biedt ruimschoots mogelijkheden voor hén een duidelijk, herkenbaar beleid te voeren. Inzonderheid denk ik dan aan een actief beleid voor de minderheden in onze samenleving, een volwaardige emancipatie van vrouwen en mannen en een eerlijke verdeling van middelen en mogelijkheden binnen de wereldsamenleving (ontwikkelingshulp). Uit het voorgaande moge blijken, dat ik me met name met de genoemde onderdelen zou willen bezighouden, hoewel ook andere terreinen mijn aandacht en interesse hebben. Daarbij denk ik, steunend op politieke- en praktijkervaring en in goede samenwerking met en binnen de fractie, de doelstellingen van D'66 volledig te kunnen en willen uitdragen en mede vorm geven.

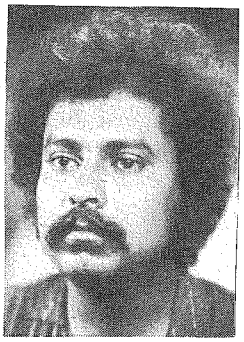

8

JADNANANSING, J.A., John
Aalsmeerweg 101
1059 AE AMSTERDAM
Tel. 020 - 157230
13-9-1953 PARAMARIBO

6 V.W.O. 4de jaar MO economie vrije leergangen.

6. Leraar.
7. -
8. Lid werkgroep verre oosten contactpersoon Hoofddorppleinbuurt.
9. Geen.

10. Nee.
11. Nee.
12.
13. Ja.

14. Noord-Holland.
15. Ontwikkelingssamenwerking, economische zaken.
16. D'66 is de laatste tijd vaak in het nieuws geweest. Jammer dat het niet erg positief was. Dit komt naar mijn inziens door dat wij ons slecht hebben kunnen profileren. Als ik met mensen praat die in 1981 op ons stemden worden we voor vis noch vlees uitgemaakt. Met een financieringstekort van 9,75% en bijna 0 groei valt er weinig te beloven. Wij zullen met feiten de verkiezingscampagne in moeten gaan. Het is niet haalbaar om een werkloosheid van meer dan een half miljoen en een verborgen werkloosheid van een x aantal (een gedeelte van de mensen in de WAO en huisvrouwen) in enkele jaren weg te werken. Daarom zullen we dringend naar alternatieven moeten uitkijken, bv. deeltijd arbeid en werktijdverkorting. Dit zal financiële problemen met zich mee brengen, die we allen naar draagkracht moeten betalen. Als we ons met z'n allen de komende maanden inspannen geloof ik dat we ons huidige zeteltal kunnen behouden.

9

JANSEN, Albertus Petrus

St.Hubertuslaan 45
6467 CH KERKRADE
Tel. 045 - 411547
2-2-1938 Amsterdam

H.B.S., M.O. Pedagogiek, Staatsdiploma A-B Ziekenverpl.

6. Verpleegkundig Directie Adviseur.
7. Voorzitter subregio Oostelijke Mijnstreek; Voorzitter afdeling Kerkrade; Provinciale werkgroep.
8. -
9. Secretaris schoolbestuur v. B.L.O.-scholen.

10. Nee.
11. Lid gemeenteraad 1-mans fraktie D'66.
12.
13. Ja.

14. Limburg/Brabant.
15. Gezondheidszorg(Bejaardenbeleid.)
16. De gezondheidszorg zowel extra- als intramuraal is een terrein waar nog veel moet gebeuren. In mijn dagelijkse praktijk binnen een stichting die bestaat uit één ziekenhuis, 2 verpleeghuizen en 3 bejaardentehuizen, merk ik regelmatig, dat men aan een aantal van de belangrijkste aspecten niet meer toekomt. Om de patiënt op een holistische manier te benaderen is geen tijd meer, er is een steeds grotere werkdruk waardoor fouten gemaakt worden, de autorisatie geeft steeds meer problemen, democratiseringsprocessen komen niet van de grond mede door gebrek aan tijd en geld. Onze partij heeft op het gebied van de gezondheidszorg een goed programma, een programma waar ik helemaal achter sta. Ik zie daarbij als voordeel dat ik al 25 jaar werkzaam ben binnen de gezondheidszorg, heb mijn contacten, spreek hun taal en denk daarom hun problemen binnen het parlement goed te

kunnen verwoorden. Dit is uiteraard niet de enigste reden dat ik mij kandidaat stel. Ik vind de praktische politiek gewoon fijn om te doen, omdat je er met en voor mensen werkt. Ik ben niet iemand die gauw de moed opgeeft en wil graag op deze manier blijven werken voor de doelstellingen van onze partij.

10

JUURLINK, J.A.P. Johan

Treubstraat 12
5344 HR OSS
Tel. 04120 - 22055
31 juli 1935 MEDEMBLIK

HBS - B, MBO AP/PB.

6. Marktonderzoeker.
7. Voorzitter Afdeling Oss, Lid Subregiobestuur.
8. Bestuurslid Afdeling Oss, Lid Steunfraktie.
9. Bestuurslid FNV-Centralekadergroep (AKZO).
10. Europees parlement Gemeenteraad.
11. 2le op E.P.-lijst (=laatste reserve)
    4e op de lijst voor Oss Gemeenteraad (= eerste reserve).
12.
13. Neen.
14. Noord-Brabant, Gelderland, Limburg.
15. Sociale Zaken.
16. Ik maak mezelf niets wijs. Hoog op de lijst kom ik niet! Evenals bij de E.P.-verkiezingen hoop ik mijn eigen aanhang weer bij D'66 te voegen.

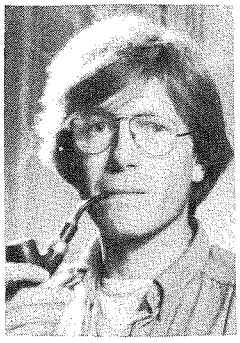

11

Kohnstamm, Jacob
Kromme Waal 27
1011 BV AMSTERDAM
020-221480

14 nov. 1949 WASSENAAR

Rechten U.v.A.

6. lid Tweede Kamer.
7. Vice-voorzitter afd. bestuur Amsterdam
   Voorzitter Adviesraad.
8. lid Geschillencommissie.
9. -
10. Nee.
11. lid Tweede Kamer.
12.
13. Ja.
14. Amsterdam, Noord-Holland.
15. Politie, Justitie, Defensie, Buitenlandse Zaken, Emancipatie.
16. "Het door ons voorgestane vernieuwingsgezinde beleid kan alleen maar worden gerealiseerd indien wij erin slagen tenminste de PvdA tot het accepteren van regeringsverantwoordelijkheid te verleiden", zo schreef ik vorig jaar in de toelichting bij mijn kandidaatsstelling. Het verleiden van de P.v.d.A. is oorspronkelijk gelukt. Maar van beleid, laat staan van vernieuwingsgezind beleid, is nauwelijks sprake geweest om redenen van personele en inhoudelijke aard. "s'lands gat" werd elke maand enkele miljarden groter terwijl in het kabinet vetes leken te worden uitgevochten. Als lid van de fractie in de Tweede Kamer is het wat dat betreft een even frustrerend jaar geweest als het voor andere leden van en kiezers op D'66 is geweest. Niettemin wil ik doorgaan. Omdat Perspectief '86 een goed alternatief is; omdat ons vredes- en veiligheidsbeleid trendsettend i.p.v. trendvolgend is; omdat ik bij het politieke gevecht voor optimale individuele ontplooiing in tijden waarbij dat gevecht zich concentreerd rond de minima, emancipatie en sociale verzekeringen, graag als kamerlid betrokken wil blijven, omdat ons programma n.m.m. nog steeds alleen in een coalitie met de P.v.d.A. ten uitvoer te brengen is.

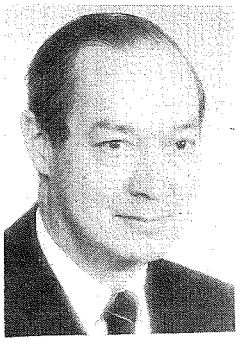

12

KORTZ F.A. (Franz)

Ahornlaan 6
3053 WP ROTTERDAM
010-181450

Ngandjoek, 17 april 1928

HBS-B, Universiteit.

6. Particulier
7. Regiocontactpersoon Rijnmond/Rotterdam '76/'77 initiatiefnemer 1e secretaris Rijnmond en Rotterdam '76/'77. VAR-lid voor Zuid-Holland (Rijnmond/Rotterdam) 1977.
8. Zitting werkgroep Buitenlandse betrekkingen Defensie.
9. Priestergraad, Independent Order of Odd Fellows (American Branch)
10. Alle uitgezonderd Prov. Staten.
11. Niet relevant.
12.
13. Ja.
14. Binnen en Buitenland.
15. Defensie en Buitenlandse Betrekkingen.
16. "BRIEVEN VAN OPHEFFER"

MISDRIJF

,,Natuurwet werkt niet meer (i.c. ook niet in de Ned. politiek) en Duitse vredesperikelen. De grote opmaak in Duitsland vanwege het bezoek van pres. Reagan versterkt het gezegde van kanselier Helmut Schmidt, dat voor het eerst na 100 jaar Duitsland zal vechten voor de wereldvrede.
Belangwekkend in dit gehele kader van de ,,oorlogsbestrijding'' is de mededeling van prof. Röling - Het recht van de winnaars -: Na de bevestiging van de beginselen van Neurenberg en Tokio in de VN werd het een

bittere teleurstelling dat de landen die in Neurenberg in het gerechtshof vertegenwoordigd waren, het grootste deel van de wereldbevolking, later zich gedroegen alsof deze beginselen nooit door hen waren erkend. Het ging immers om: het misdrijf tegen de Vrede en het misdrijf tegen de MENSELIJKHEID".

AANPAK

,,Marxisten, socialisten en conservatieven (= VVD-ers plus CDA-ers met de bijbel) geven het zoetsappige driestromenland aan in ons politiek Nederland. Gelukkig dat de democraten uit de straten D'66 hebben herkend als de vierde stroming in Nederland. In feite betekent deze vierde stroming, veranderingen in het politieke denken, een universeel gegeven in de nieuwe wereldpolitiek.
Een parallel van D'66 in Nederland is de SDP in Engeland. Ook hier een doorbraak in het politiek bestel van een voormalige kolonisator. Dit ,,democratiseringsproces in de voormalige moederlanden'' is in feite een totaal van ,,emancipatoir-politieke bewustwording '';badinerender wijze gesproken: een dekoloniseringsproces van/in de moederlanden. Ik wens Lech Walesa en Jaruzelski het beste toe in een soortgelijk proces met hun pragmatische aanpak.''

13

LAMBERS-HACQUEBARD, J.J. INEKE

Ontginningsweg 1
9865 XA OPENDE (GR)
Tel. 05946-9123
12-3-1946 Deventer

Gymnasium B, doct. ex. Nederlands Recht (keuzevakken economie en filosofie)

6. Staatssecretaris Volksgezondheid en Milieuhygiëne.
7. secretaris Werkgroep milieu, lid regio - bestuur Groningen; kand. Prov. Statenverkiezingen 1974; lid Tweede Kamerfractie (juni 1977-september 1981)
8. Staatssecretaris milieubescherming (v.a. sept. 1981)
9. Geen.

10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.

14. Noordelijke regio's.
15. milieu, energie, (regionale)economie, (onderdelen van) verkeer en waterstaat, bestuurskundige onderwerpen.
16. Bij mijn kandidaatstelling voor de Tweede Kamer-verkiezingen van 1981 schreef ok onder meer :"Voorop staat voor mij een sterke verbondenheid met het werken voor D'66: In 1977 was de herleving van D'66 een avontuur waaraan ik (als actief lid sinds 1970) enthousiast deelnam door me desgevraagd kandidaat te stellen voor de Tweede Kamer."

Aan de daarop volgende 4 jaar kamerlidmaatschap is nu ook mijn ervaring van een klein jaar verantwoordelijkheid voor het milieubeleid als D'66 staatssecretaris toegevoegd. Dat heeft mijn betrokkenheid bij en motivatie voor het meewerken in de aktieve politiek aan het opbouwen van een progressief beleid zoals D'66 dat voorstaat nog meer versterkt.
Niet voor niets schreef ik in 1981 óók: "Daar komt bij dat we een belangrijke fase tegemoet gaan, waarin D'66 zijn plaats als niet-dogmatische progressieve partij definitief zal moeten invullen en waarmaken."Dat geldt evenzeer, en in nog sterkere mate dan ik toen kon voorzien. Mijn kandidatuur nu is dan ook onlosmakelijk verbonden met de verwachting dat D'66 - naar programma en politieke opstelling - zijn progressieve koers zal bestendigen. Dáárvoor wil ik me graag opnieuw in de Tweede Kamer inzetten.

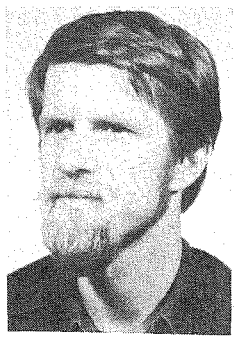

14

LANGENBERG, A., Aard

Lakemanstraat 3,
3151 RL HOEK van HOLLAND
Tel. 01747-4993
1-5-1946, 's-Gravenzande
G.L.O., L.B.O., M.B.O., F.A.S.

6. Assistent van de Districtsbestuurder DiBo-CNV
7. geen.
8. Lid Werkgroep Hoek van Holland
9. Lid Kringraad Rijnmond-CNV, Lid Groepsraad groothandel DiBo-CNV, 2e secretaris CNV afd. Hoek van Holland, lid Raad van Bestuur HEAO Rotterdam.

10. ja, Rijnmondraad
11. neen.
12.
13. ja.

14. Milieu en sociaal departement. Zuid Holland.
15. Sociaal beleid.
16. Sedert geruime tijd is deze kandidaat via zijn bestuurlijke funkties bij de DiBo-CNV en uit hoofde van het CNV zelf, zeer nauw betrokken bij de sociaaltrekkenden en laagstbetaalden in ons land en zeer bewogen met hun positie in de maatschappij. Zelf ook afkomstig uit dit niveau, acht hij zich van deze groep een representatief vertegenwoordiger te zijn.
Te veel worden in de huidige samenstelling van de Tweede Kamer de zetels ingenomen door mensen, welke (hoe goed zij hun funktie ook uitoefenen) niet wezenlijk sociaal betrokken zijn of zijn geweest met de laagstbetaalden.
Alleen een democratische partij als D'66 heeft de statutaire mogelijkheid om een vertegenwoordiger uit de sociale klasse in haar kamerfractie op te kunnen nemen. Juist nu het Hoofdbestuur van D'66 heeft aangegeven dat samenwerking met de VVD mogelijk moet zijn, is het zaak dat de

sociale groep van onze partij alert is op de dingen die komen gaan en op te komen voor hun belangen.
Reeds jaren lang staat hij achter het beleid van D'66 en acht hij deze partij als het echte redelijk alternatief.
Nu er verliezen geleden worden en de partij niet langer zijn kracht kan leggen in het grote aantal zetels en er ook reden tot commentaar is, moeten haar vertegenwoordigers sterk staan voor de belangen die zij behartigen. Enerzijds om niet langer de betere stuurman aan de wal te zijn, anderzijds om zich nog meer dan tot nu toe in te zetten voor het Nederlandse volk en in niet mindere mate voor het welzijn van D'66, heeft hij zich kandidaat gesteld. In overeenstemming met het beleid van D'66 neemt ook hij vooraf geen keiharde standpunten in, maar laat zich leiden door de democratische gedachte en neemt besluiten en standpunten in, afhankelijk van de situatie van het moment.

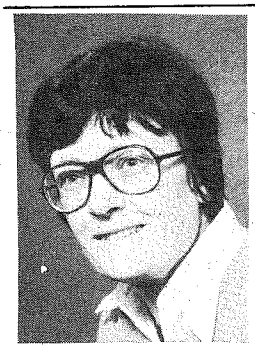

15

VAN DER LOO-DE STEENWINKEL
S.H., Saskia

Vonderlaan 13
7313 AE APELDOORN
Tel. 055 - 551152
14-4-1940 Middelburg

Doktoraal chemie R.U.

6. Manager van een huishouden, fraktievoorzitter gemeenteraad.
7. Werkgroep abortus.
8. Werkgroep Emancipatie, begeleidster Kursussen voor vrouwen en aankomende raads-en statenleden, kongresvoorzitter.
9. Voorzitter kommissie arbeid van Ver. voor Vrouwen met Akademische opleiding.

10. Nee.
11. Fraktie voorzitter gemeenteraad Apeldoorn.
12.
13. Ja.

14. Gelderland.
15. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Milieu, Emancipatie (volgorde willekeurig).
16. In het voorjaar van 1981 heb ik mij ook kandidaat gesteld voor de tweede kamer. Ik kwam terecht op plaats nr.20. Daar wij 17 zetels behaalden en vanuit de fraktie 2 mensen in het kabinet zitting namen werd ik tot mei 1982 eerstopvolgende. Bij de formatie van het interim kabinet van Agt III werd Nypels minister en kwam er een plaats vrij. Echter, op dat moment was ik lijsttrekker en fraktievoorzitter in Apeldoorn. Ik vond dat ik op dat moment niet uit Apeldoorn kon vertrekken en een dubbel-funktie is in onze partij- in tegenstelling tot enige andere partijen- terecht niet mogelijk. In de funktie van fraktievoorzitter moet ik eind juni algemene beschouwingen en een begrotingsverhaal voor 1983 presenteren. Ik heb de tweede kamer fraktie laten weten dat ik -best met wat pijn in het hart- niet in kon stappen gezien mijn verplichtingen in Apeldoorn. Aangezien het werk in de tweede kamer mij nog steeds zeer boeiend lijkt en ik de afgelopen jaren zeer veel nuttige ervaringen heb opgedaan o.a. als raadslid stel ik mij wederom kandidaat. Voorwaarde is echter wel dat D'66 een progressieve partij blijft en dat in haar programma weet duidelijk te maken. Het beleid moet leidraad voor onze opstelling zijn en niet de partnerkeuze!

16

MEERBURG.A.J. Arend

Ant.Duyckstraat 165
2582 TJ DEN HAAG
Tel. 070 - 544645
27 mei 1939, Katwijk.

Natuurkundig Ir. (TH Delft) -

6. Hoofd Bureau ontwapening en internationale vredesvraagstukken, Ministerie van Buitenlandse Zaken.
7. Regiosecr. Utrecht, HB, DB, rapportagecie, campagnecie Den Haag.
8. Lid AR, lid werkgroep Vrede en Veiligheid SWB.
9. -
11. Neen.
12.
13. Ja.
14. Z.Holland, Utrecht op Gelderland.
15. Energie/Technologie/Milieu/Buit.Zaken/Defensie.
16. Ik vind dat we beter mèt dan zonder PvdA kunnen regeren. Belangrijker is echter de inhoud van de politiek. Wat heeft D'66 te bieden wat anderen niet kunnen? Ondanks onze belangrijke bemiddelde rol in het sociaal/economisch conflict - met vaak goede ideeën - moeten wij ons vooral richten op langere termijn problemen. Zoals: hoe temmen we de technologische ontwikkelingen die met een gigantische snelheid op ons afkomen. Hoe sturen we de technologie zodat onze persoonlijke levenssfeer niet wordt aangetast, wat doen we met de uitstoot uit dienstensector en industrie door computer en robot, hoe zorgen we ervoor dat deze wereld zich niet opblaast?En aan de andere kant: hoe kunnen we de technologie gebruiken, niet alleen om de Nederlandse industrie in de moordende wereldconcurrentie via een innoverend beleid weer op de been te krijgen, maar ook om het individu te verrijken: goede onderwijscomputers voor ontwikkeling van kansarmen en ouderen, technologie voor gehandicapten, educatie in ontwikkelingslanden via satellieten, participatie in besluitvorming via TV-netten etc. Er is zoveel te doen! Om daar als kamerfraktie op in te kunnen spelen heb je mensen nodig met vele verschillende achtergronden, want de relaties tussen vakgebieden worden steeds gecompliceerder. Is het dan eigenlijk niet gek dat er in de huidige fraktie nauwelijks economen en lieden met een technische achtergrond zitten? Ik dacht dat ik in zo'n

team zou passen. Ik heb vrij veel verschillende dingen gedaan: reactorfysica gestudeerd, een jaar in Antarctica(meteorologie), een paar jaar oceanografie (verspreiding verontreinigingen in zee) en sinds ruim tien jaar op een raakvlak van techniek en politiek: ontwapening. Daarvan vele jaren in het buitenland, waar ik me naast vele ontwapeningsconferenties ook met andere bijeenkomsten bezighield: over mensenrechten, satellietomroep etc. Ik ben onafgebroken lid van D'66 sinds 1967.

17

MERTENS, CHEL

Torenven 10
1027 AM ZUNDERDORP
Tel. 020 - 369622
8-1-1939 Tjimahi(West-Java)

Kand. Examen Wis- en Natuurkunde; en Geneeskunde.

6. Lid Tweede kamer der Staten Generaal.
7. Lid afdelingsbestuur D'66 Amsterdam, Lid Hoofdbestuur; lid van werkgroepen (Onderwijs, Informatiebeleid en Automatisering etc.)
8. Zie vraag 6.
9. Geen.

10. Neen.
11. Nee.
12.

13. Ja.

14. Noord Holland en IJsselmeerpolders.
15. Onderwijs, wetenschaps-, informatie-, cultuur-, en defensiebeleid.
16. Dit vijfde jaar van mijn Tweede-Kamer lidmaatschap was in meer dan één opzicht een slecht jaar: electoraal doken we omlaag, beleidsmatig wist het door ons gewenste kabinet nauwelijks te presteren en partijpolitiek lijken wij bijna geen bondgenoten meer te hebben. Die drie dingen hangen vanzelfsprekend samen. Toen ik na de unanieme aanvaarding van het programma-akkoord CDA-PvdA-D'66 tegen de personele samenstelling van het kabinet stemde, gebeurde dat natuurlijk niet uit persoonlijke rancune tegen van Agt. Als persoon is mijn mening over hem irrelevant; als politicus daarentegen had ik tegen hem de grootst mogelijke bezwaren, omdat hij de verantwoordelijke man was geweest voor het CDA-VVD-beleid (en m.n. Bestek '81). Tegen dat beleid hadden wij met de fraktie van 8 vier jaren lang onze eigen oppositie gevoerd; daarvoor hadden de kiezers D'66 beloond met een winst van 9 zetels. Ik meende dat D'66 onder andere was opgericht om de burgers niet alleen moderne programmatische keuzemogelijkheden te bieden, maar daarbij ook om de mensen die die programma's moesten uitvoeren, zichtbaar te maken, aanspreekbaar op hun verantwoordelijkheden. Deze doelstelling werd nu in de steek gelaten. Ik dacht dat dat slecht zou zijn voor de nederlandse politiek in het algemeen, slecht voor het gewenste vooruitstrevende beleid en slecht voor D'66 in het bijzonder. Trouw aan de partij en solidariteit met de collega's hielden mij in de fraktie. Maar ik kan niet zeggen, dat ik door de ontwikkelingen van het afgelopen jaar ben overtuigd van mijn ongelijk.....
Wat nu? Eerste doelstelling blijft het voorkomen van een 2e CDA-VVD-kabinet, 2e doelstelling: wij moeten daarbij bondgenoten zoeken om de rijkdom aan ideën binnen D'66 niet een zachte dood op het geduldige papier te laten sterven. Politiek bestaat uit ideeën (en idealen) èn uit macht die je nodig hebt om iets te realiseren. De PvdA is onze natuurlijke bondgenoot, want ook zij proberen een CDA-VVD kabinet te voorkomen. De combinatie CDA-VVD-PvdA is geen optie binnen de PvdA. Een les van het afgelopen jaar is, dat als PvdA en D'66 zich uit elkaar laten spelen, de kiezers beide partijen bestraffen , voornamelijk door van de stembus weg te blijven. Als zij elkaar hun eigenheid gunnen, zal het vertrouwen in de vooruitstrevende politiek terugkeren. D'66 heeft hier een historische opdracht te vervullen. Daarom: geen blokkades meer tegen afzonderelijke partijen: okee! Maar D'66 mag zich niet lenen tot versterking van een rechts beleid.

18

MIK, G. Gerrit

Quintuslaan 3
9722 RS GRONINGEN
Tel. 050 - 255778
26 mei 1922 Wildervank.

Universitair gepromoveerd.

6. Jeugdpsychiater, hoogleraar R.U. Groningen.
7. Voorzitter afd. en regio Groningen, lid provinciale staten, lid College van Gedeputeerde Staten.
8. Lid Tweede Kamer.
9. Bestuurslid namens ondernemingsraad in revalidatiekliniek.

10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.

14. Noord Nederland, Zuid-Limburg (maar dat niet alleen).
15. Volksgezondheid, Milieu, Minderheden, Jeugd- en drugbeleid, Regionale Economie.
16. Doordat ik op de bovengenoemde beleidsterreinen, welke een sterk immaterieel accent hebben, zowel inhoudelijk als bestuurlijk veel ervaring had opgedaan, heb ik mij in de afgelopen periode snel in de werkzaamheden van de Kamer thuisgevoeld en met enthousiasme en toenemende inspiratie kunnen werken. Juist op deze gebieden laat D'66 een specifiek geluid horen, wat echter vaak werd gefrustreerd door bezuinigingen, of werd ondergesneeuwd door de vele discussies over finan-

cieringstekorten, betalingsbalans en sombere verwachtingen van het Centraal Planbureau. Een bijkomend voordeel was toch, dat een gemotiveerd fractielid wel gedwongen werd om zich intensief in de sociaal-economische problemen te verdiepen en te laten bijscholen. Wat dat betreft was deze tijd voor mij uiterst leerzaam en vormend. Deze verruiming van blikveld lijkt mij noodzakelijk in de periode van economische recessie waarin wij nu verkeren en waarin de ontplooiing van het individu zo vaak botst met de solidariteitsgedachte. Daardoor vormt elke dag voor een D'66-kamerlid een nieuwe uitdaging, vaak met teleurstellingen maar steeds ook met de genoegdoening een steentje te hebben bijgedragen aan een zich veranderende samenleving. Dat houdt jong en vitaal, en zelfs optimistisch ook al stormt het in en om de partij. Het solidariteitsaspect dat zich o.a. in "Perspectief '86" manifesteert kan naar mijn mening alleen worden gerealiseerd als D'66 deelneemt aan een coalitie waarin partijen met een vernieuwd en progressief programma de meerderheid vormen.

19

MOOLHUYSEN-FASE, C.M.I.Corry

Pastoriestraat 1
4921 AR MADE
Tel. 01626 - 2993
9-8-1941 Donkerbroek.

Gymnasium alpha, doctoraal examen Ned.Recht aan de Rijksuniversiteit te Groningen.

6. Lid Tweede Kamerfractie D'66.
7. Lid subregiobest West-Brabant, voorzitter afdeling D'66 Made; lid regiobest. N. Brabant. lid Hoofdbest. voor N.Brabant.
8. Lid Tweede Kamer fractie D'66, lid SWB werkgroep Europa.
9. Voorzitter Regionale Stichting Gezinszorg Langstraat e.o.; lid Centrale Raad Gezinsverzorging; Lid Hoofdbestuur Europese Beweging Nederland namens D'66.

10. Nee.
11. Nee.
12.
13. Ja.

14. N.Brabant; Limburg; Zeeland.
15. CRM (maatsch.dienstverlening m.n. Gezinsverzorging) Buitenlandse Zaken; met name Europa en Zuid-Afrika; Justitie; Onderwijs en Emancipatie.
16. D'66 moet zich mijns inziens bij de komende Kamerverkiezingen meer dan ooit profileren als een onafhankelijke, vooruitstrevende vierde stroming met een eigen visie op de verzorgingsstaat, met eigen ideeën op sociaal-economisch terrein en met een eigen opvatting over internationale samenwerking, vooral waar het gaat om het vraagstuk van vrede en veiligheid. D'66 is en blijft een partij die op materiaal en immaterieel gebied innoverend bezig is. Juist dat boeit mij in onze partij, juist dat moet het bindend element zijn waardoor we ons als eenheid aan de kiezer presenteren. Graag zeg ik toe mij andermaal enthousiast in te zetten tijdens de campagne om met alle andere D'66ers de partij weer die plaats in het politieke krachtenveld te doen innemen die het verdient. Ik meen me op een eventuele voortzetting van het kamerlidmaatschap (hoe recent ook verworven) het afgelopen jaar terdege te hebben voorbereid, onder meer door het volgen van de Leergang Buitenlandse Betrekkingen aan het Genootschap voor Internationale Zaken. Daarnaast werd ik op grond van mijn ervaring benoemd tot lid van de Centrale Raad voor Gezinsverzorging, waardoor een wezenlijke inbreng op dit terrein door mij voor D'66 geleverd kan worden.
Afsluitend: alleen als ons alternatief authentiek blijft, is het redelijk!

20

NUIS, A. Aad

nr 94
7116 TC KOTTEN
Tel. 05433 - 305
18-7-1933 Sliedrecht.

Doctoraal politieke en sociale wetenschappen.

6. Lid Tweede Kamer.
7. Lid DB, voorzitter voorlopige Adviesraad, lid Prov. Staten Gelderland.
8. Lid Tweede Kamer.
9. -

10. Neen.
11. zie 8.
12.
13. Ja.

14. Gelderland, N.Brabant.
15. CRM, Ontwikkelingssamenwerking, Buitenlandse Zaken.

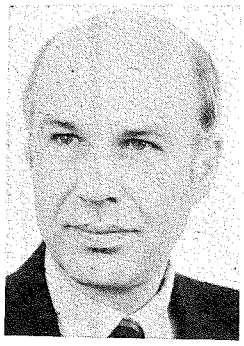

21

NYPELS, ERWIN
Cederlaan 11
2282 KB RIJSWIJK
070-905771

1 aug. 1933 BLOEMENDAAL

economisch+sociologisch doctoraal examen Gem. Universiteit Amsterdam

6. Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.
7. lid Initiatiefcomité D'66; lid Tweede Kamer,directeur wetenschappelijk bureau D'66.
8. -

9. oud-voorzitter landelijk ombudsteam Stadsvernieuwing; oud-bestuurslid Stichting Nieuwe Woonvormen.

10. nee.
11. nee.
12.
13. ja.
14. Overijssel en Drenthe.
15. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Sociale Zaken.
16. Evenals de vooroorlogse vrijzinnig-demoratische groepering vervult D'66 - pleitbezorger voor een persoonsgerichte democratie - in de Nederlandse politiek een onmisbare functie als partij waarin plaats is voor mensen die zich progressief-liberaal voelen. In de periode 1973-1975 was de grote verdeeldheid in de partij, waarin we elkaar aanwezen als zondebokken, een belangrijke oorzaak van de versnelde neergang. De periode van groeiende kracht en invloed van D'66 v.a. '76 werd daarentegen gekenmerkt door een zeer grote mate van saamhorigheid en eenheid onder het snel toenemende aantal leden. Uitsluitend door behoud van deze saamhorigheid en eenheid kan D'66 zijn in 1981 opgebouwde sterke positie in de politiek opnieuw verkrijgen!

22

VAN OS, L.Ph. Louis

Brigidastraat 14
4834 WJ BREDA
Tel. 076 - 651518
8-5-1931 Breda

HBS B, KMA (Genie).

6. Leraar Wis-natuurkunde V.W.O.
7. Gemeenteraadslid ('70-'74) afdelingsvoorzitter Breda ('77-'78).
8. Lid campagnecie, lid steunfractie gemeenteraad.
9. Voorzitter Gemeenschapshuis (12½ jaar).

10. -
11. Gemeenteraad 4e plaats (2 gekozen leden).
12.
13. Ja.

14. West-Brabant.
15. Onderwijs, Defensie, Industrie.
16. Op 29-jarige leeftijd de militaire dienst verlaten als kapitein der Genie, daarna 3 jaar leiding gegeven aan een ijzergieterij. In 1965 voor het onderwijs gekozen en sinds die tijd 1e graads leraar natuurkunde. Vanaf die tijd ook allerlei funkties vervuld in kerk en maatschappij en 4 jaar gemeenteraadslid geweest. Op deze manier heb ik vanuit verschillende gezichtshoeken de maatschappij goed bekeken. Ik vind dat er nog heel wat verbeterd kan worden en de dogmavrije denkbeelden van D'66 spreken mij aan. Zeer ontevreden ben ik over de slechte landelijke presentatie van D'66. Goede wijn behoeft geen krans, maar goede ideeën moeten keihard en enthousiast aan de man gebracht worden. Natuurlijk moet er een lange termijnpolitiek gevoerd worden, maar dat vereist de continue steun van het kiezersvolk. Het vereist ook een groter ledental en daarom moet elke denkbare gelegenheid aangegrepen worden om leden te werven. Ofschoon de problemen in West-Brabant niet wezenlijk verschillen met die van andere streken in ons land, verdienen ze dichter bij een oplossing gebracht te worden door iemand die ze van nabij kent. Voor die taak en vele andere zou ik mij de komende 4 jaar kunnen inzetten, als U dat wil.

23

OVAA, W. Wim

Walraven van Hallstr. 20
4333 CM MIDDELBURG
Tel. 01180 - 16794
18-10-1944 Zoutelande.

HBS, Kweekschool, westerse sociologie, specialisaties onderzoek en organisatie, sociologie.

6. Sociaal wetenschappelijk onderzoeker.
7. o.a. Lid adviesraad D'66 1978-1980 en 1980-1982, lid S.W.B.-werkgroep.
8. Lid S.W.B-werkgroep.
9. Voorzitter basisonderwijs Zeeland 1976-'81.
10. Nee.
11. Kandidaat gemeenteraad Middelburg.
12.
13. Ja.

14. Zeeland, evt. ook N.Brabant, Limburg.
15. Binnenlandse Zaken, Onderwijs.
16. Ook in mei '81 was ik kandidaat (eerst geplaatste kandidaat uit Zeeland). Helaas kwam niemand van de 17 kamerleden van mei '81 uit het zuiden, terwijl juist naar de regio/provincie het belangrijk is een herkenbare spreekbuis te hebben. Zeker in een provincie als Zeeland. In de komende vier jaar zullen er vanuit Zeeland regelmatig 2 onderwerpen op de politieke agenda staan: de kerncentrale in Borsele en de deltawerken (zoals de miljardenverslindende CDA-dam, d.w.z. noch open, noch dicht, in de Oosterschelde). Via mijn werkzaamheden tot nu toe (bij het bedrijfsleven, het onderzoekscentrum van het ministerie van justitie en het provinciaal opbouworgaan in Middelburg) heb ik me kunnen verdiepen in enkele beleidsterreinen. Door interne ruzie binnen de PVDA moeten er opnieuw verkiezingen worden gehouden; deze interne ruzie zal naar buiten toe afgereageerd worden, vooral vermoedelijk in de richting van D'66. In tegenstelling tot het te weinig reageren op de rondrit van Wiegel voor de verkiezingen van provinciale staten, zullen we de komende weken anderen met de neus op de feiten moeten drukken en wel vóór er met modder gegooid kan worden. Nog meer dan tot nu toe zullen we de nadruk moeten leggen op de

hoofdpunten van ons programma. Tenslotte: ik zal trachten te verwezenlijken de door mij ingediende en door de adviesraad begin 1982 bijna unaniem aanvaarde motie over de kinderbijslag, inhoudend in de nabije toekomst een sterke daling van de kinderbijslag naarmate het aantal kinderen groter is. Dit tegen de achtergrond van emancipatie en bevolkingspolitiek.

24

Potman, H. Henk

Raadhuislaan 46
3755 HD EEMNES
Tel. 02153 - 14302
30-5-1937 Hengelo (Gld.)

H.B.S. - B, Doctoraal Sociale Geografie en Geschiedenis.

6. Studieadviseur Subfaculteit Sociale Geografie aan Universiteit van Amsterdam.
7. Secr. Afd. Eemnes; lid Voorlopige Adviesraad, Vice-Vz. en Penn.m. Statenfractie Prov. Utrecht.
8. Vice-Vz. Statenfraktie v.Prov.Utrecht lid werkgroepen: Ruimtelijke Ordening, Geloof en Politiek Handelen, Landbouw en Onderwijs.
9. D.B. Lid C.E.V.N.O. (Centr.Europ.Vorming i/h Ned. Onderwijs); lid Universiteitsraad; lid Subfaculteitsraad; lid Academische Raad.
10. Prov.Staten, Eur.Parl. en Gem.Raad.
11. Lid Prov. Staten; Eur.Parl. nr. 15 en Gem.Raad nr.3 (0-zetels).
12.
13. Ja.

14. Midden-Gelderland en Utrecht.
15. Landbouw, of Tertiair Onderwijs of Ruimt. Ordening.
16. Sinds mijn lidmaatschap in 1969 ben ik actief binnen D'66 geweest. Waarom? Omdat ik er steeds van overtuigd was en nog ben, dat de doelstellingen van de partij, terug te vinden in de beleids- en verkiezingsprogramma's, de beste zijn. Voor mij lag daarbij het accent op de inzet voor de zwakkeren in onze samenleving! Sinds 1974 heb ik in de Staten van Utrecht geprobeerd hieraan gestalte te geven. Daarbij heb ik ervaren dat dit zeer moeizaam gaat, zo niet onmogelijk is, indien C.D.A. (lees: K.V.P.) en V.V.D. het voor het zeggen hebben. Hoewel ook ik geen enkele constructieve politieke partij wil uitsluiten voor het dragen van bestuurlijke verantwoordelijkheid, toch acht ik realisering van een PROGRESSIEF beleid in bepaalde COMBINATIES (b.v. C.D.A./V.V.D./D'66 of C.D.A./D'66/kl.Rechts) op landelijk niveau praktisch uitgesloten! En hoewel je in de oppositie meestal nauwelijks iets bereikt (met ruim 8 jaar Statenervaring zondermeer toegegeven). Ik vind, naast zoveel mogelijk realiseren van je program, toch geloofwaardigheid en duidelijkheid belangrijker! Ik ben dus bereid om zelfs vanuit de oppositiebanken mijn ervaringen uit het Statenwerk in dienst te stellen van kiezers en partij. Ik reken op U, dan kunt U op mij rekenen.

25

VAN DEN REYDT, J., Jan.

Mossellaan 47,
4691 KE THOLEN
Tel. 01660-2876

geb datum 20-11-1945, Den Haag

HBS-B, Wiskunde MO-A, applicatie natuur- en scheikunde.

6. Adjunkt direkteur/wiskundeleraar StreekMAVO
7. Sekretaris Politiek regiobestuur Zeeland (1978-1980)
8. Lid Hoofdbestuur (sinds 1980)
9. Voorzitter Beheerscommissie (ex art. 61) gemeenschapscentra Tholen.

10.
11. Provinciale Staten Zeeland, 7 (3 zetels).
12.
13. ja.

14. Onderwijs, milieu en energie
15. Onderwijs.
16. Aan de hand van de genoemde onderwerpen bij vraag 14 wil ik u enig inzicht geven in mijn ideeën. Zodat u enigszins weet op wie u al dan niet stemt.
Onderwijs: ik zie een onderwijs waarin de emancipatie van de mens volledig tot zijn recht komt. Een beleid, dat het onderwijs aan kinderen van 4 t/m 15 jaar zal integreren. In de verre toekomst zie ik een vaste leerplicht t/m 15 jaar. Daarna een variabele leerplicht, van twee jaar, te vervullen vóór een bepaalde leeftijd.
Milieu: Er moet een instituut komen met bevoegdheden schadelijke stoffen op te sporen en er maatregelen tegen te nemen. Overheid en burgers moeten worden betrokken bij besluitvorming over het al dan niet toepassen van bepaalde stoffen.
Energie: ik zie een beleid dat niet uitgaat van groeiprincipes, maar van beschikbaarheid van energie. Een beleid, dat niet uitgaat van energievoorziening, maar van energiebeheer, dat energie verkoopt, maar ook besparingen. Een beleid, dat er van uitgaat, dat investeringen worden gedaan om de noodzaak tot uitbreiding van de voorzieningen te voorkomen.
Tenslotte: de eerlijkheid gebiedt mij te vermelden, dat het mij onmogelijk is te voldoen aan de eis, dat iedere kandidaat op de presentatievergaderingen aanwezig moet zijn. Toch hoop ik mij met voorgaande aan diegenen, die mij niet kennen - weliswaar schriftelijk - te hebben gepresenteerd.

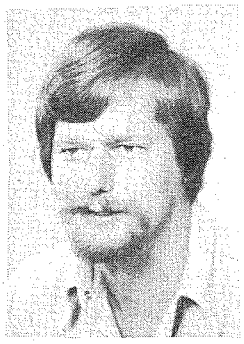

26

ROOS, A. Tony
Vechtvliet 2
7721 BS Dalfsen
Tel. 05293-2476

14-3-1947, Amsterdam

Rijkskweekschool/P.A. Haarlem, M.O. Nederlands Zwolle.

Leraar Nederlands

7. Geen
8. Geen
9. Geen
10. Neen
11. Neen
12.
13. Ja
14. Noord Nederland
15. (Beroeps)onderwijs, Buitenlandse Zaken, C.R.M.
16. Tot 8 september: Felle campagne met beperkt aantal, duidelijk omschreven standpunten. Helderheid vooraf naar de kiezer toe: - Er zijn zaken waarover onderhandeld kan worden omdat partijen nu eenmaal cijfermatig verschillen: uitkeringen, bezuinigingen e.d. - Er zijn zaken waarover niet onderhandeld kàn worden, omdat D'66 een eigen principieel standpunt inneemt: milieu, emancipatie e.d.

Na 8 september: Mogelijkheid: Regeren. De D'66 rol binnen welke coalitie dan ook zal marginaal zijn, dus meeregeren is, in het kader van de "profilering", (voer voor sarcastische journalisten) onverstandig! Waarschijnlijkheid: Oppositie. Alleen een consequente, agressieve en evengoed genuanceerde oppositie-voering kan D'66 een profiel verschaffen, waarin een belangrijk deel van het kiezerspubliek zich herkent en waardoor het vertrouwen in de partij als functionele regeringspartner hersteld kan worden. De komende jaren zal D'66 vóór alles moeten getuigen van strijdlust! Dáár kies ìk voor.

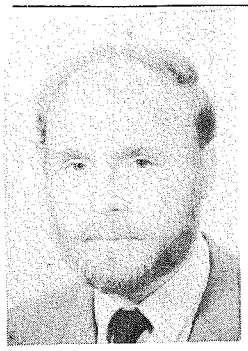

27

SCHAPER, H.A. Herman

Morssingel 115
2312 ET LEIDEN
Tel. 071 - 143521
24-3-1949 DEN HAAG

Gymnasium-A, doctoraal geschiedenis/"Master of Arts"/(VS) Internationale betrekkingen.

6. Lid van de Tweede Kamer.
7. Lid Afdelingsbestuur Den Haag/lid Hoofdbestuur/lid Programmacommissie/Coordinator Werkgroep Buitenland.
8. Lid Programmacommissie.
9. -
10. Europees Parlement.
11. nr.3 Kandidatenlijst Europees Parlement.
12.
13. Ja.

14. Zeeland/Zuid-Holland.
15. Buitenlandse Politiek/Defensie/Ontwikkelingssamenwerking/Beroepsgoederenvervoer.
16.

9 maanden Tweede Kamer lidmaatschap hebben mij er nog sterker van overtuigd, dat D'66 een onmisbare plaats inneemt in de Nederlandse politiek. Onze niet dogmatische, veranderingsgezinde mentalteit, gecombineerd met onze bereidheid feiten onder ogen te zien, geeft D'66 de mogelijkheid nieuwe gedachtenlijnen te ontwikkelen en nieuwe oplossingen voor te stellen, waar de andere grote partijen zich veelal beperken tot het herhalen van de oude waarheden en vaagheden. Een dergelijke politieke opstelling, die haar kracht niet probeert te vinden in haar vanzelfsprekendheid, geeft ons met de opdracht twee keer zo hard ons best te doen onze boodschap aan de kiezers duidelijk te maken. Ik zou daar graag vanuit de Tweede Kamer fractie mijn bijdrage aan willen blijven leveren, met name op het terrein van de Buitenlandse politiek, waar ik mij hoofdzakelijk mee bezig heb gehouden. Als kamerlid heb ik mij ingezet t.a.v. zaken als een nieuwe NAVO-strategie, een grotere nadruk op serieuze Wapenbeheersing, een beperking van de Wapenhandel, nieuwe impulsen voor de Europese eenwirding en een evenwichtig Midden-Oosten beleid. Ik hoop dat de leden en de kiezers mij in staat zullen stellen hiermee door te gaan.

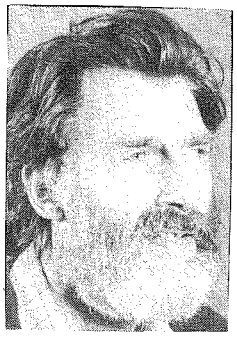

28

SIPKES, G. Gerrit

Booket 36
1261 LT BLARICUM
Tel. 02152 - 50061
22 december 1929 Haarlem

3 jaar HBS, Kweekschool voor onderwijzers, hoofdakte.

6. Leraar maatschappijleer en Nederlands aan Scholengemeenschap Godelinde voor mavo en havo te Naarden.
7. geen (van 1962-1964 fraktievoorzitter PVDA gemeenteraad Wormerveer).
8. Geen.
9. op heden geen (Binnen school: lid medezeggingsschapsraad, Sektievoorzitter sektie geschiedenis/maatschappijleer).

10. Neen.
11. Provinciale Staten van Noord-Holland 28e plaats.
12.
13. Ja.

14. Verkeer, Onderwijs.
15. Verkeer.
16. Van 1948 tot 1979 ben ik lid van de Partij van de Arbeid geweest. Van 1979 tot heden lid

van D'66. Mij vele bezoeken aan de Oosteuropese landen, in het bijzonder Polen, mijn gesprekken aldaar met kommunisten en teleurgestelde kommunisten, deden mij de Partij van de Arbeid de rug toe keren. Het sympathieke van de Partij van de Arbeid is dat zij het socialisme langs demokratische weg tot stand wil brengen. Maar zij meent niet wat zij zegt, een socialistische staat is niet mogelijk. Daarom is D'66 eerlijker.
In de partij van de Arbeid was ik aktief. Twee jaar fraktie-voorzitter in de gemeenteraad van Wormerveer. Dit raadslidmaatschap eindigde doordat ik benoemd werd tot hoofd van de lagere school in Pesse (Drenthe), gemeente Ruinen. Daar vervulde ik verschillende maatschappelijke funkties: voorzitter bestuur kleuterschool, voorzitter dorpshuis, bestuurslid Veilig verkeer. Tot nu toe ben ik voor D'66 bijna niet aktief werkzaam geweest door de vele avondlessen die ik geef voor het Middenstandsonderwijs. Op verkeersgebied volg ik zoveel mogelijk Nederlandse en buitenlandse publikaties. Regelmatig schreef ik verkeersartikelen in dagbladen en verkeersbladen. Van 1974-1980 verzorgde ik de wekelijkse rubriek "Verkeer op keer" in het Goois Nieuwsblad. Het verkeer kan veiliger in Nederland. Een eenvoudiger en eerlijker verkeerswet moet mogelijk zijn. Als voorbeeld zou de Deense en Engelse verkeerswet kunnen dienen.

29

VAN SOEST, G.C.M., Gérard

Boomstede 432
3608 BG MAARSSEN
Tel. 03465-67084
22-4-1943, Den Haag
HBS-B, chemische technologie Delft (deels), sociale akademie personeelsbeleid en organisatie-ontwikkelin en rechten A'dam (bezig)

6. adviseur: personeelsbeleid en organisatie-ontwikkeling en automatisering.
7. geen.
8. lid steunfractie D'66 gemeente Maarssen
9. lid werkgroep NVP: sociale gevolgen van informatica en automatisering; oprichter tennisvereniging; lid werkgroep N.G.I.
10. neen.
11. neen.
12.
13. ja.
14. Friesland, Noord Holland (Zuid Holland), Utrecht, of Utrecht, Noord Brabant, Limburg.
15. soc.-economisch beleid, ruimtelijke ordening, sport, recreatie en maatschappelijk werk.
16. Daar de automatisering nog verder zal toenemen evenals de werkloosheid, zal een mentaliteitsverandering moeten ontstaan bij alle mensen. Deze zal pas ontstaan als ook door D'66 op demokratische wijze de weg wordt gewezen, waarbij de zwakkeren in onze maatschappij moeten worden ontzien. Een herverdeling èn herwaardering van alle vormen van arbeid zal moeten plaatsvinden, waarbij man en vrouw en ieder lid van elke groepering gelijkwaardig beschouwd moet worden. De wijze van invoering van de automatisering en alle daarmee gepaard gaande sociale gevolgen, inclusief privacy aspekten, zullen bij D'66 de volle aandacht moeten hebben.
Ik ben bereid met mijn ruime automatiseringservaring en -kennis, èn mijn kennis opgedaan via opleiding personeelsbeleid en organisatieontwikkeling, èn via andere studies en via aktiviteiten in werkgroepen op het gebied van de sociale gevolgen van de automatisering, een gedegen inbreng te leveren in het beleid dat D'66 nastreeft tot verdere demokratisering van onze samenleving.
Via inspraakgroepen bij de Verstedelijkingsnota en het bestuderen van planologische kernbeslissingen heb ik tevens inzicht in delen van het planologisch beleid.
Via verscheidene bestuursfunkties bij diverse sportverenigingen en het aktief beoefenen en volgen van sport en recreatie heb ik een zekere kundigheid op dit punt van welzijnsbeleid.
Aldus meen ik zeker een inbreng te kunnen hebb bij het bepalen van het fraktiebeleid van D'66. Ik vind het een uitdaging deze inbreng te leveren en de ideeën van D'66 nog sterker uit te dragen; hiermee bedoel ik dat ook kamerleden naar mijn mening veel meer het gezicht van D'66 moeten laten zienen dat duidelijk moeten profileren via lezingen en gesprekken met mensen.

30

TEEGELAAR, D. Dick

Mercuriusstraat 18
3204 BM SPIJKENISSE
Tel. 01880 - 14545
27 sept. 1940 Rotterdam

5 j. HAS, Marketing en Bedrijfseconomie (RRR).

6. Hoofd Stafafd. Voorlichting sector Ruimt. Ord. Volkshuisvesting en Stadsvernieuwing Gemeente Rotterdam.
7. -
8. Werkgroep Volkshuisvesting.
9. Bestuurslid Volksuniversiteit Spijkenisse en Bestuurslid Humanistische St. Huisvesting Bejaarden (HSHB), Amsterdam.
10. Rijnmondraad en Gemeenteraad.
11. Lijsttrekker Rijnmondraad en 4e plaats Gemeenteraad.
12.
13. Graag.
14. Randstad, Rijnmond, Rotterdam.
15. Volkshuisvesting, Ruimt.Ordening, Verkeer en Waterstaat, Economie.
16. Kandidaat stellen voor de 2e kamer doe je niet zo maar, zeker niet als de eigen politieke partij zo onder druk staat als D'66 op dit moment. Toch is het noodzakelijk juist in deze omstandigheden een "eigen" herkenbare en veranderingsgezinde politiek te voeren, waarbij alle beschikbare creativiteit moet worden gemobiliseerd om nieuwe op-

lossingen te vinden en te realiseren voor maatschappelijke problemen, zonder dat deze problemen worden afgewenteld op (veelal anonieme en minder weerbare) "anderen". Daaraan wil ik een bijdrage leveren op het landelijke bestuurlijke niveau. Mijn politiek/bestuurlijke ervaring (t.w. 8 jaar gemeenteraadslid in de groeikern Spijkenisse, waarvan 5 jaar wethouder ruimt. ord. en volkshuisvesting en 4 jaar Rijmondraadslid) alsmede mijn werkervaring sinds 1975 in de rotterdamse stadsvernieuwing moet voor het 2e Kamer werk voldoende basis bieden. Deze praktische ervaring en mijn (in redelijke mate aanwezige) creativiteit wil ik inzetten voor een herkenbare en progressieve D'66 politiek op het landelijk niveau. Dat kan alleen als U mij HOOG of eigenlijk ZEER HOOG) op Uw stembiljet plaatst. Daar reken ik dan ook op.

P.S. Met mijn kandidaatstelling neem ik een voorschot op een nog door het congres vast te stellen verkiezingsprogram; ik vertrouw daarbij op een "redelijk" congres dat progressieve besluiten neemt en zonder uitdrukkelijk bij voorbaat met de VVD en/of CDA onder één deken te willen liggen.

31

TERLOUW, J.C. JAN

Mauritslaan 3
3818 GJ AMERSFOORT
Tel. 033 : 12567
15 november 1931, Kamperveen

Dr. Wis- en natuurkunde.

6. Minister van Economische Zaken.
7. Tweede Kamerlid/fractievoorzitter, één jaar gemeenteraadslid te Utrecht.
8. -
9. Gezien huidige functie niet van toepassing.
10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.

14. ---
15. Algemene Zaken.
16. Geen. Wegens verblijf in Amerika.

32

Tommel, D.K.J., Dick

Tweede Laan 1,
9331 BJ NORG
Tel. 05928 - 3034
18-4-1942 Amersfoort

HBS - B, Universiteit (chemie), Promotie.

6. Lid D'66 fractie in de Tweede Kamer der Staten Generaal.
7. Lid van het Bestuur v.d. afd. Roden-Peize-Norg, Secretaris van het regiobestuur van Drenthe, Lid Prov.Staten ven Drenthe.
8. Zie antwoord op vraag 6.
9. Bestuurslid van enkele kerkelijke organisaties.

10. Neen.
11. Zie ook antwoord op vraag 6.
12.
13. Ja.

14. Bij voorkeur het Noorden van het land, incl. Overijssel.
15. Milieuhygiëne; Verkeer en Waterstaat; Ruimtelijke Ordening; Defensie.
16. Waarom stel ik mij opnieuw candidaat? Niet omdat ik het gevoel heb dat er in het afgelopen jaar veel constructiefs tot stand is gebracht, en wij daarom met elkaar op de ingeslagen weg voort moeten gaan. Beslist ook niet uit een gevoel van onmisbaarheid: onze partij heeft in kwalitatieve zin geen kaderprobleem. De reden dat ik opnieuw uw stem vraag is, dat ik er ten diepste van overtuigd ben dat D'66 een blijvende bijdrage aan het landbestuur kan leveren en dat dit ons land ten goede zal komen. Er moet dan echter wel worden voldaan aan een aantal voorwaarden, die er toe leiden dat D'66 door de kiezer weer wordt herkend als een politieke partij die een duidelijke eigen gezicht heeft. Dat gezicht hadden wij: onderwerpen als energiebesparing, milieu, natuurbehoud, steun aan het openbaar vervoer, emancipatie en maatschappelijke vernieuwing bepaalden het beeld dat de kiezer van ons had. Helaas is daarvan in korte tijd veel verloren gegaan. Ernstiger nog is het gegeven dat wij er niet in zijn geslaagd voor de kiezers een beeld op te bouwen van een samenleving in de jaren tachtig waar hij of zij met verlangen naar uitzien: weliswaar minder materiële welvaart, maar meer meebeslissingsrecht, meer vrije tijd die in een waardevolle omgeving kan worden doorgebracht, minder jeugdwerkloosheid, een daadwerkelijk ander defensiebeleid, minder stank en lawaai en meer gelijke kansen voor allen. Een hoogwaardige, humanitaire en tolerante samenleving. Het is allereerst nodig dat wij zelf, binnen D'66, weer met kracht aan ons toekomstideaal gaan werken. Want alleen als de partij als geheel weer geloof krijgt in eigen idealen zullen wij dat ook kunnen uitstralen. Daar wil ik graag aan meewerken, en daarom vraag ik zonder schroom uw steun en uw stem.

33

TER VEER P.K. (Pieter)

Parklaan 28
9724 AR GRONINGEN
Tel. 050-131860

Zuidhorn, 22 dec. 1944

Landbouwhogeschool-Wageningen

6. Melkveehouder
7. Secr. coörd. werkgroep Landbouw.
8. Lid Tweede Kamer der Staten-Generaal.
9. Mede opr. + 1e voorz. Ver. N-Amerikaanse zwartbonten; Vice voorz. Ned. Ver. Techniek in de Landb.; lid w.g. naar een Beter Zuivelbeleid.
10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.
14. Noorden des lands.
15. Landbouw, Emancipatie, (Ruimtelijke Ordening Milieu), Ontwikkelingssamenwerking, Midden- en Kleinbedrijf.
16. Ik ben geen boer om alleen maar koeien te melken: "Ik wil er iets naast doen". Voor die gelegenheid, op 26 mei 1981 geboden, ben ik dankbaar. Het boeiende werk van kamerlid hoop ik na september 1982 te kunnen voortzetten. In de eerste plaats omdat voedselvoorziening iets is dat ons allen aangaat. Daarom ook kan niemand zich permitteren de landbouwpolitiek te negeren. Voor onze manier van landbouw bedrijven geldt dat het in navolging van het westerse produktiepatroon zich kenmerkt door grootschaligheid, het gebruikmaken van veel technisch vernuft en door de neiging roofbouw te plegen op grond de natuurlijke hulpbronnen en de werkers in de landbouw. Een dam opwerpen tegen deze schier onvermijdelijke ontwikkeling is een eerste opdracht. In de tweede plaats omdat geldt dat landbouw door haar verwevenheid met andere sectoren van de samenleving als het ware een natuurlijke springplank vormt naar een breder politiek werkveld. Ook op andere terreinen van emancipatie, ontwikkelingssamenwerking en midden- en kleinbedrijf wil ik graag in de politieke arena deelnemen aan de discussie. Te kunnen blijven deelnemen aan het parlementaire werk, om de machtsverschillen te verkleinen en te komen tot een grotere democratisering, is mijn wens.

34

VAN DER VEER, M.H.J.Th. (Ted)

Brink 4, 3181 PD
Rozenburg.
Tel.01819-14971.
's-Gravenhage,
14 september 1940.

HBS-B,
Mak. tax. onr.goederen,
Ass.dipl.-C systeem-analist.

6. Journalist/schrijver.
7. Mede-oprichter afd. Rozenburg, diverse bestuursfuncties, Fractievoorz.D'66 gemeenteraad Rozenburg sinds 1978.
8. Fractievoorzitter D'66 gemeenteraad Rozenburg periode 1982-1986.
9. Thans geen.
10. Ja, Rijnmondraad.
11. Ja, fractievoorz. gemeenteraad Rozenburg, Rijnmondraad 15de plaats.
12.
13. Ja.
14. Rijnmond / Zuid-Holland.
15. Volksgezondheid - Milieu - Industrie.
16. Ik constateer dat D'66 momenteel een zware crisis doormaakt. De cijfers van de laatste verkiezingen spreken een duidelijke taal , en daaruit blijkt dat de kiezers zich massaal van ons hebben afgewend. Voor de oorzaken behoeven we niet op zoek te gaan buiten de partij. Ik ben ervan overtuigd dat die oorzaken binnen de partij te vinden zijn, en dan vooral in de presentatie van de partij naar de informerende media, het politieke toneel en de kiezers toe. Op een een of andere manier zijn we onze duidelijkheid verloren. Om het nu verloren terrein terug te winnen, want 'omkijken' en het zoeken naar 'schuldigen' lijken mij weinig zinvol, is het nodig dat er opnieuw met grote inzet, en hard gewerkt wordt.
Ik wil daarbij helpen.

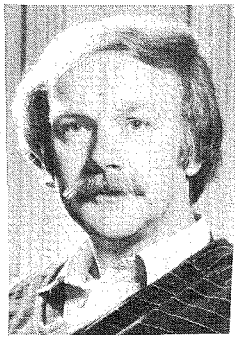

35

VELDHUIZEN, JAN

Beveland 54
2036 GN HAARLEM
023-34.15.71

28 - 9 -1939

Mulo A, Hotelvakschool, Commerciële organisatie (LOI), Marketing (Nima A en B), Reclame (SRM), 2 jr macro-ec:; 1 jaar sociologie.

6. 1 jaar kamerlid onder Van Agt 2. v/h dir.-ontwikkelaar va. boeken en grafische projekten,
7. 1970-72 Pen.meester afd. Haarlem/Bl.daal; 72-74 voorz. afd. Haarlem/Bl.daal; lid DB 76-80 als publ. coördin.; lid Redaktie cie Democraat 77-80; lid Camp. cie TK verk. 77; PS-Gr-verk. 78; Camp. leider Eur. verk. 79, TK - verk. '81 en GR/PS-verk.1982.
8. Lid Tweede Kamer.
9. Vz. bestuur Open Jeugd- en Jongerencencentrum Zero (Haarlem), Vz. Alg. ver. v. Maatschappelijk zorg.
10. nee.
11. nee.
12.
13. ja.

14. Voorkeur voor gebieden met werkgelegenheidsproblemen; bemoei me nu met Limburg.
15. EZ en Fin., Cons. zaken, Mid.& kleinbedrijf, Region.beleid, innovatie, milieu, energie, Volkshuisvesting en Alg. Politiek.
16. In mijn persoonlijke verklaring bij mijn kandidatuur vorig jaar schreef ik over de eigenschappen en het karakter waarover een kamerlid m.i. moet beschikken. Ik stelde dit in het licht van mijn persoonlijke ervaringen:
- het beschikbaar zijn als lid voor het dagelijks bestuur (DB) op het moment waarop we bij De Hondt op 1% zaten,
- de schat aan bestuurlijke, politieke en organisatorische ervaring die je in 4 jaar als lid van het DB opdoet,
- het verloop van mijn maatschappelijke loopbaan van de werkvloer naar een directiestoeltje, hetgeen van belang is voor een goede kijk op problemen en mogelijkheden van mensen in bedrijven en organisaties en solidariteit met mensen op de werkvloer,
- een later gestarte praktisch gerichte opleiding,
- de verplichting om in mijn functie in het bedrijfsleven voortdurend projectmatig, creatie, initiërend en innoverend bezig te zijn, waarvan je een gevoel voor problemen en mogelijkheden van "morgen" aan overhoudt.

Ik besloot als volgt:

In de fractie van D'66 behoren m.i. mensen te zitten die:

- progressief zijn,
- ook schijnbaar verloren zaken willen winnen,
- bestuurlijke ervaring en inzicht hebben,
- solidair zijn met de minderbedeelden,
- weten welke de problemen van het bedrijfsleven zijn (en welke problemen het bedrijfsleven veroorzaakt),
- voldoende creativiteit hebben om bij te dragen aan de oplossingen van de problemen van "morgen",
- een onuitputtelijke maatschapplijke nieuwsgierigheid hebben.

Na een jaar Kamerlidschap weet ik zeker dat dit juist is en daarom vertel ik e.e.a. weer over mijzelf.

Ik stel nu weer kandidaat, omdat het werk nog lang niet af is, zo dat ooit het geval kan zijn. Zo zullen de nota's op het gebied van export en het midden- en kleinbedrijf op D'66 wijze aangevuld moeten worden, zo is het van belang op welke wijze het regionaal economisch beleid - n.a.v. mijn motie - effektiever tot uitvoer komt, de belastingfraude aangepakt kan worden, consumptiebeleid gevoerd moet worden.
Ik ben dus nog lang niet klaar. Daar komt bij, dat de uitwerking en het in daden omzetten van onze sociaal-economische visie "Perspectief '86", waartoe Louise Groenman en ik het initiatief namen, na de constatering dat ad hoc bezuinigingen geen soelaas kunnen bieden voor "morgen". Ik wil nog een tijd met Perspectief werken.

36

VELTKAMP, J.J. Han

Lange Bisschopstr. 7
7411 KG DEVENTER
Tel. 05700 - 19422
24 dec. 1940 EINDHOVEN

MULO, IVA-Driebergen, Colloquim Doctum R.U. Utrecht, studeer momenteel rechten.

6. Ondernemer.
7. -
8. Lid steunfractie Gemeenteraad Deventer.
9. Lid kamer v. Koophandel Twente en Salland, Lid Sociaal Economisch Advies en Consultatie Commissie Overijssel, Lid Verbondsraad NCOV, voorzitter Gewest Overijssel NCOV.

10. Gemeenteraad Deventer 1982-1986.
11. zie antwoord op vraag 10, derde plaats.
12.
13. Ja.

14. Overijssel.
15. Economische Zaken.
16. Zonder tekort te willen doen aan zeer belangrijke zaken zoals bijv. milieu-, emancipatie-, kernenergie-, vredesvraagstukken, merk ik op dat mijn hoofdaandachtsveld onze financiële en sociale economie betreft.
Economisch zitten we met z'n allen in het slop en daar moeten we zo snel mogelijk uit.
Een zeer groot aandeel van onze economie neemt het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) voor zijn rekening. Dat is dan tevens de sector waarvoor ik mij in het bijzonder sterk maak.
Wist u dat:
- 90% van alle bedrijven tot het MKB behoort
- meer dan 50% van de werkgelegenheid voor rekening van het MKB komt
- het aandeel van het MKB in ons nationaal inkomen 40% bedraagt
- momenteel stijging van de werkgelegenheid, zo die er al is, geheel voor rekening komt van van nieuwe bedrijven in het MKB.

Mijn maatschappijvisie is in niet geringe mate beinvloed door het zelf functioneren als ondernemer en door mijn maatschappelijke ervaringen gedurende een langdurig verblijf in een Derde Wereldland. Voorts door het vervullen van diverse functies in sociaal-economische organisaties zoals:
-de Sociaal-Economische Advies en Consultatie commissie Overijssel (een provinciale SER), SEACO.
-Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Twente en Salland
-Verbondsraad Nederlands Christelijk Ondernemers Verbond, NCOV
-en als voorzitter van het Gewest Overijssel van het NCOV.
Een maatschappij met een rendement van nul houdt geen stand. Ze is kwetsbaar en durft geen risico dragen. Daarom zal er ruimte moeten worden geschapen voor investeringen door het particulier initiatief te stimuleren.

De overheid moet voorwaarden scheppen voor een "initiatiefsamenleving" en niet voor een "regel samenleving".
Ik wil daaraan mijn steentje bijdragen. Als volksvertegenwoordiger.
"HET OPLOSSEN VAN PROBLEMEN IS GEEN KWESTIE VAN MACHT, MAAR IS AFHANKELIJK VAN DE KWALITEIT VAN DE OPLOSSING."

37

VAN VLIET C,COR
Rijksweg Nrd. 68A
6162 AL GELEEN.
04494-43141

23 feb. 1931 OUDERKERK a.d. AMSTEL.

Mulo
Vakbewegingskader
Autodidakt

6. Assurantiebezorger.
7. Geen.
8. Geen.
9. Geen.

10. neen.
11. neen.
12.
13. ja.

14. Limburg.
15. Economie.
16. Intro.
In 300 woorden weergeven wat een kandidaat volkvertegenwoordiger "drijft", is ondoenlijk. De opgelegde beperking kan tot onduidelijkheid voeren, vandaar de uiterste scherpe formuleringen.
D'66
Democraten '66 is geen alternatief - iets dat voor iets anders beter zou kunnen - maar de politieke formatie met mogelijkheden Nederland een politieke meerderheid te verschaffen.
Politiek adagium.
Centrale gedachte: "Wanneer overheid zorgt dat het de werknemer goed gaat, gaat het iedereen goed!
Problemen en Programma.
Werkloosheid en Overheidsfinanciën zijn de grote problemen. Het verkiezingsprogram zal voor deze zaken oplossingen moeten voorstellen in een 5 punten program. Om verkiezingen tot een goed resultaat te brengen, moet echter iets essentieels gebeuren. Het vertrouwen in politiek en politici, zal moeten worden hersteld. Daartoe zullen de oorspronkelijke staatsrechterlijke ideeën van D'66 opnieuw geaktualiseerd moeten worden.
5 punten Programma.
1. Volksvertegenwoordigers wonen in "hun" district, zijn daar het grootste deel van hun tijd aanwezig en aanspreekbaar voor de kiezers.
2. Het Overheidsbeleid moet de wil en wensen van het volk weergeven. Invoeren van referendum zal moeten worden overwogen.
3. Terugdringen invloed overheid-vakbonden/werkgevers regelen arbeidsvoorwaarden zonder overheidsinvloed, prijsbeleid bedrijfsleven zonder overheidstoezicht, etc.
   - Het dictaat van de overheid moet worden vervangen door periodiek tripartite overleg.
4. Oplossing werkloosheid o.a. door arbeidsplicht voor elke valide. De overheid zorgt voor arbeidsplaatsen als bedrijfsleven daar niet in slaagt. Ondernemersklimaat wordt verbeterd en afgestemd op werkgelegenheid. Ontwikkelingshulp wordt aan oplossing werkloosheid dienstbaar gemaakt.
5. Financieringstekort overheid wordtweggewerkt door terugdringen overdrachtsinkomen. Principe van betaling kostprijs wordt doorgevoerd.
   Derhalve - geleidelijke - afbouw subsidies. Veel - overbodige - taken overheid afgestoten - defensie, representatie in internationale organisaties, buitenland - .

38

de Vries, F. (Fred)

Wierdaweg 9,
9951 ER WINSUM
Tel. 05951 - 2398
19-11-1939 Groningen.

Midd.school, div. vakopleidingen, 2 jaar economie.

6. Bedrijfsvoering; organisatie-onderzoek Landelijk Secretariaat D'66 (vrijw.basis).
7. div. bestuurlijke funkties in de afdelingen Groningen en Winsum, en regio Groningen; voorz. steunfraktie gem. Groningen (72-'74); redakteur Democraat lid div. verkiezings- en campagnekommissies.
8. Lid adviesraad, lid steunfraktie Prov. Staten Groningen.
9. geen.

10. Nee.
11. Prov. Staten Groningen 6de plaats.
12.
13. Ja.

14. Voorkeur Groningen.
15. Binnenlandse Zaken, Economische Zaken.
16. Als lid vanaf de oprichting heb ik zonder onderbreking alle fasen van D'66 meegemaakt, aktief, vanuit diverse funkties. Al geruime tijd volg ik van zeer nabij het binnenhofse gebeuren. Dit boeit mij zo, dat ik er graag aan deel wil nemen. Vanuit mij ervaring in het bedrijfsleven(bedrijfsleider van een middelgroot installatiebureau), denk ik een eigen inbreng in een D'66 fraktie te kunnen hebben. Binnen D'66 is een diskussie gaande over de koers die D'66 moet varen. Deze diskussie is op zijn plaats in een partij die in haar statuten heeft staan, dat zij streeft naar radikale demokratisering van de samenleving en het politieke bestel. D'66 is een partij die vanaf het begin van haar bestaan heeft gestreefd naar openheid en duidelijkheid in de politiek(sterker nog, heeft daaraan

haar bestaansrecht ontleend). Dat betekent, dat D'66 weer duidelijk moet maken, met welke partijen ze wil samenwerken om een progressief beleid te voeren. Maar ook welke kombinatie(s) ze uitsluit. Op de adviesraad heb ik een motie ingediend, waarin de adviesraad het hoofdbestuur o.a. adviseert om op bestuurlijk niveau de mogelijkheden te onderzoeken die zouden kunnen leiden tot een kabinet van pvda-vvd-d'66 (de Raad heeft afgezien van behandeling van aktuele moties vanwege ingelaste kongressen). Naar mijn mening is belangrijk voor de toekomst: De praktische politiek van D'66 moet gericht zijn op: eerlijk delen in een schoon land.

39

WESSEL-TUINSTRA, Elida K.
Willem de Zwijgerlaan 43
2341 EH OEGSTGEEST
071- 152007

26-10-1931 OMMEN

Gymnasium A, doct Nederl. Recht (keuzevak sociologie).

6. Lid Tweede Kamer D'66.
7. Secretaris afd. Voorburg, Lid Provinciale Staten Zuid-Holland 1970-1973 (fractievoorzitter).
8. Lid Tweede Kamer D'66 sinds 1977.
9. Lid Raad voor Overheid en Samenleving van de Raad v. Kerken .Curator Internationale School v. wijsbegeerte.

10. neen.
11. neen.
12.
13. ja.

14. Zuid-Holland en Rijnmond.
15. justitie, gezondheidszorg en emancipatie.
16. Democraat zijn is meer dan een mentaliteit. Het is een levenshouding. Dat is wat je in mededemocraten herkent: openheid, flexibiliteit, vrijheidsdrang en het doorzettingsvermogen je niet door systemen te laten inpakken. Hieraan politiek vorm te geven betekent meewerken aan een ander waardepatroon in de samenleving. Juist in een tijd van economische teruggang is het broodnodig hierin de leiding te nemen. Onherroepelijk vallen we anders terug in de oude patronen: werkgelegenheid ten koste van het milieu, hoge produktiviteit ten koste van humanisering van de arbeid, kostwinnersprincipe ten koste van emancipatie. Dit mag niet gebeuren! Veel duidelijker moeten we onze echte D'66 doelstellingen naar voren brengen: geloven in mensen, in hun creativiteit en vindingrijkheid, milieubehoud en internationale gerichtheid. Daarnaast is de grote opdracht voor D'66 de komende maanden de politiek weer naar de mensen te brengen. Op het Binnenhof lijkt de politiek verstrikt geraakt in onderlinge strubbelingen. Niet alleen keren mensen zich daardoor van de politiek af, maar ook dreigen belangrijke ontwikkelingen dan niet door de politiek opgevangen te worden. Hierbij denk ik met name aan signalen van mensen en groeperingen die een andere weg in willen slaan dan de gebruikelijke. Mensen die alternatief willen samenleven, alternatief landbouwen, alternatief genezen, alternatief wonen, alternatief bewapenen. Juist D'66 moet hier een open oor hebben. Niet om alles modieus over te nemen, maar wel om beweeglijk te blijven en onze verbeeldingskracht te versterken, zodat we die andere samenleving werkelijk dichterbij brengen.

40

WESSELS, P.H.B. Paul

Voorhoevepark 22
6591 AJ GENNEP
Tel. 08851 - 2580
23-10-1946 Gennep.

Pedagogische Academie, opleiding voor onderwijsgevenden.

6. Onderwijzer.
7. Voorzitter afd. Gennep regio campagnecoordinator. Lid voorlopige Adviesraad. lid Adviesraad, coordinator S.W.B. werkgroep Culturele Minderheden.
8. Coördinator sub-werkgroep (Zuid-Molukkers)
9. Adviserende lid jeugd- en jongerenwerk. Adviserend lid etnische minderheden.

10. Nee.
11. Ja, lid gemeenteraad Gennep.
12.
13. Ja.

14. Zuid Nederland (N.Brabant, Limburg, Gelderland, evt. Zeeland).
15. Onderwijs, Welzijn, Minderheden, Werkgelegenheid , Ruimtelijke Ordening.
16. Paul Wessels, 35 jaar, woont in Gennep en is getrouwd. Ans en ik hebben drie kinderen. Waarom bij deze verkiezingen serieus kandidaat? Ik ben kandidaat omdat de leden in Gennep met mij van mening zijn een waardevolle inbreng te kunnen leveren in de komende kampagne. Maar vooral omdat ik aktief zorg wil gaan dragen, dat D'66 zich in de komende jaren nog duidelijker gaat profiteren.
In mijn werkwijze stel ik de persoonlijke benadering voorop. Kontakten worden aktief gelegd. Een D'66 vertegenwoordiger(ster) behoort zelf de moeite te doen om anderen te horen maar ook om zelf gehoord te worden. Dat betekent óók, dat de leden van D'66 fraktie (meer) oog moeten krijgen voor een aktieve "Partij-promotie". D'66 heeft mensen nodig, die het voortouw nemen en er voor zorgen, dat de duizenden D'66 mannen en vrouwen weer opnieuw met enthousiasme aan de slag kunnen gaan. - Jan Terlouw kan het dus inderdaad niet alleen! - (Zijn sommigen van ons dit misschien toch een tijdje vergeten?). Het initiatief van R'appél heb ik van meet af aan daadwerkelijk ge volgd en gesteund, enerzijds uit zorg voor hetgeen er zou kunnen gebeuren, anderzijds positief waarderend omdat ik vind dat Democraten, zowel in goede- als in minder leuke tijden, met elkaar op alle fronten in een open gesprek moeten

blijven. De afgelopen 12 jaar heb ik in D'66 zowel politiek inhoudelijk als organisatorisch een ruim gevarieerde ervaring opgedaan. Oproep: U en ik, wij 17.000 Democraten, gaan deze keer opnieuw de straat op. Wij gaan massaal de mensen met bewijs en argumenten vertellen, dat het komplete onzin is en verre van eerlijk om te veronderstellen dat de P.V.D.A., het C.D.A. en de V.V.D. het de laatste 12 maanden, zo veel beter gedaan hebben, dan wij D'66. Als kampagneleider, onlangs in 't Gennepse (27,6%), ben ik zeer gemotiveerd.

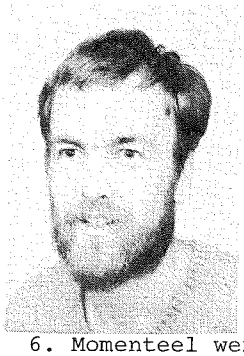

41

VAN DER WIELEN, JARIG

Haalderen 6
5235 ER 'S-HERTOGENBOSCH
Tel. 073 - 416279
19-4-1950 Harkema-Opeinde

3 jaar HBS Kunstacademie
(binnenhuisarch.)

6. Momenteel werkeloos (Campinghouder).
7. Afdelingssecretaris, sub regiobest.
8. Geen.
9. Geen.

10. 2e kamer en adviesraad.
11. Nee.
12.
13. Ja.

14. Brabant en Zeeland.
15. Cultuur, Recreatie, Jeugdproblematiek.
16. Ontslag voor bouwvakkers in een tijd van woningnood, voor verpleegsters omdat ze met diploma te duur zijn. Maagzweren, hartkwalen voor werkenden tegenover anderen die verplicht werkeloos toezien. Een half miljoen werkelozen, tegenover miljoenen zwartgewerkte uren. Voorlopig hoeven politici niet werkeloos toe te zien, maar de kampen zijn verdeeld; rechts liggen de ondernemers, Telegraaf, Tros in stelling olv Henk v.d.Meyden, verscholen achter kernwapens en dito centrales. Ter linkerzijde olv. Sonja: de arbeiders, Volkskrant en Vara met spandoeken en windmolens. Als D'66 de kop opsteekt krijgt het van beide kanten de volle laag, en blijkt hier nog steeds niet goed tegen bestand.
Dat het niet lukt om in korte tijd zo'n groot aantal kiezers goed te vertegenwoordigen heeft volgens mij de volgende oorzaken:
a) De gekozenen luisteren niet naar wat er bij de leden leeft.
b) Afdelingen zijn teveel bezig met gemeentepolitiek, en zijn te weinig steunpilaar van een landelijke organisatie.
c) Het congres moet zich niet teveel laten beinvloeden door de top. Het is onverstandig dat partijbonzen in het openbaar vooruitlopen op de nog door het congres te nemen beslissingen. Wij zijn opgericht om het anders te doen, en dat kan maar op een manier: Een progressief beleid van mensen die in zich voelen wat D'66 wil, en dit uitvoeren, doch niet zo gauw ze gekozen zijn in de Haagse bluf blijven steken.

Woorden, woorden, woorden...
maar D'66 is geen papieren partij!
U kunt uw kandidaten ontmoeten,
oog in oog met hen van gedachten wisselen,
over al die dingen, waarover u altijd al met kamerleden had willen praten.
Reageren op hun stellingname.

Baseer uw oordeel daarom niet uitsluitend op de papieren gegevens.
Kom naar één van de vier presentatiebijeenkomsten, waarvan er één redelijk dicht in uw omgeving plaats heeft.

HOOGEVEEN,
zaterdag 3 juli 1982, 14.00 uur ,,De Tamboer'', Hoofdstraat 17, tel. 05280 - 64131
Regio's: Groningen, Friesland, Drente, Overijssel en Zuidelijke IJsselmeerpolders.

EDE,
maandag 5 juli 1982, 20.00 uur ,,De Reehorst'', Bennekomseweg 24, tel. 08380 - 33611.
Regio's Gelderland en Utrecht.

HAARLEM,
dinsdag 6 juli 1982, 20.00 uur, ,,De Wintertuin'', Stationsplein 96, tel. 023 - 237396.
Regio's Noord-Holland en Zuid-Holland.

EINDHOVEN,
woensdag 7 juli 1982, 20.00 uur
Zaal „Esplanade", Begijnstraat 35,
tel. 040 - 449457.
Regio's: Zeeland, Noord-Brabant
en Limburg.

Er komen nu spannende tijden.
Niet alleen voor onze partij, maar
voor de hele Nederlandse politiek.
Die tijden vragen om een krachtige
D'66 fractie in de Tweede Kamer.
U kunt daar iets aan doen!
Uw stem heeft hetzelfde gewicht
als die van alle andere
Democraten. Informeer u, stel u op
de hoogte.
Kom kennis maken met alle 58
kandidaten.
Laat hen weten wat er leeft aan de
basis van onze politieke partij.
Bezoek de presentatievergadering
van uw regio.
En bepaal daarna uw stem!

42

WILBERS W.A.F. (WIL)

Palestrinalaan 58
2253 HD VOORSCHOTEN
Tel. 01717-5938.

Nijmegen, 30 dec. 1931

Gymn.a
Doct. Ned.Taal & Lett.

6. Lid Tweede Kamer der Staten-Generaal.
7. Oprichter/voorzitter afd. Bergen op Zoom (1967-1969).
Voorzitter gemeenteraadsfractie (tot 1971)
Lid Tweede Kamer (1971-1974.)
Lid Adviesraad (1979-1980).
Voorz. Werkgroep Kunst & Media (1979-1981)
Lid D'66-commissies en werkgroepen (1968-1982)
8. -
9. Lid Curatorium Vrij Nederland.
10. Neen.
11. Lid Tweede Kamer der Staten-Generaal.
12.
13. Ja.
14. Noord-Brabant, Zuid-Holland, Zeeland.
15. CRM (vooral media en kunsten), onderwijs, binnenlandse zaken, grond-/kieswetzaken.
16. In de "Kandidaten-Democraat" januari 1981 verwees ik naar mijn kamerlidmaatschap (1971-1974) en deed ik D'66 beloften bij een opnieuw functioneren als Kamerlid.
Nú wederom verantwoording aan mijn partij over kwantiteit en kwaliteit van m'n kamerwerkzaamheden sinds september 1981: zeer relevant voor een beoordeling nú. Onderdeel van ons "tombola-lobbysysteem" dat ook zónder nieuwe kandidaatstelling geboden zou zijn! Wat deed ik met jullie stem?

1. Beloofd: "concreet werken aan vernieuwd omroepbestel en algemene mediawetgeving".

Sinds september: In Parlement, in talrijke artikelen/notities, op spreekbeurten, in 15-tal radio-/t.v.-interviews een onafhankelijke vernieuwende beleidsvisie weergegeven m.b.t. het totale mediaterrein; D'66 vervult daarin binnen en buiten de Kamer een toonaangevende rol door eigen alternatieven en progressief-liberale ideeën. Constructief alternatief lijkt me ook de indiening van een eigen initiatiefwetsontwerp ter verbetering van de zendtijdverdeling en als bewijs dat snelle wetgeving wel kàn (februari 1982).

2. Beloofd: "werken aan genuanceerd beleid m.b.t. voortgezet onderwijs".
Sinds september: bij allerlei (wets)ontwerpen in en buiten de Kamer D'66-visie mede ontworpen en vertolkt. (voortgezet basisonderwijs = middenschool, handelsonderwijs, beroepsonderwijs enz.), met steun van ectieve werkgroepleden.
Enig aanvaarde onderwijsamendement 1982-begroting was initiatief D'66 (4½ miljoen voor praktijkbegeleiding aanstaande leraren).

3. Beloofd: "werken aan verbetering van verouderde departementale structuur .... coördinatie ...."
Sinds september: in plenaire debatten over Grondwetsherzieningen, begrotingen Binnenlandse Zaken, C.R.M. en Onderwijs gepleit en voorstellen gedaan voor concrete, ook parlementaire, vernieuwingen. Motie Ed Nijpels-Wilbers leidde mede tot opdracht over referendum aan nieuwe Staatscommissie (uitvoering D'66 Verkiezingsprogramma II-b-5).

Algemeen
Van september tot juli tiental wetsontwerpen namens D'66 in de Kamer behandeld, geamendeerd enz. en voorts via tientallen schriftelijke, concrete vragen regeringsbeleid gecontroleerd en soms omgebogen (omroep-satelliet-kabel-onderwijs- enz.)

Strategie
Combinatie D'66-PvdA-CDA of, vrij theoretisch, D'66-PvdA-VVD, met betere personele samenstelling, reëler regeerakkoord, sterker D'66-pro-

fiel, besluitvaardigheid.
Geen combinatie CDA-VVD-D'66. (Conclusie, geen doel).

Noodzaak: betere organisatie van partij, fractie en campagne.

Wens en belofte (voor de derde keer!):
Dit, vooral wetgevende, controlerende en initiërende werk actief, creatief voortzetten en binnen en buiten D'66 opvattingen en beleidsvisies blijven vertellen en verdedigen wáár dat wenselijk is, vanuit (sinds 1967) D'66 mentaliteit; ònze mentaliteit.

43

VAN WOERDEN, H.A.C. Harry

Paddestoelweg 66
2403 HB ALPHEN A/D RIJN
Tel. 01720 - 45066
8 juni 1950 DEN HAAG

HBS - A, Bedrijfseconomie (Ned.Inst. van Registeraccountants) Belastingrecht (Idem); Organisatiekunde.

6. Organisatie-adviseur bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken (voorheen werkzaam bij de Algemene Rekenkamer en het accountantskantoor Moret en Limperg).
7. Voorzitter Afd. Alphen a/d Rijn en Omstreken; Lid Landelijke Adviesraad; Begeleider Kadercursussen (PSVI).
8. Lid Provinciale Staten Zuid-Holland; lid Werkgroep Marcro-Economie (SWB); 1e reserve huidige Tweede Kamerfractie.
9. Lid Humanistisch Verbond - Lid Instituut voor Natuurbeschermingseducatie.

10. Neen.
11. Ja, Lid Provinciale Staten Z.H. en kandidaat nr. 22 voor de Tweede Kamer.
12.

13. Ja.

14. Gebieden met de grootste Werkloosheid.
15. Financieël en Sociaal-Economisch Beleid.
16. D'66 heeft alleen bestaansrecht als zij óók een wezenlijke inbreng heeft op het financieël en sociaal-economisch beleid.
Op grond van mijn ervaring bij de Algemene Rekenkamer en het accountantskantoor Moret en Limperg kan ik op dit gebied een zinvolle bijdrage leveren. Vernieuwing en versterking van de industrie zijn fundamentele voorwaarden tot herstel van de economie en werkgelegenheid. Een doeltreffend energiebesparings- en milieubeleid is onontbeerlijk. Eveneens is een herziening van de belastingwetgeving vereist. De vele uitzonderingsregels maken deze wetgeving ondoorzichting. Daarnaast is het verschil in belastingdruk tussen vrouwen en mannen/gehuwden en ongehuwden/jongeren en ouderen voor mij onaanvaardbaar.
De komende jaren zijn voor "ons" D'66 van doorslaggevende betekenis. D'66 kan zich als vierde stroming handhaven door zich duidelijk en krachtig op te stellen. Dat betekent een consequent onafhankelijke en vooruitstrevende koers, waarbij de uitgangspunten en het program helder en met overtuiging worden uitgedragen. Ik ben bereid mij daar volledig voor in te zetten!

44

Wouters M.J.H. Max

Burg. Maenenstraat 14
6181 EB ELSLOO
04402-2112

18-8-'36 BEEK

Technisch Commerciele opleiding.

6. Technisch Adviseur.
7. Voorzitter Westelijke Mijnstreek
Secretaris Zuid Limburg.
8. Voorzitter afd. Stein.
9. Geen.

10. Neen.
11. Nee.
12.
13. Ja.

14. Limburg.
15. Regionaal Economisch Beleid en alles dat hiermee verband houdt.
16. Heb mij als candidaat aangemeld, omdat ik vind dat in de politiek te weinig personen met jarenlange ervaring in het bedrijfsleven zitten. Tevens ben ik van mening, dat in onze tweede kamerfractie, de regionale problemen veel te weinig aandacht krijgen. Mijns inziens is de enige mogelijkheid om dit te veranderen, meer afgevaardigden uit de zg zwakke regios in de kamer.

45

VAN WIJK, A.H. Bert

Keyserbosch 18
6004 KL WEERT
Tel. 04950 - 35048
27 nov. 1939 LEIDEN

Soc. Wetenschappen.

6. Personeelsadviseur, Techn.Hogesch.Eindh.

7. '67-'70 voorzitter afd.Weert, '74-'78 lid gemeenteraad Weert, '77-'80 regio penningmeester Limburg, '72-'74 lid prov. Staten Limburg.
8. Lid werkgroep Europa sinds 1978, Lid steunfractie D'66 Prov.Staten sinds 1978.
9. Tussen 1965-1978 lid comm.advies GAB-Docent Soc. School NKV.Bestuurslid Stichting Wef.ond. Limburg. Sinds jan.'82 voorzitter Stichting Regionale Jeugd en jongeren instelling.

10. '81 Tweede Kamer, in '82 Prov. Staten en Gem.Raad.
11. N.v.t.
12.
13. Ja.

14. Limburg, Brabant, Zeeland.
15. Regionale en Industriepolitiek, Buitenl. politiek (europese Zaken - vrede en veiligheid-ontwikkelingssamenwerking- mensenrechten.
16. Limburg, maar ook Brabant en Zeeland kunnen rekenen op mijn aandacht en inzet tijdens de verkiezingscampagne en tijdens de Tweede Kamer-periode (als het lukt). D'66 kan trouwens niets bereiken als er geen aandacht is voor problemen aan de basis (bv. werkgelegenheid voor jongeren en vrouwen - milieuvervuiling ook van over de grens). Naast regionale problemen zijn er ook internationale factoren, die van belang zijn voor D'66. Buitenlandse politiek betekent voor mij concreet bezig zijn met problemen met betrekking tot Europese integratie, met vrede en veiligheid, met ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten. Deze vier gebieden zijn voor mij persoonlijk belangrijke onderwerpen, die voor de komende jaren de grootste aandacht verdienen. Het zijn onderwerpen, vooral vrede en veiligheid, die de mensen bezighouden en een druk leggen op het leven van alledag. Achterliggende oorzaken van het regelmatig mislopen van initiatieven op genoemde probleemgebieden is de ongelijke verdeling, de verschillen tussen arm en rijk, maar ook tussen de deskundigen en niet-deskundigen, de machtigen en de machtelozen. Groepen minder machtigen geraken in situaties van grote machtsafstand steeds verder van huis en uitten hun felle ontevredenheid. Staten raken steeds meer verslaafd aan de macht; men wil steeds meer macht naar zich toe halen. Bv. militaire kracht is vaak het belangrijkste middel (zeker bij vele staten) van de heersende groep om hun machtspositie te beschermen. De Westerse politiek schiet tekort om de huidige wereldproblemen op te lossen. Wij zullen deze zaken fundamenteel anders moeten aanpakken, binnen de Tweede Kamer, in het diplomatieke overleg buiten Nederland en in de Europese samenwerkingsorganen . Mensen hebben momenteel het gevoel dat het voor hen een hopeloze zaak is om de machtsverschillen in de internationale politiek reëel te beïnvloeden. D'66 zal vanuit haar visie een wezenlijke bijdrage moeten en hopelijk ook kunnen geven. In de kamerfractie wachten een paar zware taken, die met uiterste krachtinspanning verder van de grond moeten komen. D.w.z. een creatieve inbreng in D'66-voorstellen en initiatieven, zodat genoemde terreinen met de grootste spoed worden aangepakt. Maar ook met participatie, menselijkheid en redelijkheid, om te zorgen dat de deskundigheidsmacht niet alleen bij de politici ligt, maar dat ook de burgers en zeer zeker de leden van D'66 hierbij betrokken zijn èn blijven. Politiek in dienst van de mens! We zullen ons moeten haasten.

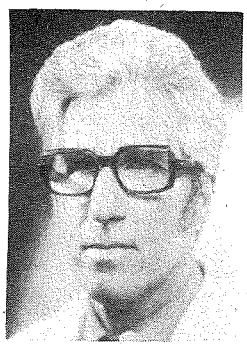

46

IJzerdraat, H.R. Hans

J. v.d. Waalsstr. 69
1098 PG AMSTERDAM
020-946135

29-5-1922 ROTTERDAM

Radiotechnikus, onderwijzer.

6. onderwijzer, musikus.
7. -
8. regiobestuurder Noord Holland, red. De Drevel, Koördinator werkgroep Verkeer en vervoer afd. Amsterdam.
9. lid wijkraad Watergraafsmeer, sekretaris Stichting Kattendorp (dierentehuis bij Gorssel).
10. neen.
11. gemeenteraad Amsterdam, no. 14.
12.
13. ja.

14. Amsterdam, Oost Gelderland.
15. natuur- en milieubescherming, landschapsbehoud en dierenbescherming, verkeer en waterstaat
16. Als de wereld niet aan atoomgeweld ten onder gaat, kan dat altijd nog door overbevolking, milieuvergiftiging en natuurvernietiging. Overbevolking is ook hoofdoorzaak van bijna alle ekonomische, sociale en welzijnsproblemen: woningnood en hoge grondprijzen, ruimtegebrek voor alles en nog wat en toenemende verkeersoverlast, onverdraagzaamheid en kriminaliteit. Aanpak van al deze zaken is slechts symptoombestrijding en in wezen kansloos zonder onderkenning en aanpak van de hoofdoorzaak. Dus, een verdere bevolkingstoename in ons land is rampzalig. De kinderbijslag wordt daarom langzamerhand eens afgeschaft (D'66 beleidsplan 1970!) en de overige sociale voorzieningen komen zonder ingewikkeld premiestelsel uit de algemene middelen. Remigratie van buitenlanders - natuurlijk niet van wie in eigen land vervolging te duchten heeft - wordt aktief gestimuleerd. Ontwikkelingshulp zal primair zijn gericht op het beteugelen van bevolkingsexplosies. Selektief en zuinig autogebruik wordt bevorderd, b.v. door verhoging minimum leeftijd rijbewijs en sterkere progressie van belasting op zwaardere personenauto's. De chemische industrie gaat zijn afvalproduktie flink beperken. Dan maar wat minder kunststoffen en bestrijdingsmiddelen. En atoomenergie voorlopig maar niet. Om verziekt vlees uit de bio-industrie zitten we niet te springen. Over dieren gesproken, onverdoofd ritueel slachten hoort in een beschaafd land niet thuis en de vivisektie moet verder beperkt en het toezicht erop veel strenger worden. Voor ieder die dat wil moet een volkstuin beschikbaar zijn. Het stadsgroen wordt uigebreid; is

ook goed voor luchtzuivering. En zo is er nog wel meer dat eigenlijk veel belangrijker is dan een paar procent meer of minder loon. Overigens moeten beroepsopleidingen in veel gevallen beter verband houden met reële toekomstmogelijkheden. Tot slot: liever geen "strategieresoluties" en blokkades vooraf tegen anderen maar gewoon met ons eigen programma de verkiezingen in. Laat D'66 weer durf-partij worden! En nog welbedankt Amsterdam, voor 243 voorkeursstemmen bij de raadsverkiezingen van 2 juni j.l.

47

BAKKER, E.C., Ernst
Fr. van Mierisstraat 111
1071 RP AMSTERDAM
020-737349

16-4-1946 HELLENDOORN

HBA-A, enige jaren rechten en sociologie

6. Tweede Kamerlid
7. afd. bestuur Amsterdam, medewerker T.K.-fraktie redaktielid Democraat, gemeenteraadslid A'dam, medewerker tbv voorzitter T.K.-fraktielid landelijke campagnecommissie, lid diverse werkgroepen
8. lid Tweede Kamer, lid landelijke campagne commissie, lid referentiecommissie
9. -

10. -
11. Tweede Kamer
12.
13. ja

14. Noord-Oost Nederland en Noord-Holland
15. Dezelfde als thans, t.w. Binnenlandse Zaken, V & W, Antillen en Sport
16. Met veel animo ben ik ruim een jaar geleden gestart met het werk als Tweede Kamerlid. Deze maand zouden er b.v. op het gebied van Binnenlandse Zaken veel belangrijke onderwerpen aan de orde komen (o.a. reorganisatie binnenlands bestuur, wet gemeenschappelijke regelingen, notitie van Minister van Thijn inzake (her)benoemingen van burgemeesters en Commissarissen van de Koningin). Helaas is het nu door de politieke verwikkelingen nogal gestagneerd.Toch is het mijn vurige wens om dit werk na de komende verkiezingen te mogen voortzetten mede vanwege de goede contacten met mijn collega's, de medewerkers en de werkgroepen. Nu D'66 in een minder riante positie verkeert dan bij de verkiezingen van vorig jaar zullen we de zaken met des te meer inzet en enthousiasme moeten aanpakken. Niet alleen het contact met diverse werkgroepn en individuele leden, maar ook de ontmoetingen met de mij toebedeelde regio's t.w. Amsterdam en Overijssel en verschillende afdelingen in het land sterken mij in de gedachte dat het D'66 mogelijk moet zijn na de verkiezingen van 8 september a.s. onze ideeën duidelijk en overtuigend in het parlement naar voren te brengen. Ik hoop van ganser harte dat ik mijn werk kan voortzetten voor D'66 dat z'n juiste plaats in het politieke krachtenveld op het congres van 17 juli a.s. zal kiezen en bevestigen.

48

BAKKER, H.G. Henri

Oosterhamriklaan 205
9715 PD GRONINGEN
Tel. 050 - 732963
12 mei 1931 Kantens

V.W.O. akte M1.

6. Leraar Wiskunde.
7. Geen.
8. Lid schaduwfractie Provinciale Staten.
9. Geen.

10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.

14. Werkgelegenheid.
15. Financiën en Milieu.
16. Nu de werkgelegenheid steeds meer afneemt, dient er een eerlijke verdeling van arbeid tussen mannen en vrouwen plaats te vinden. De algemene roep om de vrouw weer in de huishouding terug te sturen, dient met alle kracht te worden bestreden. De vrouw moet als zelfstandige werkneemster worden beschouwd en NIET langer financieel afhankelijk te zijn van haar echtgenoot. Ook op fiscaal gebied moet de discriminatie worden weggewerkt. Ik geef de dames een voorbeeld op belastinggebied. De gehuwde vrouw wordt in tariefgroep I geplaatst. Dit wil zeggen, dat haar belastingvrije voet slechts ƒ 2278,-- per jaar bedraagt. De gehuwde man die NIET duurzaam van zijn echtgenote is gescheiden hoeft een belasting vrije voet ƒ 1171,-- per jaar, een verschil dus ten nadele van de gehuwde vrouw van ƒ 9093,-- Als de gehuwde vrouw een betaalde baan heeft en zij wordt ontslagen door de werkgever, dan krijgt zij slechts 6 maanden een W.W. uitkering en komt zij NIET in aanmerking voor een W.W.V. uitkering, als haar echtgenoot als kostwinner te boek staat. Nog schrijnender is de ongelijkheid als de man werkloos wordt en de gehuwde vrouw een betaalde baan heeft. De man krijgt gedurende zes maanden een W.W. uitkering en vervolgens twee jaar een W.W.V. uitkering. Daarna wordt het gezin verwezen naar de bijstand. Eerst spaarcentjes opmaken en het huis verkopen en dit geld opmaken en daarna komt de vrouw aan de beurt. Hetgeen de gehuwde vrouw dan verdient, wordt voor ƒ 100,-- afgetrokken van de bijstandsnorm. Deze vrouw wordt dan TWEE KEER gestraft. Als zij werkt betaalt zij ook premies; ziekenfonds- en AOW-premie en alle andere sociale premies, terwijl de NIET-WERKENDE GEHUWDE VROUW niets betaalt. Een gehuwde vrouw, die kostwinner is moet elk jaar bij de belastingdienst rolwisse-

ling aanvragen. Een gehuwde vrouw die haar hele leven heeft gewerkt in een betaalde baan, krijgt geen A.O.W. uitkering als zij 65 jaar wordt en zij gehuwd is met een man van 58 jaar. Zij moet dan nog 7 jaar wachten alvorens in aanmerking te komen voor een A.O.W. uitkering.

49

VAN DEN BERG, D., Dick

Stoukamp 17
9243 JN BAKKEVEEN (FR)
Tel. 05169 - 652
30-11-1937 Gersloot (gem. Heerenveen).

Scheikundig ir. en econoom.

6. Bedrijfsdirekteur (tot begin 1982), momenteel freelance in kennisexploitatie.
7. voorz. afd. Eemsmond , lid VAR en AR, regiovoorz. Friesland ('79-'81).
8. Lid Prov.Comm. Financien en Economie, lid comm. spreiding Rijksdiensten.
9. Bestuurslid Mij. van Nijverheid + handel te Leeuwarden; actief in jeugdvoetbal.
10. Neen.
11. Neen.
13. Ja.
14. Bij voorkeur Friesland c.q.het Noorden
15. Sociaal Economisch.
16. Naar mijn mening zijn er in het algemeen een ook bij D'66 te weinig 2e kamerleden met een bedrijfsleven achtergrond. Dit speelt te meer in een tijd waarin de welvaart en het welzijn van het land teruglopen als gevolg van de economische crisis. Op basis van opleiding en ervaringen in de zware chemische- en zuivelindustrie en vooral ook als voormalig hoofd van de Ontwikkelingsafdeling van de Noordelijke Ontwikkelingen Mij. meen ik als 2e kamerlid een bijdrage te kunnen leveren aan het economische herstelproces - nationaal en regionaal.

50

BEUN B.D. (BEN)

Lauwere 318
5403 XK UDEN
Tel. 04132-63680

Maartensdijk, 4 okt.1941

Scheepswerktuigkundige,
HBO bedrijfskunde
HBO bedrijfseconomie

6. Organisatie adviseur, metaal nijverheid.
7. Werkgroep Vrouw en Arbeid
8. Voorzitter afd. Uden, lid subregiobestuur, plv lid adviesraad.
9. Geen.
10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.
14. Zuid-Nederland.
15. Werkgelegenheid, Economische Zaken, Emancipatie
16. De motivatie tot kandidaatstelling voor de 2e kamerfractie van D'66 ontleen ik aan "onze"korte kommunicatielijnen en duidelijkheid. Beide heb ik de de afgelopen maanden gemist ondanks de sterk gegroeide fractie. Omdat ik het laf vind kritiek uit te oefenen, vind ik dat ik mij kandidaat moet stellen. Ik werk reeds jaren in de metaalsector als organisatie adviseur en wordt dagelijks gekonfronteerd met de problemen van het berijfsleven.
Aangezien ik mij in hart en nieren D'66 er voel, gekombineerd met ervaring uit het bedrijfsleven, denk ik een positieve bijdrage te kunnen leveren aan een nieuw slagvaardig beleid.
Een beleid niet op kreten maar op praktijkervaring.
Het financieringstekort dient terug gebracht te worden door overheidsbezuinigingen. De rentabiliteit van de ondernemingen moet worden verhoogd door premie verlichting.
Een loon-en prijzenstop is niet te voorkomen alsmede een verlaging van de uitkeringen met enkele procenten.

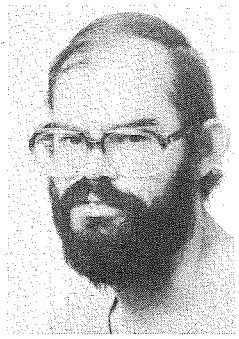

51

BEZEMER, D.P., DICK

Klingmakersdonk 489,
7326 GH APELDOORN
Tel 055-410672

Twee jaar mulo, getuigschrift lts a en diverse kaderkursussen van de Federatie Nederlandse Vakbeweging.

6. Werkloos, Werkzoekende.
7. Adviseur gehandicapten aangelegenheden in Apeldoorn
8. Steunfractielid in Apeldoorn.
9. Kaderlid FNV.
10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.
14. Overijssel, Gelderland boven de rivieren en Oostelijk Utrecht.
15. Sociale Zaken, Werkgelegenheid en ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.

16. Volgens de profielschets van Laurens Jan Brinkhorst en Jan van Berkom voldoe ik niet onder nr.1, nauwlijks 6b en in mindere mate onder a gestelde verlangens. Ik hoop op grond van mijn medemenselijkheid op een kandidaatplaats voor de 2e kamer bij de eerste 5.
Zoals op het aanmeldingsformulier voor 2e kamer kandidaten no 5 onder morele verplichting op zich te nemen zich terug te trekken bij beëindiging lidmaatschap van D'66 zo ben ik bereid als blijkt dat ik niet functioneel genoeg ben binnen 6 maanden de kamer te verlaten. De opvolger benik bereid om deel te laten nemen in mijn werkzaamheden zodat in de fractie geen leemte ontstaat.
Mijn onderdeel wil ik richten op de sociale sector met name op de kontakten met de vakbeweging en de kleine zelfstandigen (winkeliers en agrariërs) en uitkeringen (zelf ben ik helaas ook uitkeringtrekkende).
Als mede- levend- en verantwoordelijk mens wil ik de 3 weg koppeling in een 2 weg koppeling veranderen nl. prijzenindex voor minimale levensonderhoud en de uitkeringen van de niet aktieven op 0-0 ofwel 100%-100% en de koppeling wettelijk minimumloon op afstand te koppelen, zodat de nietaktieven niet de dupe worden van de bezuinigingen en een nieuwe Klassenstrijd wordt voorkomen.
Dit alles onder links·LIBERAAL motto: gelijkheid, broederschap en vrijheid.
Gelijkheid= eerlijk delen naar kennis, inzet en beloning.
Broederschap= iedereen evenveel kansen geven door: de sterkeren en rijkeren laten delen met de zwakste en armen in tijden van crises.
Vrijheid= ieder kan zich vrij als individu handelen maar mag zijn broeder niet onderdrukken ten kosten van het milieu, en de mens in zijn totaliteit.
Ik hoop dat u mij wil en durft te kiezen en ook iets te doen voor mijn mede gehandicapten.

52

BOOGAART W.C. (Wim)

Dorpsweg 39
4698 RD OUD-VOSSEMEER
Tel. 01667-2580

Oud-Vossemeer, 15 juli 1954

Vanaf LTS afd. Schilderen tot MO-A Natuur en Scheikunde (Universiteit van Amsterdam)

6. Zelfstandig uitgever.
7. Geen
8. Geen
9. Geen
10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.
14. Zeeland.
15. Economische Zaken
16. DEMOCRATIE.
Ik ben lid geworden van D'66, vanwege haar democratisch uitgangspunt. De mensen worden gezien als mondige burgers. We onderschrijven volledig de gedachte dat de democratie, een ethische houding van openheid en verdraagzaamheid, eist tegenover anderen. Voorts kunnen in een democratische maatschappij alle mensen deel hebben aan beslissingen. De mensen kunnen verantwoordelijk zijn voor zichzelf en anderen.

POLITIEK WELZIJN.

Het eerste doel van de politiek, het bestuurlijk systeem, is te zorgen voor een goed welzijn. Het welzijn in Nederland is goed. Het bestuurlijk apparaat kan echter nog eenvoudiger geordend worden; met name het belastingstelsel is aan een onderzoek en vernieuwing toe. D'66 kan de initiatieven van orde nemen.
Een tweede doel van de politiek is het tot stand komen van een goede economie. Een goed economisch systeem brengt welvaart. De politiek, het bestuurlijk systeem, is echter duidelijk gescheiden van de economie, het handelssysteem. De politiek dient hoop op te brengen voor een goede economie, ze dient de werkgevers goed op te voeden opdat deze welvaart kunnen brengen.
ECONOMISCHE WELVAART.
Betreffende de huidige economie, constateren we dat er erg veel werklozen komen. Na analyse merken we op dat de toename van het aantal werklozen, een gevolg is van enerzijds de afname van het aantal werkgevers en anderzijds stagnatie van de huidige werkgevers. Er is nu een grote toename, omdat er nu grote werkgevers het moeilijk krijgen. Daarvoor is er al een stagnatie opgetreden van het midden en kleinbedrijf. We moeten met de opbouw van het economische systeem weer beginnen bij het kleine bedrijf! D'66 kan de Beginnende Ondernemer stimuleren. D'66 heeft hoop op initiatief van de mensen!
D'66 voor een nieuw initiatief!

53

VAN DEN BOS, B.R.A. Bob

Korte Poten 9A
2511 EB DEN HAAG
Tel. 070 - 648214
19-12-1947 DEN HAAG

Gymnasium Doctoraal Politieke en Maatschappij Wetenschappen.

6. Politicoloog.
7. Lid wg. buitenland, Europa, Defensie Parlement en democratie; PSV·I Bestuur; Inleider PSV·I cursus.

8. Vice-voorzitter Politiek Dagelijks Bestuur, lid Programmacommissie ; campagnecom; SWB bestuur; PEAC bestuur.
9. -

10. Nee.
11. Nee.
12.
13. Ja.

14. In overleg met collega's vast te stellen.
15. Algemene Politiek; Buitenlandse Zaken; Binnenlandse Zaken.
16. Ik ben er vast van overtuigd dat D'66 zich in de komende periode moet en kan herstellen. Wel zal dan aan bepaalde voorwaarden moeten worden voldaan. Zo zal D'66 veel meer dan in de afgelopen periode haar eigen gezicht moeten laten zien. Onze vertegenwoordigers in staatsfuncties moeten nooit en te nimmer vergeten dat ze D'66ers zijn. Onze eigen ideeën zullen veel duidelijker uitgedragen moeten worden, vooral ook door de tweede kamer fraktie (eventueel bewindsmensen). Het innemen van zeer aparte standpunten moeten we daarbij vooral niet schuwen. D'66 neemt nog steeds een unieke plaats in de nederlandse politiek in. Zij combineert m.i. het beste van het liberalisme en het socialisme en voegt daar de eigen op de toekomst gerichte ideeën aan toe. Behalve aan het sociaal-economisch beleid zal juist D'66 veel meer aandacht moeten eisen voor immateriele waarden (emancipatie, vrije tijd; milieu; gezondheid; onderwijs enz.) Mijn kandidatuur houdt zeker niet in dat ik mijn functie als vice-voorzitter politiek niet met genoegen zou vervullen, integendeel de tweede kamer fraktie kan naar mijn overtuiging echter wel wat vers bloed gebruiken. Het politieke gezicht van D'66 wordt in de eerste plaats op het binnenhof bepaald. En daar zou ik mijn beste krachten willen geven. Daar zou ik de D'66 mentaliteit duidelijk gestalte willen geven.

54

BOURS, J.P., Pierre

Steegske 9
6243 AK GEULLE
Tel. 043-641932
2-4-1947, Sittard
HTS wtb + diverse applicatiecursussen

6. Bedrijfsleider Sociale Werkplaats Heerlen
7. geen
8. Penningmeester afd. Meerssen
9. Lid medezeggenschapsraad LO-school en bestuurslid Veilig Verkeer Nederland, afd. Meerssen.

10. neen.
11. neen.
12.
13. ja.

14. in overleg te bepalen.
15. Sociaal-economisch.
16. Ondergetekende, voormalig raadslid van de voormalige gemeente Geulle, stelt zich kandidaat voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer en vraagt met name hierin gesteund te worden door die D'66 leden welke een direkte samenwerking tussen D'66, CDA en VVD niet bij voorbaat uitsluiten. Ondergetekende spreekt de hoop uit dat met name deze groep D'66 leden, welke in zijn ogen langzamerhand de zwijgende meerderheid zijn gaan vormen, in de komende maanden aktief voor hun mening zullen uitkomen en een daadwerkelijk meerderheidsstandpunt zullen kunnen gaan innemen, om een verder wegglijden van D'66 van het politieke toneel te voorkomen.

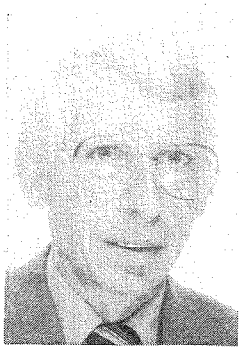

55

BRINK, J. Jan

Kil 31
3068 GM ROTTERDAM
Tel. 010 - 206676
29-1-1934 Groningen

Kand. Orthopedagogiek
Radarspecialist - studerend sociologie/Eur.

6. Rapporteur 1e en 2e kamer.
7. -
8. Lid deelgemeenteraad.
9. -

10. Nee.
11. Lid Deelgemeenteraad.
12.
13. Ja.

14. Rotterdam - Zuid-Holland.
15. Welzijn.
16. Vanuit een technische opleiding ben ik werkzaam geweest als radarspecialist en als radio-t.v. handelaar. In 1965 ben ik "omgezwaaid" naar sociaal-maatschappelijk werk. Zodoende was ik o.m. gedurende vier jaar werkzaam in een staffunctie in de kinderbebescherming. Sinds 1974 ben ik als rapporteur verbonden aan de Commissies voor de Verzoekschriften uit de 1e en 2e kamer. In deze functie kom ik enerzijds in aanraking met problemen van burgers in dit land op uiteenlopende gebieden en anderzijds met verschillende beleids- en overheidsorganen. Mijn taak is het, meestal ter plaatse, onderzoeken van klachten om daarover te kunnen adviseren. Sinds 1980 ben ik lid van de deelgemeenteraad Prins Alexander in Rotterdam, waar ik zitting heb in de commissies Welzijn en Beroep/Bezwaar. Mijn leeftijd is 48 jaar, ik ben gehuwd en wij hebben twee kinderen van 16 en 10 jaar. Momenteel volg ik, via de avondcolleges , Sociologie aan de Erasmus Universiteit. Mijn visie op het functioneren van D'66 in de politiek is dat we vooral duidelijk moeten zijn en het pragmatisch reageren op voorkomende problemen dienen te behouden.

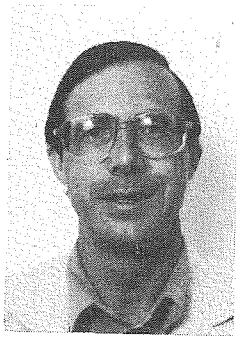

56

BRINKHORST, L.J., Laurens Jan

Wildhoeflaan 2,
2566 RT DEN HAAG
Tel. 070 - 614911
18-3-1937 Zwolle

Gymnasium Bèta, doctoraal examen Nederlands Recht Universiteit Leiden, M.A. Public Law and Government Columbia Universiteit, New York.

6. Fractievoorzitter D'66 Tweede Kamer.
7. Lid Provinciale Staten Groningen '70-'73, staatssecretaris Buitenlandse Zaken '73-'77, Lid Tweede Kamer '77-heden.
8. Zie 6.
9. Voorz.ver.Eur. Recht, lid bestuur Haagse Comedie, Lid DB Ned.Gem. Interne Zaken Lid HBDB Europese Beweging.

10. Nee.
11. ja, zie 6 en 8.
12.
13. Ja.

14. Hele land.
15. Buitenlandse Zaken, Defensie, Binnenlandse Zaken, Justitie.
16. Na 4½ jaar in de regering en 5 jaar in de Kamer ben ik meer dan ooit overtuigd van de noodzaak van een vierde stroming. Kenmerken: ondogmatisch, onafhankelijk, vooruitstrevend, emancipatiegezind. Wat mij betreft is dat "anders links". Vooruitstrevend is niet behoud van alle verworven rechten, niet Nederland-de-navel-van-de-wereld, niet versterking van overheidsmacht. Vooruitstrevend is wel: sociale rechtvaardigheid bij verdeling van minder groei, andere arbeidsverdeling, sterkere profilering van Europa in de Oost-West-verhouding, mede om een brug naar de derde wereld te slaan. Als D'66 een vierde stroming is en geen onderdeel van een derde stroming wil zijn, betekent dat ook formele blokkades tegen andere partijen, c.q. coalities ongewenst zijn.
Uit onze inhoudelijke opstelling moet voldoende zelfbewustheid blijken om de strijd met alle andere partijen aan te kunnen.

57

COTTERELL, E. Grace

Heemraadschapslaan 45
1181 TZ AMSTELVEEN
Tel. 020 - 410524
14-10-1937

HBS - A, Sociale Academie.

6. Maatschappelijk werkster.
7. '67 - 69 lid afdelingsbestuur, 1970-1981 gemeenteraadslid(onafgebroken) waarvan 8 jaar fractievoorzitter, 2 x lijsttrekker.
8. Lid Tweede Kamer (in '74 en '78).
9. Geen.

10. Neen.
11. Neen.
12.
13. Ja.

14. Noord-Holland, Amsterdam.
15. CRM/Onderwijs/Volkshuisvesting/Binnenlandse Zaken/Defensie.
16. D'66 is in 1966 opgericht om bestaande, politieke- en maatschappelijke machtsposities te doorbreken. Machtsposities van overheden, politieke partijen, instellingen, besturen en bedrijven, maar ook van huwelijk en gezin. Historisch niet-gebonden aan de één of andere belangengroepering was en is D'66 de enige partij die zonder vooroordeel met een zakelijke benadering opkomt voor bedreigde mensen en een bedreigde natuur. (Dat verklaart ook ons natuurlijk bondgenootschap met "linksgezinde" partijen). In de 11 jaar dat ik als gemeenteraadslid functioneerde in mijn gemeente, heb ik niet anders dan geknokt voor die fundamentele doelstelling van D'66, op alle mogelijke terreinen.
Als lid van de Tweede Kamer heb ik kunnen vaststellen dat politieke- en maatschappelijke machtsposities veel hechter verankerd zijn, dan ik al dacht. De schreeuw van mensen - in welk verband dan ook - om gehoord te worden, om te delen in rechten die anderen zo vanzelfsprekend toevallen, is echter ook veel harder èn schrijnender. Ongeacht de weinig florissante positie van onze partij op dit moment, blijf ik in deze doelstelling geloven. En wil ik daarvoor vechten. Met alle andere D'66ers!

58

DEKKER, S. Suzanne
Toussaintkade 36
2513 CK Den Haag
Tel. 070-453607

31-10-1949, Amsterdam

Rechten
Tweede Kamerlid

7. Lid Europees Parlement
8. Tweede Kamerlid
9. Geen
10. Neen
11. Tweede Kamerlid
12.
13. Ja
14. Zuid Holland, Noord Brabant
15. Emancipatie, Energie, Werkgelegenheid, Buitenlandse/Europese zaken.

PRESENTATIE

van de kamerkandidaten heeft plaats in

HOOGEVEEN	3 juli
EDE	5 juli
HAARLEM	6 juli
EINDHOVEN	7 juli

Zie voor bijzonderheden pagina 52 en 53

Na de presentatie stembiljet invullen en zenden aan

Postbus 93313, 2509 AH DEN HAAG

De enveloppe frankeren als brief en er op vermelden: STEMBILJET

Laat uw stembiljet niet liggen.
Stuur het weg als het ingevuld is.
Het moet uiterlijk dinsdag 13 juli om 17.00 uur in Den Haag zijn.

Maar het mag eerder!

Een nieuw kaderblad voor D'66 raadsleden:

„VOOR DE D'RAAD"

Het kennismakingsnummer verschijnt dezer dagen en wordt door het PSVI gratis toegezonden aan alle raadsfrakties en toekomstige raadsfrakties van D'66.
Meer nieuws over „Voor de d'raad" krijgt u op het congres in Amersfoort. Daar kunt u zich aan de PSVI-stand abonneren.

Nota bene!

Weet het landelijk secretariaat dat uw raadsfraktie bestaat? Den Haag blijft niet volautomatisch op de hoogte van alle veranderingen. Soms moet u eens iets melden. Bijvoorbeeld wie er in uw gemeente vanaf september a.s. voor D'66 in de gemeenteraad zitten.

Van de ledenadministratie

Toen wij meenden, dat juli een rustige tijd zou gaan worden, besloten wij op 1 juli 1982 over te stappen op een eigen computer. Als dan toch iets fout gaat met uw naam en adres, dan is het onze eigen schuld. Eindelijk uw kans uw naam, adres en postcode snel en voorgoed te verbeteren. Wij willen het u niet verplichten, maar wilt u bij correspondentie zoveel mogelijk uw lidmaatschapsnummer vermelden (dit nummer staat op uw lidmaatschapskaart en op de adresstrook van de Democraat).
Op de ALV 33 op 16-17 juli in Amersfoort zullen waarschijnlijk de laatste lidmaatschapskaarten nog niet verzonden zijn. Een betaalbewijs geeft dan ook stemrecht. Afdelingen en regio's ontvangen zo snel mogelijk bericht over ledenlijsten, plak-etiketten en acceptgirokaarten.

Marin

P.S.
Vergeten de afdelingen en regio's niet de juiste adressen **schriftelijk** aan het campagneteam door te geven?

DATA van nog te houden Algemene Regio Vergaderingen

regio:	wanneer:	waar:	tijd:
GELDERLAND	zaterdag 3 juli '82	Hotel Haarhuis, Stationsplein, Arnhem.	10.00 uur
FRIESLAND	maandag 5 juli '82	Hotel Goerres, Kanadeeskestraat 45, Akkrum	20.00 uur
ZUID-HOLLAND	donderdag 8 juli '82	Amicitia Westeinde 15, Den Haag.	
Concept agenda aan te vragen bij:		Paul de Graaf, Breestraat 33 A 2311 CH Leiden Tel. 071-141886	
UTRECHT	donderdag 8 juli '82	Jaarbeurs Congres Centrum	20.00 uur
OVERIJSSEL	zaterdag 10 juli '82	De Buitensociëteit Stationsweg 4 Zwolle.	10.00 uur

Vlugschrift
Wie wil notuleren voor de partij? Van een kleine vergadering tot een groot congres. Incidenteel of voor een langere tijd. Liefst stenografen. Interesse in vlugschrift? Bel of schrijf naar Marin Engelhard, hoofd algemene zaken op het landelijk secretariaat. Bezuidenhoutseweg 195, 2594 AJ DEN HAAG tel. 070 - 858303 (tijdens de kantooruren).

GIRO 1.000.000, DAAR MOETEN WE HET VAN DOEN!

Nog altijd bestaat giro 1.000.000 t.n.v. het verkiezingsfonds van D'66. Op die rekening is plaats voor kleine en grote stortingen. Alles is welkom! Wie over de aftrekbaarheid van giften het fijne wil weten stelle zich in verbinding met de Penningmeester van D'66 op het adres van het secretariaat van de partij.

HELP, HELP!

Het campagneteam zit dringend verlegen om mensen die voor kortere of langere tijd het team (gratis voor niks) willen bijstaan met allerlei karweitjes. Elk uur bijstand is meegenomen. Wie niet uitsluitend linkse handen heeft stelle zich in verbinding met Marjoleyn Engwirda, die tijdens kantooruren bereikbaar is op nummer 070 - 832468.
Stroop uw mouwen eens even op voor D'66. Voldoening wordt uw deel!

d'66

UW STEMBILJET MOET UITERLIJK 13 JULI IN DEN HAAG ZIJN

BELANGRIJK!

Aan de andere kant van deze strook zit uw stembiljet.

Lees eerst de toelichting op pagina 33.

STEMBILJET

d'66

Voor het samenstellen van de kandidatenlijst voor de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

RAADPLEEG DE TOELICHTING OPGENOMEN IN HET KANDIDATEN-OVERZICHT VOORDAT U HET STEMBILJET INVULT.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Uw stembiljet is ONGELDIG als u op minder dan 20 plaatsen een nummer van een kandidaat hebt ingevuld.

21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

Het stembiljet moet in een gefrankeerde enveloppe – met vermelding van "STEMBILJET" – gezonden worden naar de L.V.C. Postbus 93313, 2509 AH Den Haag. Het dient daar uiterlijk dinsdag 13 juli om 17.00 uur ontvangen te zijn.